

ชุดการสอน เรื่อง การวางแผนครอบครัว

INSTRUCTION PACKAGE ON FAMILY PLANNING

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 41532
....., เดือน, ปี 20 ก.พ. 2545

.b.....
.i.....

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาทางการอาชีวะและเทคนิคศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2544

INSTRUCTION PACKAGE ON FAMILY PLANNING

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION IN EDUCATIONAL TECHNOLOGY
IN VOCATIONAL AND TECHNICAL EDUCATION
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG**

2001

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ISBN 974-648-453-2

COPYRIGHT 2001

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ชุดการสอน เรื่อง การวางแผนครอบครัว

นักศึกษา

นายนิเวศ พุ่มอ่ำ

รหัสประจำตัว

40064445

ปริญญา

ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต

สาขาวิชา

เทคโนโลยีการศึกษาทางการอาชีวะและเทคนิคศึกษา

พ.ศ.

2544

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ผศ.โอวาท พูลศิริ

ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ผศ.ดร.พรรณี ลีกิจวัฒน์นะ

ผศ.อรรถพร ฤทธิเกิด

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดการสอน เรื่องการวางแผนครอบครัว โดยตั้งสมมติฐานไว้ว่า ชุดการสอนเรื่อง การวางแผนครอบครัว มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยชุดการสอนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนตามคู่มือครู

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนเวียงแก่นวิทยาคม อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ในรายวิชา พ 016 สุขศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 โดยการได้มาโดยสุ่มอย่างง่าย จำนวน 45 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มตัวอย่างที่ 1 ใช้สำหรับทดลองหาประสิทธิภาพ จำนวน 15 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มทดลอง ใช้สำหรับการเรียนด้วยชุดการสอน จำนวน 15 คน และกลุ่มที่ 3 กลุ่มควบคุมใช้สำหรับการเรียนตามคู่มือครู จำนวน 15 คน

ประสิทธิภาพของชุดการสอน หากจากคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียนและหลังเรียนของกลุ่มหาประสิทธิภาพ และการเปรียบเทียบของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียนของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้ t-test

ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนมีประสิทธิภาพ 85.11/80.44 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยชุดการสอนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Thesis Title	Instruction Package on Family Planning
Student	Mr. Niwead Pumam
Student ID	40064445
Degree	Master of Industrial Education
Programme	Educational Technology In Vocational And Technical Education
Year	2001
Thesis Advisor	Assistant Professor Owat Poonsiri
Thesis Co-Advisor	Assistant Professor Dr.Punnee Leekitwatana Assistant Professor Attaporn Ridhikerd

ABSTRACT

The purposes of this research were to study, develop and seek for effectiveness of Instructional Package on Family planning. The hypothesis of this Instructional Package on Family planning were efficient according to the criteria of high standard quality towards study performance. Then having the experiment on Experimental Group by adding Instructional Package on Family planning. Finally, the result was relatively high compared to those who study without studying with lecturing.

The samples of this study were the Matayomsuksa 3 of Weing Kaen wittayakom School. Weing Kaen District , Chiang rai Province. Physical Education Subject was used for this research the first semester of 2000 academic year. The samples consisted of 45 Simple Random Sampling divided into 3 group 1, for 15 group 2, for 15 experiment group and 3, for 15 a traditional class control-group students. Consequently, the highly effective quality of using Instructional Package on Family Planning of thee Experimental Group has shown successfully towards study.

The result of the comparison by analyzing the statistic achievement means between the Experimental Group and the Controlled Group were significantly difference. This has been done through the Independent Samples t-test Method.

The result of research was found that efficiency of 85.11/80.44 which according to the standard set and system shown highly study achievement on a Experiment Group by adding Instructional Package compared to controlled group study with lecturing at the level of significant at .05

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างดี ด้วยคำแนะนำและคำปรึกษาของ ผศ.โอวาท พูลศิริ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.พรรณี ลิกิจวัฒน์ ผศ.อรรถพร ฤทธิเกิด อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ซึ่งได้ให้คำแนะนำให้ความช่วยเหลือ เสียสละเวลาตรวจแก้ไข ให้คำปรึกษามาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความอนุเคราะห์ของท่านอาจารย์ทุกท่าน และขอกราบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบพระคุณ รศ.ดร.สุพิทย์ กาญจนพันธุ์ ประธานหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาทางการอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ที่ให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อเป็นวิทยานิพนธ์ที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบพระคุณ รศ.อชิพร ศรียมก ผศ.สถาพร คีบุญมี ณ ชุมแพ อาจารย์ฉัตรภริมณีสुरเชษฐ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคนิค ที่ได้กรุณาตรวจและประเมินคุณภาพสื่อ ตลอดจนได้ให้แนวคิดและหลักการที่เป็นประโยชน์อย่างมาก

ขอขอบพระคุณ นางอุษา ศุภผล นายชลกร ชีพจิรสุข นางเจ็จจันทร์ ทรัพย์ศรี นางอุปศรา กุ้ยทอง ที่ได้ให้คำแนะนำด้านเนื้อหา

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลเวียงแก่นและสถานีอนามัย อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ที่เอื้อเฟื้อให้ข้อมูลต่าง ๆ

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่งานโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ทุกคนที่ให้บริการอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่เกี่ยวข้องนอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น ที่ได้มีส่วนช่วยเหลือ โดยเฉพาะพ่อ แม่ น้อง และครอบครัวของผู้วิจัยที่ห่วงใย สนับสนุนและให้กำลังใจมาจนวิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์

นิเวช พุ่มอ่ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	III
สารบัญ.....	IV
สารบัญตาราง.....	VI
สารบัญภาพ.....	VII
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).....	7
2.2 หลักสูตรรายวิชา พ 016 สุขศึกษา.....	8
2.3 การศึกษารายบุคคล.....	8
2.4 ชุดการสอน.....	13
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	24
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	24
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	24
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	38
5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	38
5.2 สมมติฐานของการวิจัย.....	38
5.3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	38
5.4 สรุปผลการวิจัย.....	39
5.5 อภิปรายผล.....	39
5.6 ข้อเสนอแนะ.....	40
บรรณานุกรม.....	42
ภาคผนวก.....	45
ภาคผนวก ก.....	46
ภาคผนวก ข.....	68
ภาคผนวก ค.....	84
ภาคผนวก ง.....	91
ภาคผนวก จ.....	98
ภาคผนวก ฉ.....	109
ประวัติผู้เขียน.....	111

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แสดงเกณฑ์การตีความหมายของการแสดงความคิดเห็น.....	32
4.1 แสดงผลการทดลองหาประสิทธิภาพของชุดการสอน.....	36
4.2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม.....	37
ง 1 แสดงค่าคะแนนประเมินคุณภาพของสื่อ ชุดการสอน ของผู้ทรงคุณวุฒิ (ด้านเนื้อหา).....	96
ง 2 แสดงค่าคะแนนประเมินคุณภาพของสื่อ ชุดการสอน ของผู้ทรงคุณวุฒิ (ด้านการผลิตสื่อชุดการสอน).....	97
จ 1 แสดงค่าเฉลี่ยผลการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน.....	99
จ 2 แสดงค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบ 30 ข้อ ที่นำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ผ่านการเรียนวิชานี้มาแล้ว จำนวน 30 คน.....	101
จ 3 แสดงหาความเชื่อมั่นแบบทดสอบชุดการสอน.....	102
จ 4 แสดงคะแนนการทดลองหาประสิทธิภาพของชุดการสอน.....	104
จ 5 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม.....	105

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
3.1 แสดงขั้นตอนการสร้างชุดการสอน.....	27
3.2 แสดงขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ.....	30

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากการเรียนการสอนในรายวิชา พ 016 สุขศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรายวิชาบังคับเลือกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 3 ที่มีเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่กำลังอยู่ในวัยรุ่น ที่มีความอยากรู้อยากเห็น แต่วัฒนธรรมประเพณีของไทย ทำให้คนส่วนใหญ่ไม่กล้าที่จะเรียนรู้และแสดงออกเรื่องเพศศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องการวางแผนครอบครัว ได้อย่างเปิดเผย จึงทำให้การเรียนรู้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร ซึ่งการวางแผนครอบครัวมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ทุกคน ได้วางแผนชีวิตหรือวางแผนโครงการระยะยาวที่เป็นประโยชน์ต่อครอบครัวมากที่สุด และต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เข้าใจ ก่อนที่จะออกไปใช้ชีวิตการมีครอบครัวในอนาคตอันใกล้และนำไปปฏิบัติตามความเหมาะสม และเนื่องจากปัจจุบันการเรียนการสอนในหัวข้อดังกล่าวยังขาดสื่อการสอนที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง

ความรู้ที่ผู้เรียนได้รับมาใหม่นั้น บ่อยครั้งที่อาจจะเกิดความไม่มั่นใจในเนื้อหา หรืออาจเข้าใจผิดเลยก็ได้ ดังนั้นการที่จะให้ผู้เรียนได้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาความรู้ที่ศึกษาคือการใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาวิชาและวัตถุประสงค์การสอนที่ต้องการ ผู้สอนต้องเป็นผู้คอยติดตาม สอบสวนความเข้าใจ นั่นคือการใช้วิธีการสอนแบบที่มีการสอนแบบที่มีการสื่อความหมายแบบสองทางระหว่างผู้สอนและผู้เรียน วิธีการสอนแบบนี้ผู้เรียนและผู้สอนจะมีกิจกรรมร่วมกันด้วยการถามและตอบกันในระหว่างบทเรียน เป็นการใช้คำถามในบทเรียน ซึ่งเรียกการสอนแบบถามตอบ

การวางแผนครอบครัวเป็นภารกิจอันสำคัญที่ทุกประเทศทั่วโลก ได้จัดลำดับความสำคัญให้เป็นการที่ต้องมีการปฏิบัติการพัฒนาบริการให้อยู่ในอันดับต้น ๆ ของปัญหาทั้งหมดทั้งนี้เพราะทุกประเทศตระหนักดีว่าปัญหาประชากรเป็นปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาอื่น ๆ อย่างชัดเจน โดยเฉพาะจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ได้สัดส่วนกับทรัพยากรประเทศไทยก็เคยประสบปัญหาการเพิ่มประชากรในอัตราที่สูงมากประเทศหนึ่งในโลกและรัฐบาลก็ตระหนักว่า อัตราการเพิ่มประชากรของประเทศในอัตราที่สูงมากจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศนานาประการ เช่น ปัญหาการว่างงาน ปัญหาการศึกษา ปัญหาที่ดิน ปัญหาสังคม ปัญหาการมีลูกเมื่อยังไม่พร้อมและอื่น ๆ อีกมากมาย และจะเป็นภาระอันหนักในการจัดงบประมาณเพื่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ แม้ในชนบทซึ่งประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ซึ่งต้องการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แรงงานมาก แต่ถ้ามิได้มีการจำกัดขนาดของครอบครัว ก็ย่อมทำให้ประสบปัญหา รายได้ต่ำ ปัญหาความเป็นอยู่อย่างแร้นแค้น สุขภาพอนามัยเสื่อมโทรม เนื่องจากขาดอาหารที่เป็นประโยชน์แก่ร่างกาย และไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรให้ได้รับการศึกษาดีเท่าที่ควร รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายอย่างเป็นทางการชัดเจนในการสนับสนุนการวางแผนครอบครัวขึ้นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสร้างความมั่นคงของประเทศ การวางแผนครอบครัวนอกจากจะเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประชากร และการสร้างความสมดุลกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดแล้ว การวางแผนครอบครัวยังมีความเกี่ยวเนื่องกับการสาธารณสุข การพัฒนาเศรษฐกิจ งานอนามัยแม่และเด็ก และงานอนามัยการเจริญพันธุ์ การวางแผนครอบครัวจึงเป็นเสมือนจุดเริ่มต้นของการแก้ปัญหาทั้งปวง ด้วยเหตุผลที่ว่าผลพวงของมนุษยชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์คือ ทรัพยากรที่มีค่าเป็นอเนกประการ (สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี. 2542 : 15)

แม้ว่าการประชาสัมพันธ์การวางแผนครอบครัวของกองวางแผนครอบครัวจะช่วยไปมากอย่างไรก็ตาม สถานศึกษาจะถือว่าเป็นสถาบันที่สองที่จะช่วยอบรมเด็กและเยาวชนรองลงมาจากครอบครัว หลักสูตรการสอนเพศศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ในปัจจุบันบรรจุไว้และมีความเข้มข้นในการเรียนรู้ได้จัดลำดับไว้ดีแล้ว แต่ทำอย่างไรถึงจะมีวิธีสอนให้เข้าใจมากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะวัฒนธรรมประเพณีไทย เรายังยึดถือเรื่องเพศศึกษาเป็นเรื่องปกปิดไม่เต็มปาก ใช้ศัพท์ชาวบ้านก็กลายเป็นเรื่องโป้หรือหยาบคาย ใช้ศัพท์เทคนิคก็ฟังไม่รู้เรื่อง จึงปล่อยให้ผ่านไป เมื่อเด็ก ๆ ได้เรียนรู้ครึ่ง ๆ กลาง ๆ ความอยากรู้ก็มากขึ้นก็ต้องไปแสวงหาคำตอบเอาเอง จึงทำให้เด็กชายมักจะมีเพศสัมพันธ์เมื่อยังไม่พร้อม เราจึงควรหาทางแก้ไขด้วยวิธีการสอนหรือกลยุทธ์วิธีการต่าง ๆ เช่น ชุดการสอน

ชุดการสอนมาจากคำว่า Instructional Package หรือ Learning Package จัดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาชนิดหนึ่งของไทยที่ได้รับความนิยมจากนักการศึกษาและครูสอนทั่วไปเป็นอย่างมาก ลักษณะและความหมายของชุดการสอนนั้นจัดว่าเป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่งซึ่งเป็นชุดของสื่อประสม (Multi-Media) ซึ่งหมายถึงการใช้สื่อการสอนตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปรวมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามที่ต้องการสื่อที่นำมาใช้ร่วมกันนี้จะช่วยให้เสริมประสบการณ์ซึ่งกันและกันตามลำดับขั้นที่จัดเอาไว้ตามหน่วยการเรียนรู้ ตามหัวข้อ เนื้อหา และประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับโดยจัดเอาไว้เป็นชุด ๆ บรรจุอยู่ในซอง กล่อง หรือกระเป๋า แล้วแต่ผู้สร้างจะทำขึ้นในการสร้างชุดการสอนนี้จะใช้วิธีระบบเป็นหลักสำคัญ จึงทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าชุดการสอนจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพและยังช่วยให้เกิดความมั่นใจและพร้อมที่จะสอนอีกด้วย (ชัยขงค์ พรหมวงศ์. 2538 : 118)

ถัดมา สุขปริดี (2538 : 31) ได้กล่าวถึงประโยชน์และคุณค่าของชุดการสอนไว้ดังนี้

1. ชุดการสอนช่วยลดภาระของผู้สอน เมื่อมีชุดการสอนสำเร็จแล้ว ครูผู้สอนจะดำเนินการสอนตามคำแนะนำที่มีไว้ให้พร้อม ผู้สอนไม่ต้องเสียเวลาในการทำสื่อการสอนใหม่ทำให้ครูมีเวลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เตรียมการสอน ทดลองและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ในเนื้อหาตามที่ชุดการสอนกำหนดทำให้ครูมีประสบการณ์กว้างขึ้น ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพในการสอนของครู

2. ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในแนวเดียวกัน ครูผู้สอนแต่ละคนย่อมมีความรู้ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ที่แตกต่างกัน ในเรื่องเดียวกัน เด็กอาจได้รับความรู้และรายละเอียดต่าง ๆ เป็นคนละแนวไม่เท่ากัน ชุดการสอนสามารถแก้ปัญหานี้ได้ เพราะมีจุดมุ่งหมายชัดเจนที่เป็นพฤติกรรม มีข้อเสนอแนะในการใช้สื่อและข้อสอบประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างพร้อมมูล

3. ชุดการสอนช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการสอนอย่างเชื่อถือได้ เพราะชุดการสอนผลิตขึ้นด้วยวิธีเข้าสู่ระบบ (System Approach) โดยกล่าวผู้เชี่ยวชาญหลายด้าน เช่น ผู้เชี่ยวชาญวิชาเฉพาะนั้น ๆ นักเทคโนโลยีการศึกษา นักจิตวิทยา ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผล ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ร่วมกันในการผลิตชุดการสอน โดยมีการทดลองใช้และปรับปรุงจนกระทั่งแน่ใจว่าได้ผลดีหลายครั้งในสถานการณ์ที่กำหนดไว้จึงนำออกมาใช้ทั่วไป

จากความสำคัญของการวางแผนครอบครัวและชุดการสอน ควรจะได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนการสอนในวิชา พ 016 สุขศึกษา เป็นอย่างยิ่ง ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและมีประสิทธิภาพสูงสุด ตลอดจนยุทธวิธีการสอนให้เหมาะสมดียิ่งขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะนำเอาเทคโนโลยีทางการศึกษามาช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรนำชุดการสอนซึ่งเป็นเทคโนโลยีทางการศึกษารูปแบบหนึ่งมาช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว ชุดการสอนนี้จะประกอบด้วยสื่อการเรียนการสอน เอกสารการเรียนที่สอดคล้องกับเนื้อหารายวิชา เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สร้างชุดการสอนวิชา พ 016 สุขศึกษา ในหัวข้อเรื่อง “การวางแผนครอบครัว” ขึ้น เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดการสอน วิชา พ 016 สุขศึกษา เรื่อง “การวางแผนครอบครัว” สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กระทรวงศึกษาธิการ

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา พ 016 สุขศึกษา เรื่อง “การวางแผนครอบครัว” ระหว่างการเรียนด้วยชุดการสอน กับการเรียนตามคู่มือครู

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1. ชุดการสอน เรื่อง “การวางแผนครอบครัว” ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง “การวางแผนครอบครัว” ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอน สูงกว่าที่เรียนตามคู่มือครู

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดการสอนวิชาสุขศึกษา เรื่อง “การวางแผนครอบครัว” ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ครั้งนี้มีขอบเขตในการวิจัยคือ

1.4.1 เนื้อหาวิชา เรื่อง “การวางแผนครอบครัว” ประกอบด้วย 3 หัวข้อ คือ

1.4.1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการวางแผนครอบครัว

1.4.1.2 ปัญหาและผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของประชากร

1.4.1.3 วิธีการคุมกำเนิดชนิดต่าง ๆ

1.4.2 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเวียงแก่นวิทยาคม อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 120 คน

1.4.3 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเวียงแก่นวิทยาคม อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวนประมาณ 45 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย(Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลาก

1.4.4 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ วิธีการสอน 2 วิธี คือ สอนตามชุดการสอน และการสอนตามคู่มือครู

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยชุดการสอนและกลุ่มที่เรียนตามคู่มือครู

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การวิเคราะห์ผลการวิจัยครั้งนี้ จะไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างชาวปัญญา เพศ วัย แรงจูงใจพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม อารมณ์ของนักเรียน
2. ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิถือว่าได้กระทำไปด้วยดุลยพินิจจากความจริงใจ ซึ่งแสดงถึงความรู้สึกอันแท้จริง
3. ผู้ที่ทำการตามชุดการสอนที่สร้างขึ้นถือว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และความสามารถ การสอนเท่าเทียมกัน

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดการสอน หมายถึง การใช้สื่อการสอนตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปรวมกัน สำหรับชุดการสอน วิชาสุขศึกษา เรื่อง การวางแผนครอบครัว ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการวิเคราะห์หลักสูตรรายวิชา โดยวางแผนการเรียนการสอนประกอบการใช้สื่อเป็นสไลด์ และวีดิทัศน์ เพื่อสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้ปฏิบัติตามความเหมาะสมและวัตถุประสงค์ที่วางไว้
2. การวางแผนครอบครัว หมายถึง การที่คู่สมรสวางแผนหรือตั้งเป้าหมายให้ครอบครัว มีความพร้อมที่จะมีบุตรตามจำนวนที่ต้องการ ในระยะเวลาที่เหมาะสม
3. คู่มือครู หมายถึง โครงการสอนและแผนการสอน ซึ่งประกอบด้วยคำแนะนำในการใช้ วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม รายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหา วิธีการสอน แผนการสอน แนวทางการวัดและประเมินผล คำแนะนำในการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน
4. นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนเวียงแก่นวิทยาคม อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย
5. ประสิทธิภาพของชุดการสอน หมายถึง คุณภาพของชุดการสอนที่วัดจากค่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมด จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนซึ่งตามเกณฑ์ 80/80
 - 80 ตัวแรก หมายถึง ค่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนของนักเรียน โดยคิดเป็นร้อยละ
 - 80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการเรียนของนักเรียนทั้งหมด โดยคิดเป็นร้อยละ
6. กลุ่มทดลอง หมายถึง กลุ่มนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอน
7. กลุ่มควบคุม หมายถึง กลุ่มนักเรียนที่เรียนตามคู่มือครู

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. แบบฝึกหัด หมายถึง แบบทดลอง เพื่อวัดความรู้ในการเรียนระหว่างเรียนชุดการสอน
แต่ละตอน

9. แบบทดสอบ หมายถึง แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
หลังเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

- 2.1 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)
- 2.2 หลักสูตรรายวิชา พ 016 สุขศึกษา
- 2.3 การศึกษารายบุคคล
- 2.4 ชุดการสอน
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

หลักการ

1. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง
2. เป็นการศึกษาทั่วไป เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาชีพหรือ การศึกษาต่อ
3. เป็นการศึกษาที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ

จุดหมาย

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาต่อ ให้สามารถเลือกแนวทางที่จะทำให้ออกสู่สังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะเป็นพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้มีทักษะเพียงพอที่จะเลือกและตัดสินใจประกอบสัมมาชีพ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีนิสัยในการปรับปรุงงาน ตนเองและสังคม เสริมอนามัยชุมชนและครองชีวิตโดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคม

โครงสร้าง

โครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533)

แบ่งออกเป็น 2 หมวดวิชาและกิจกรรมดังนี้

1. หมวดวิชาบังคับ จำนวน 57 หน่วยการเรียนรู้
 - 1.1 วิชาบังคับแกน จำนวน 39 หน่วยการเรียนรู้
 - 1.2 วิชาบังคับเลือก จำนวน 18 หน่วยการเรียนรู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. หมวดวิชาเลือกเสรี จำนวน 33 หน่วยการเรียนรู้

3. กิจกรรม

จำนวนหน่วยการเรียนรู้และรายวิชาของแต่ละหมวดวิชาตลอดหลักสูตรให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของแต่ละกลุ่มวิชา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

2.2 หลักสูตรรายวิชา พ 016 สุขศึกษา

วิชา พ 016 สุขศึกษา เป็นวิชาบังคับเลือกตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กระทรวงศึกษาธิการ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คำอธิบายรายวิชา พ 016 สุขศึกษา

ศึกษาเกี่ยวกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และบุคลิกภาพวัยรุ่น การวางแผนครอบครัว การบริหารทางการแพทย์และสาธารณสุข หลักการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ฝึกรักษาพยาบาลง่าย ๆ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของการดูแลและฟื้นฟูสุขภาพนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้อย่างถูกต้อง

จุดประสงค์รายวิชา

1. บอกความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนครอบครัว
2. วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของประชากร
3. อธิบายวิธีการคุมกำเนิดชนิดต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

2.3 การศึกษารายบุคคล

2.3.1 ความหมายและแนวความคิด

การศึกษารายบุคคล (Individualized Instruction) หรือที่เรียกว่า การศึกษาตามเอกัตภาพ หมายถึง การเรียนการสอนที่เน้นถึงลักษณะความแตกต่างกันของผู้เรียน โดยเฉพาะในเรื่องของทักษะ ความสามารถ ความเข้าใจ แรงจูงใจ วินัยในตนเอง จุดมุ่งหมาย ความสามารถในการแก้ปัญหาและการคาดการณ์ของผู้เรียน โดยมีผู้สอนทำหน้าที่ให้ความสะดวกในการเรียน เป็นผู้แนะนำ ที่ปรึกษา ผู้วิเคราะห์ และเป็นผู้กำหนดแหล่งการเรียนรู้ กิจกรรม การประเมินผล กิจกรรม การประเมินผล และ การงานผลการเรียนของผู้เรียนแต่ละคน

สำหรับแนวคิดที่ทำให้เกิดการศึกษารายบุคคลขึ้นมา นั้นมาจากความคิดของนักการศึกษาที่ว่า ในการเรียนรู้นั้นผู้เรียนควรจะไปตามความสามารถของตน เพื่อผู้ที่เรียนช้าจะไม่เกิดความกังวลใจและ ทำให้ความสามารถเรียนได้ผลดีตามเวลาที่ตนกำหนดและวิชาที่ตนเลือก โดยมีผู้สอนเป็นผู้เตรียม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการการเรียนให้ เป็นผู้หาสาเหตุที่เป็นอุปสรรคขัดขวางความก้าวหน้าของผู้เรียน พร้อมทั้งช่วยเหลือแนะนำให้ผู้เรียนสามารถเอาชนะอุปสรรคเหล่านั้นได้

จากความหมายและแนวคิดดังกล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าการศึกษารายบุคคลมีองค์ประกอบ ส่วนใดส่วนหนึ่งหรือหลาย ๆ ส่วนเป็นรายบุคคล คือ

1. วัตถุประสงค์รายบุคคล เป็นการที่ผู้เรียนสามารถเลือกสิ่งที่ตนจะศึกษาได้ตามความสนใจ และตามความต้องการของตน

2. วิธีการเรียนรายบุคคล คือ การที่ผู้เรียนเลือกวิธีเรียนที่ตนชอบเลือกใช้สื่อเอง เช่น จะฟัง การบรรยาย เข้าห้องสมุด หรือศึกษาค้นคว้าโดยวิธีอื่น ๆ

3. ความก้าวหน้ารายบุคคล โดยที่ผู้เรียนไม่ต้องรอกัน ต่างคนต่างเรียนก้าวไปตาม ความสามารถและความสะดวกของตน ไม่ต้องรอสอบพร้อมกัน ผู้ใดจะจบเร็วหรือช้าก็แล้วแต่บุคคล

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า การศึกษารายบุคคลเป็นการเรียนการสอนที่มีขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคน มีโอกาสตรวจสอบความต้องการของตนเลือกวิชาหรือวิธีเรียนที่เหมาะสมกับตน เรียนก้าวไปตามความสามารถของตนและมีโอกาสทราบความก้าวหน้าของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น การศึกษารายบุคคล จึงมีลักษณะคล้ายกับเป็นหลักสูตรส่วนบุคคล คือ เป็นหลักสูตรที่มีวัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรม การเรียน และการก้าวหน้าในการเรียนเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับบุคคลแต่ละคน เป็นการประยุกต์ใช้ร่วมกัน ระหว่างเทคนิควิธีการและวิธีการสื่อการสอนชนิดต่าง ๆ ในลักษณะสื่อประสมซึ่งเป็นจุดเด่นในการศึกษารายบุคคล

2.3.2 ลักษณะความแตกต่างระหว่างบุคคล

การที่จะจัดการเรียนการสอนรายบุคคลให้มีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้สอนจำเป็นต้องคำนึงถึง ลักษณะความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อสามารถจัดสื่อและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ ผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม ตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดลักษณะความแตกต่างระหว่างบุคคล (Fry 1970 อ้างถึงใน ไชยยศ เรื่องสุวรรณ. 2526 : 180-182) ได้แก่

1. ตัวแปรด้านบุคลิกภาพ(Personality Variables) ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนย่อมขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพซึ่งแตกต่างกันไป ผู้เรียนที่มีความขี้ดขุ่นมักจะมีบุคลิกภาพที่แสดงออกทำให้มีความสามารถในการอภิปราย ได้ตอบ และแก้ปัญหาได้ดี บุคคลลักษณะนี้จะชอบบทเรียนในการกำหนด เนื้อหาของตนเอง เช่น บทเรียนแบบค้นคว้า หรือการเรียนโดยใช้สื่อประสม ส่วนผู้เรียนที่มีลักษณะ ขี้อายชอบเก็บตัว ผู้ที่มีความคิดตรงไปตรงมา หรือผู้ที่มีความคิดตามหลักวิชามาก ๆ จะเรียนและทำงาน ได้ดีรับการแนะนำจากผู้สอนหรือแบบการเรียนที่ชี้ให้ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง

2. ตัวแปรด้านสติปัญญาความรู้ (Cognitive Variables) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความรู้อย่างยิ่งในการใช้วัสดุเครื่องมือต่าง ๆ ตามอายุของผู้เรียน ตัวแปรนี้เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนต้องคำนึงถึงเพื่อการจัดระดับการสอน เลือกหาวิธีการและสื่อการสอนที่เหมาะสมกับอายุของผู้เรียน

3. ตัวแปรด้านการชอบใ้ตาม (Inquiry Variables) บุคคลย่อมมีลักษณะความสนใจในการใ้ตามและความอยากรู้อยากเห็นแตกต่างกัน จึงทำให้เกิดการศึกษาในรูปแบบของการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ การสอนแบบใ้ตาม การจัดตารางแบบยืดหยุ่น และการสอนเป็นคณะ เป็นต้น เพื่อสนองตอบต่อลักษณะความแตกต่างในด้านนี้ของผู้เรียน

4. ตัวแปรด้านการจัดลำดับการเรียนรู้ (Sequencing Variables) ผู้เรียนที่มีความกระตือรือร้นและความอยากรู้อยากเห็นมาก ๆ โดยทั่วไปมักมีเขาว์ปัญญาสูง สามารถมีการจัดลำดับความคิดในการเรียนรู้ได้ดีและสามารถควบคุมการเรียนรู้ของตนเองได้ แต่ผู้เรียนที่ถึงแม้จะมีความกระตือรือร้นในการเรียนแต่หากมีเขาว์ปัญญาค่ำก็จะไม่สามารถจัดลำดับการเรียนรู้ของตนเองได้หากปราศจากคำแนะนำของผู้สอน ข้อแตกต่างด้านนี้จึงทำให้อัตราการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลไม่เท่ากัน บางคนจึงเรียนได้เร็ว ส่วนบางคนบางคนจะเรียนได้ช้ากว่า

2.3.3 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายบุคคล

Gagne and Briggs (1979 : 262) ได้กล่าวถึงการศึกษารายบุคคลว่าเป็นการสอนที่จัดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางใ้การเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายตามความต้องการและบุคลิกภาพของผู้เรียนแต่ละคน การสอนแบบนี้มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินทักษะที่มีอยู่ก่อนของผู้เรียน
2. เพื่อช่วยในการค้นหาจุดเริ่มต้นของผู้เรียนแต่ละคน ในการจัดลำดับการเรียนตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
3. เพื่อช่วยในการจัดสื่อใ้เหมาะสมกับการเรียน
4. เพื่อช่วยใ้ผู้เรียน เรียนใ้ตามอัตราความสามารถของตนเองโดยไม่จำเป็นต้องรอซึ่งกันและกันระหว่างผู้เรียนในกลุ่ม
5. เพื่อสะดวกต่อการประเมินผล ได้บ่อยครั้งเท่าที่ความต้องการเพื่อเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคน

2.3.4 ข้อดี และข้อจำกัดของการศึกษารายบุคคล

การศึกษารายบุคคล เป็นวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน โดยคำนึงถึงลักษณะความแตกต่างของผู้เรียนเป็นสำคัญ วิธีการเรียนในลักษณะนี้ย่อมมีข้อดีและข้อจำกัด คือ

ข้อดี

1. ผู้เรียนสามารถเรียนได้เร็วหรือช้าตามความสามารถ และความสนใจของแต่ละบุคคล
2. สื่อที่ใช้ในการเรียนได้รับการทดลองและทดสอบมาก่อนแล้วว่า สามารถจะใช้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงจะนำมาใช้กับผู้เรียน เช่น ชุดการเรียน ชุดสื่อประสม และโมดูลวิชาต่าง ๆ
3. สื่อที่ใช้ในการเรียนมีหลายชนิดให้เลือกและมักจะใช้ในรูปแบบของสื่อประสม สื่อบางรูปแบบจะเป็นสื่อที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วย เช่น Interactive Video และการเรียนด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น
4. บทเรียนมักเรียนเป็นหน่วย ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ด้วยชุดการเรียนที่จัดเป็นแต่ละเนื้อหาบทเรียนตามหน่วยนั้น
5. เป็นการเรียนที่ผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน จึงทำให้ผู้สอนและผู้เรียนมีมนุษยสัมพันธ์ต่อกันมากกว่าการเรียนในวิธีอื่น

ข้อจำกัด

1. ถ้าผู้เรียนมีอายุยังน้อยและไม่มีประสบการณ์เพียงพอที่จะควบคุมการเรียนของตนได้ ก็อาจจะทำให้ยากแก่การเรียนให้สำเร็จได้
2. ผู้สอนต้องเป็นผู้มีความรู้ในการจัดเตรียมสื่อการเรียนในแต่ละวิชาให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยต้องดูถึงบุคลิกภาพและความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนด้วย
3. วิชาที่จะเรียนด้วยการศึกษารายบุคคลอาจมีจำกัด เนื่องจากวิชาบางวิชาไม่สามารถให้ผู้เรียนเรียนอย่างลึกซึ้งได้ด้วยตนเอง
4. ในกรณีที่ผู้สอนไม่มีเวลาให้แก่ผู้เรียนได้มากพอ ย่อมทำให้ผู้เรียนรู้สึกถูกปล่อยให้อยู่โดดเดี่ยวเป็นผลอาจจะทำให้การเรียนล้มเหลวลงได้

2.3.5 เทคโนโลยีการศึกษาในการศึกษารายบุคคล

การศึกษารายบุคคลจัดได้ว่าพัฒนาการหนึ่งของเทคโนโลยีการศึกษาที่เริ่มมีขึ้นมาในช่วงทศวรรษที่ 1950 และใช้ได้ผลดีติดต่อกันเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การศึกษารายบุคคลดำเนินไปได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพนั้น ได้แก่ การใช้สื่อการเรียนประเภทต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและการใช้เทคโนโลยีทางการสอนตามหลักทฤษฎีของนักพฤติกรรมศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบต่าง ๆ

2.3.6 สื่อการเรียนในการศึกษารายบุคคล

การจัดเตรียมทรัพยากรและประสบการณ์การเรียนในสิ่งที่ผู้เรียนต้องการเพื่อที่จะเรียนให้ได้ดีที่สุดตามระดับความสามารถของตนเป็นจุดมุ่งหมายอย่างหนึ่งในการศึกษารายบุคคล การที่จะสำเร็จตามจุดมุ่งหมายได้นั้นย่อมต้องอาศัยการจัดการระบบ การจัดการ และการวางแผนการสอนที่ดี โดยจัดให้เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนและมีการใช้ทรัพยากรและกระบวนการซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้ ในการเรียนรู้ตามลักษณะการศึกษารายบุคคลนี้ สื่อที่ใช้ในการเรียนหรือเรียกอย่างสั้น ๆ ว่า “สื่อการเรียน” นับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากอย่างหนึ่ง เพราะเป็นสิ่งที่ผู้เรียนและผู้สอนต้องร่วมกันพิจารณาเลือกให้เหมาะสมเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ต้องมีการเลือกใช้สื่อชนิดต่าง ๆ ตามลักษณะความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน โดยผู้สอนต้องเป็นผู้ช่วยเลือกสื่อการเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่างสื่อที่เลือกกับรูปแบบการเรียน ทักษะการเรียนรู้ ความต้องการ และความสำเร็จของผู้เรียนแต่ละคน สื่อการเรียนในการศึกษารายบุคคลเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งโดยตรงต่อผู้เรียน ในขณะที่ผู้สอนเป็นเพียงผู้คอยสนับสนุนและให้คำปรึกษาในการเรียนเท่านั้น สื่อการเรียนที่ใช้ในการศึกษารายบุคคลนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ (Percival and Ellington (1984 : 81-85) ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์

1.1 หนังสือ เพื่อเป็นสื่อหลักในการเรียน เป็นแนวทางการเรียนเพื่อนำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เหมาะสม

1.2 โน้ตย่อบทเรียน เพื่อสรุปเนื้อหาสำคัญในบทเรียนแต่ละบทให้แก่ผู้เรียน

1.3 บทเรียนแบบโปรแกรม เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาบทเรียน ตอบคำถาม และได้ทราบคำตอบในทันทีเพื่อทราบผลความก้าวหน้าของตน

2. โสตทัศนวัสดุ

2.1 ชุดการเรียนในโปรแกรมโสตทัศนวัสดุ เป็นชุดการเรียนซึ่งประกอบด้วยเทปเสียง วิทยุทัศน์ ฟิล์มสตริป และวัสดุสิ่งพิมพ์

2.2 ห้องปฏิบัติการภาษา ซึ่งเดิมใช้เฉพาะการเรียนภาษา แต่ปัจจุบันสามารถใช้ในการเรียนบทเรียนต่าง ๆ ได้โดยการให้ผู้ฟังบทเรียนและผู้สอนฟังการตอบคำถาม ทำให้ผู้สอนสามารถสื่อสารกับผู้เรียนแต่ละคนหรือทั้งกลุ่มได้

2.3 สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ เช่น วิทยุและโทรทัศน์ เป็นสื่อที่ช่วยแพร่ภาพและเสียงของบทเรียนทำให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเองตามลำพังและสามารถเรียนอยู่ที่บ้านหรือสถานที่ใด ๆ ก็ได้

3. คอมพิวเตอร์

3.1 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เพื่อการสอน การทบทวนบทเรียน หรือเพื่อการฝึกหัด เป็นต้น

3.2 Interactive Video เป็นการใช้ร่วมกันระหว่าง ระบบโทรทัศน์ วิดีโอดิสค์ และเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนเนื้อหาที่บรรจุในคอมพิวเตอร์และดูภาพจากแผ่นวิดีโอดิสค์ โดยจะปรากฏภาพบนจอโทรทัศน์และเนื้อหาบทเรียนบนจอคอมพิวเตอร์ ผู้เรียนสามารถโต้ตอบบทเรียนหรือแบบฝึกหัดโดยการใช้ Keyboard, mouse หรือการสัมผัสบนจอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เทคโนโลยีทางการสอนในการศึกษารายบุคคล

วิธีการสอนในปัจจุบันนับว่ามีรากฐานมาจากทฤษฎีหรือแนวความคิดที่นับถือย้อนหลังไปตั้งแต่สมัยอาณาจักรกรีกและโรมัน ดังจะเห็นได้จากการสอนของกลุ่มโซพิสต์ ที่มีลักษณะการสอนแบบมวลชน โสเครติส มีการสอนผู้เรียนโดยใช้วิธีสอบถาม และคอมินิอุส ผู้ใช้ภาพประกอบบทเรียนเล่มแรก เหล่านี้เป็นต้น อย่างไรก็ตามเทคนิคการสอนที่นับว่าเป็นเทคโนโลยีอย่างแท้จริงหรือที่เรียกว่า “เทคโนโลยีทางการสอน” นั้น เพิ่งเริ่มมีขึ้นเมื่อไม่นานนี้เอง

Heinich and others (1989 : 306) ได้กล่าวถึงความหมายของ “เทคโนโลยีทางการสอน” ไว้ดังนี้ คือ “เทคโนโลยีทางการสอน เป็นแบบแผนของการเรียนการสอนที่ออกแบบมาเพื่อการสอนที่เชื่อถือได้และมีประสิทธิภาพแก่ผู้เรียน โดยอาศัยหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการเรียนรู้ของมนุษย์”

2.3.7 บทบาทของผู้สอนในการศึกษารายบุคคล

เนื่องจากการศึกษารายบุคคลเป็นการเรียนที่จัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน ดังนั้นผู้สอนจึงมีบทบาทในการศึกษาระบบนี้มาโดยการเป็นผู้ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ข้อคิดเห็น และเหตุผลที่จะช่วยให้แก่นักเรียนตัดสินใจได้เอง นอกจากนี้ ผู้สอนยังมีบทบาทสำคัญดังนี้ คือ

1. เป็นผู้วางแผนการเรียนโดยกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการเรียน ตลอดจนแบบฝึกหัดและแบบทดสอบต่าง ๆ
2. จะต้องวางแผนว่าจะให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองอย่างไร เช่น การอ่านและการฟัง หรือการเรียนในรูปแบบอื่น เพื่อการจัดเตรียมเอกสารและสื่อวัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสม
3. ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อที่ผู้เรียนจะได้ทราบว่าที่ตนได้ศึกษาไปนั้น ถูกต้องหรือไม่
4. มีการประเมินผลผู้เรียนทุกครั้งที่ยื่นจบแต่ละบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบความก้าวหน้าของตนเอง และเพื่อเป็นการก้าวไปเรียนในบทเรียนต่อไป
5. จะต้องใช้เวลาและความสนใจผู้เรียนมากกว่าการเรียนอย่างปกติ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสมาขอคำปรึกษาและข้อแนะนำในการเรียน และต้องเรียนรู้ถึงความถนัด ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนด้วย

2.4 ชุดการสอน

2.4.1 ความหมายของชุดการสอน

ชุดการสอนหรือการเรียน มาจากคำว่า Instructional Package หรือ Learning Package เดิมทีเข้าใจว่าใช้คำว่า ชุดการสอน เพราะเป็นสื่อที่ครูนำมาใช้ประกอบการสอน แต่มาแนวความคิดในการเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยามให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขีดเค็กลงเป็นศูนย์กลางในการเรียนได้เข้ามามากขึ้น การเรียนรู้ที่คิดควรจะให้ผู้เรียนได้เรียนเอง จึงมีผู้นิยมเรียก ชุดการสอน เป็นชุดการเรียนกันมากขึ้น บางคนอาจจะเรียกรวมกันไปเลยว่าชุดการเรียนการสอนก็มี

ชุดการสอน ยังจัดว่าเป็นนวัตกรรมการศึกษาชนิดหนึ่งของไทย ที่ได้รับความสนใจของนักการศึกษาและผู้สอนทั่วไปอย่างมาก ตามลักษณะและความหมายของชุดการสอนนั้น จัดว่าเป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่งซึ่งเป็นชุดของสื่อประสม (Multi-Media) (หมายถึง การใช้สื่อการสอนตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามที่ต้องการ สื่อที่นำมาใช้ร่วมกันนี้จะช่วยเสริมประสบการณ์ซึ่งกันและกันตามลำดับขั้นที่จัดเอาไว้) ที่จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียน ตามหัวข้อเนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่ต้องการจะให้ผู้เรียนได้รับ โดยจัดเอาไว้เป็นชุด ๆ บรรจุอยู่ในซองกล่อง หรือกระเป๋าก็แล้วแต่ผู้สร้างจะทำขึ้น ในการสร้างชุดการสอนนี้ จะใช้วิธีระบบเป็นหลักสำคัญด้วย จึงทำให้มั่นใจได้ว่า ชุดการสอน จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังช่วยให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจ พร้อมทั้งจะสอนอีกด้วย (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2523 : 118)

ชุดการสอน (Instruction package) เปรียบเสมือนโครงการสอนหรือแผนการสอนสำเร็จรูป Lesson plan ซึ่งครูผู้สอนได้จัดทำไว้ล่วงหน้า เพื่อใช้สอนนักเรียนในครั้ง ๆ ชุดการสอน แตกต่างจากแผนการสอนตามปกติของครูตรงที่ชุดการสอนออกแบบเพื่อให้ครูหรือผู้เรียนใช้โดยเฉพาะ แต่แผนการสอน จัดไว้สำหรับครูแต่ผู้เดียว (สุนันท์ สังข์อ่อง. 2526 : 170)

ชุดการสอน คือวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เลือกสรรแล้วอันประกอบด้วย จุดมุ่งหมายเนื้อหา และวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลาย ตลอดจนถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่รวมไว้เป็นระเบียบในกล่อง การสอน เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาประสบการณ์ทั้งหมดนี้ได้อย่างได้ผลดียิ่งขึ้น (ประหยัด จิระวรพงศ์. 2522 : 170)

ชุดการสอน หมายถึง ระบบการนำสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และประสบการณ์ของแต่ละหน่วยมาช่วยในการเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ ของผู้เรียนแต่ละคนให้บรรลุจุดมุ่งหมาย (ไชยยศ เรื่องสุวรรณ. 2526 : 196)

ชุดการสอน (Teaching package) คือการรวบรวมสื่อการสอนอย่างสมบูรณ์ตามแบบแผนที่วางไว้เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการสอน ชุดการสอนเป็นระบบสื่อประสมสำเร็จรูปเพื่อให้ครูใช้ในการสอน โดยที่ครูไม่ต้องเตรียมสื่ออื่น ๆ หรือวางแผนการสอนใหม่ ภายในชุดการสอนจะมีสื่อแนะนำวิธีดำเนินการสอนพร้อมจะให้ครูนำไปใช้ในการสอน ได้ทันทีโดยไม่มีข้อยุ่งยากอย่างใด เพียงแต่ครูพิจารณาว่า จุดมุ่งหมายของชุดการสอนตรงกับจุดมุ่งหมายที่จัดไว้ครูก็สามารถนำชุดการสอนไปใช้ได้ (ลัดดา สุขปรีดี. 2522 : 30)

ชุดการสอน ถือว่าเป็นผลการสอนที่ช่วยครูให้ได้รับความสะดวกในการสอน และช่วยผู้เรียนให้ได้เกิดผลสำเร็จในการเรียนรู้ เป็นการจัดการ โดยอาศัยวัตถุประสงค์และผลซึ่งในแง่ของการบริหาร เรียกว่า MOR (Mangement by Objectives and Results) (เสาวณีย์ สิกขา บัณฑิต. 2528 : 291)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปได้ว่า ชุดการสอน คือ ชุดสื่อสมบูรณ์พร้อมขั้นตอนการใช้สื่อ เพื่อให้ครูไว้ใช้สอนตามที่ จดมุ่งหมายของการสอนระบุไว้

2.4.2 แนวคิดและหลักการของชุดการสอน

แนวคิดและหลักการในการนำเอาชุดการสอนมาใช้ในระบบ สรุปได้ 5 ประการ คือ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2523 : 120)

1. การประยุกต์ทฤษฎีความแตกต่าง ระหว่างบุคคล การเรียนการสอนควรจะต้องคำนึงถึง ความต้องการ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ วิธีการสอนที่เหมาะสมที่สุดก็คือ การจัดการสอนรายบุคคลหรือการศึกษาตามเอกภาพ และการศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีอิสระในการเรียนตาม ระดับสติปัญญาความสามารถและความสนใจ โดยมีครูคอยแนะนำช่วยเหลือ ตามความเหมาะสม

2. ความพยายามที่จะเปลี่ยนแนวการเรียนการสอนไปจากเดิม การจัดการเรียนการสอนแต่เดิมนั้น เรายึดครูเป็นหลักเปลี่ยนมาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเรียนเอง โดยการใช้แหล่งความรู้จาก สื่อหรือวิธีการต่าง ๆ โดยนิยมนัดในรูปของ ชุดการสอน การเรียนในลักษณะนี้ผู้เรียนจากครูเพียง ประมาณ 1 ใน 4 ส่วนที่เหลือผู้เรียนจากสื่อด้วยตนเอง

3. การใช้สื่อการสอนได้เปลี่ยนแปลงและขยายตัวออกไป การใช้สื่อการสอนในปัจจุบัน ได้คลุมไปถึง การใช้วัสดุสิ้นเปลือง เครื่องมือต่าง ๆ รวมทั้งกระบวนการและกิจกรรมต่าง ๆ แต่เดิมนั้น การผลิตและการใช้มักจะออกมาในรูปต่างคนต่างผลิตต่างคนต่างใช้เป็นสื่อเดี่ยว ๆ มิได้มีการจัดระบบ การใช้สื่อหลายอย่างมาผสม ผสานกันให้เหมาะสม และใช้เป็นแหล่งความรู้สำหรับผู้เรียนแทนการใช้ ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ักเรียนตลอดเวลา แนวโน้มใหม่จึงเป็นการผลิตสื่อการสอนแบบ ประสมให้เป็นชุดการสอน อันจะมีผลต่อการใช้ของครู คือ เปลี่ยนจากการใช้สื่อ “เพื่อช่วยครูสอน” คือ ครูเป็นผู้หยิบใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ มาเป็นใช้สื่อการสอน “เพื่อช่วยผู้เรียน” คือ ให้ผู้เรียนหยิบและใช้สื่อ การสอนต่าง ๆ ด้วยตนเองโดยอยู่ในรูปของชุดการสอน

4. ปฏิกริยาสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับสภาพแวดล้อม แต่ก่อนความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนในห้องเรียน มีลักษณะเป็นทางเดียวกัน คือ ผู้สอน เป็นผู้นำและผู้เรียนเป็นผู้ตาม ผู้สอนมิได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนจะมีโอกาสได้พูดก็ต่อเมื่อสอนให้พูด การตัดสินใจของผู้เรียนส่วนใหญ่มักจะตามผู้สอน ผู้เรียนเป็นฝ่ายเอาใจผู้สอนมากกว่าผู้สอนเอาใจ ผู้เรียน ผู้สอนวิจารณ์หรือพูดเยาะเย้ยผู้เรียนในชั้น โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้เรียนตอบไม่ถูกต้องตามที่ผู้สอน ชอบหรือกระทำการผิดพลาด แต่ถ้าผู้เรียนทำอะไรดีควรแก่การชมเชย ผู้สอนจะนิ่งเฉยเสียเพราะถ้า หากชมก็กลัวผู้เรียนจะเหลิงดัง ดังนั้น ผู้เรียนไทยส่วนใหญ่จึงพกเอาประสบการณ์ที่น่าพึงพอใจ เมื่อเติบโตใหญ่ขึ้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนนั้นแทบจะไม่มีเอาเลย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพราะผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ชอบให้ผู้เรียนคุยกัน ผู้เรียนจึงไม่มีโอกาสได้ฝึกฝนทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ เชื้อเพลิง และเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น เมื่อเติบโตจึงทำงานร่วมกันไม่ได้ นอกจากนี้ปฏิริยาสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสภาพแวดล้อม ก็มักอยู่กับเพียงชอล์ก กระดานดำ และแบบเรียนในห้องสี่เหลี่ยมแคบ ๆ หรือในสนามหญ้าซึ่งส่วนใหญ่ถูกปล่อยให้รกร้างและตามฤดูกาลผู้สอนไม่เคยพาผู้เรียนออกไปสู่สภาพนอกโรงเรียน การเรียนการสอนจึงจัดอยู่เพียงในห้องเรียนเป็นส่วนใหญ่ แนวโน้มในปัจจุบันและอนาคตของกระบวนการเรียนรู้จึงต้องนำเอากระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ ในการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมร่วมกัน ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มจึงเป็นแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งนำมาสู่การจัดระบบการผลิตสื่อออกมาในรูปของชุดการสอน

5. การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ได้ยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้โดยจัดสภาพการณ์ออกมาเป็นการสอนแบบโปรแกรม หมายถึง ระบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ทางทราบว่าการตัดสินใจหรือการทำงานของคนถูกหรือผิดอย่างไร มีการเสริมแรงบวกที่ทำให้ผู้เรียนภาคภูมิใจที่ได้ทำถูกหรือคิดถูก อันจะทำให้กระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีกในอนาคต และให้ค่อยเรียนรู้ไปที่ละขั้นตอนตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียนเอง โดยไม่มีใครบังคับ การจัดสภาพการณ์ที่จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ตามนัยดังกล่าวข้างต้น จะมีเครื่องมือช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายปลายทาง โดยการจัดการสอนแบบโปรแกรมและใช้ชุดการสอนเป็นเครื่องมือสำคัญ

2.4.3 ประเภทของชุดการสอน

ชุดการสอนแบ่งออกตามลักษณะการใช้ได้ 3 ประเภท คือ

1. ชุดการสอนประกอบการบรรยาย

เป็นการสอนที่กำหนดกิจกรรมและสื่อการสอนให้ครูใช้ประกอบการสอนแบบบรรยาย เพื่อเปลี่ยนบทบาทของครูให้ผู้น้อยลง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนมากขึ้น เนื่องจากเป็นชุดการสอนที่ครูเป็นผู้ใช้บางครั้งเรียกว่าชุดการสอนสำหรับครูชุดการสอนประกอบการบรรยายจะมีเนื้อหาเพียงอย่างเดียว โดยแบ่งเป็นหัวข้อที่จะบรรยายและประกอบกิจกรรมไว้ตามลำดับขั้น สื่อที่ใช้ อาจจะเป็นแผ่นคำสอน สไลด์ประกอบเสียงบรรยายในเทป แผนภูมิ แผ่นภาพ ภาพยนตร์ โทรทัศน์และกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้อภิปรายตามปัญหาและหัวข้อที่ครูกำหนดให้ เพื่อความเรียบร้อยในการใช้ชุดการสอนประเภทนี้มักจะบรรจุในกล่องที่มีขนาดพอเหมาะกับจำนวนของสื่อการสอน

2. ชุดการสอนสำหรับกิจกรรม

เป็นชุดการสอนแบบกิจกรรมที่ยึดระบบการผลิตสื่อการสอนตามหน่วยและหัวข้อที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในห้องเรียนแบบกิจกรรมที่เรียกว่า

ห้องแบบศูนย์การเรียน ชุดการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม จะประกอบด้วยชุดย่อยที่มีจำนวนศูนย์ที่แบ่งไว้ในแต่ละหน่วย ในแต่ละศูนย์มีสื่อหรือบทเรียนครบชุดจำนวนผู้เรียนในศูนย์กิจกรรมนั้น ๆ สื่อที่ใช้ในศูนย์จัดไว้ในรูปสื่อผสม อาจใช้สื่อรายบุคคลสื่อสำหรับกลุ่มผู้เรียนทั้งศูนย์จะใช้ร่วมกันได้ ผู้เรียนที่เรียนจากชุดการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม จะต้องการความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อยในระยะเริ่มเรียนเท่านั้น หลังจากเคยชินต่อวิธีการใช้แล้ว นักเรียนสามารถซักถามครูได้เสมอ

3. ชุดการสอนรายบุคคล

เป็นการสอนที่จัดระบบขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนด้วยตนเองตามลำดับขั้นที่ระบุไว้ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2526 : 197)

2.4.4 องค์ประกอบของชุดการสอน

องค์ประกอบที่สำคัญ ๆ ภายในชุดการสอน สามารถจำแนกออกออกเป็น 4 ส่วนด้วยกันคือ

1. คู่มือครู

เป็นคู่มือและแผนการสอนสำหรับผู้สอนหรือผู้เรียนตามแต่ละชนิดของชุดการสอน ภายในคู่มือจะชี้แจงถึงวิธีการ ใช้ชุดการสอนเอาไว้อย่างละเอียด อาจจะทำเป็นเล่ม หรือแผ่นพับก็ได้ ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดและหลักการเขียนตอนต่อไป

2. บัตรคำสั่งหรือคำแนะนำ

จะเป็นส่วนที่บอกให้ผู้เรียนหรือดำเนินการเรียนหรือประกอบกิจกรรมแต่ละอย่าง ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ บัตรคำสั่งจะมีอยู่ในชุดการสอนแบบกลุ่มรายบุคคลซึ่งประกอบด้วย

2.1 คำอธิบายในเรื่องที่จะศึกษา

2.2 คำสั่งที่เรียนดำเนินการ

2.3 การสรุปบทเรียน

3. เนื้อหาสาระและสื่อ

จะบรรจุไว้ในรูปของสื่อการสอนต่าง ๆ อาจประกอบด้วยบทเรียนโปรแกรม สไลด์ เทปบันทึกเสียง फिल्मสตริป แผ่นภาพโปร่งใส วัสดุกราฟิกส์ หุ่นจำลอง ของตัวอย่าง รูปภาพ เป็นต้น ผู้เรียนจะศึกษาจากสื่อการสอนต่าง ๆ ที่บรรจุอยู่ในชุดการสอน ตามบัตรคำถามไว้ให้

4. แบบประเมินผล

ผู้เรียนจะทำการประเมินความรู้ด้วยตนเองก่อนและหลังเรียนแบบประเมินผลที่อยู่ในชุดการสอน อาจจะเป็นแบบฝึกหัดให้เติมคำในช่องว่างเลือกคำตอบที่ถูก จับคู่ ผลจากการทดลอง หรือให้ทำกิจกรรม เป็นต้น

ส่วนประกอบข้างต้นนี้จะบรรจุในกล่องหรือซอง จัดเอาไว้เป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกแก่การใช้ (ชัยยศ พรหมวงศ์. 2523 : 121)

2.4.5 ขั้นตอนการผลิตชุดการสอน

ในระบบการผลิตชุดการสอน แผนจุฬาฯ ซึ่งเป็นชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรมเหมาะสำหรับการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้มีทั้งหมด 10 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์ อาจจะกำหนดเป็นหมวดวิชาหรือบูรณาการเป็นแบบสหวิทยาการ ตามที่เห็นเหมาะสม
2. กำหนดหน่วยการสอน แบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยการสอน โดยประมาณเนื้อหาวิชาที่จะให้ครูสามารถถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ในหนึ่งสัปดาห์หรือหนึ่งครั้ง
3. กำหนดหัวข้อเรื่อง ผู้สอนจะต้องถามตนเองว่า ในการสอนแต่ละหน่วยควรให้ประสบการณ์ออกมาเป็น 4-6 หัวเรื่อง
4. กำหนดความคิดรวบยอดและหลักการ จะต้องให้สอดคล้องกับหน่วยและหัวข้อเรื่อง โดยสรุปรวมแนวคิด สาร และหลักเกณฑ์สำคัญ ไว้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาที่สอนให้สอดคล้องกัน
5. กำหนดวัตถุประสงค์ ให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่อง เป็นจุดประสงค์ทั่วไปก่อน แล้วเปลี่ยนเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องมีเงื่อนไขและเกณฑ์พฤติกรรมไว้ทุกครั้ง
6. กำหนดกิจกรรมการเรียน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์พฤติกรรมซึ่งจะเป็นแนวทางในการเลือกและการผลิตสื่อการสอน “กิจกรรมการเรียน” หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่ผู้เรียนปฏิบัติ เช่น การอ่านบัตรคำสั่ง ตอบคำถาม เขียนภาพ ทำการทดลองทางวิทยาศาสตร์ เล่นเกม ฯลฯ
7. กำหนดแบบประเมินผล ต้องออกแบบการประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยใช้การสอนแบบอิงเกณฑ์ (การวัดผลที่ยึดเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ โดยไม่มีการนำไปเปรียบเทียบกับ คนอื่น) เพื่อให้ผู้สอนทราบว่า หลังจากผ่านกิจกรรมมาเรียบร้อยแล้ว ผู้เรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่
8. เลือกและผลิตสื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่ครูใช้ ถือเป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น เมื่อผลิตการสอนของแต่ละหัวข้อเรื่องแล้ว ก็จัดสื่อการสอนเหล่านั้นไว้เป็นหมวดหมู่ในกล่องที่เตรียมไว้ก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ เรียกว่า “ชุดการสอน”
9. หาประสิทธิภาพในการสอนเพื่อเป็นการประกันว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมามีประสิทธิภาพในการสอน ผู้สร้างจำเป็นต้องกำหนดเกณฑ์ล่วงหน้า โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่า การเรียนรู้เพื่อเป็นการช่วยให้การเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนบรรลุผล
10. การใช้การสอน ชุดการสอนที่ได้ปรับปรุงและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้แล้ว สามารถนำไปสอนผู้เรียน ได้ตามประเภทของชุดการสอน และระดับการศึกษาโดยกำหนดขั้นตอนการใช้ดังนี้

10.1 ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อพิจารณาพื้นความรู้เดิมของผู้เรียน (ใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10.2 ชี้นำเข้าบทเรียน

10.3 ชั้นประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ (ชั้นสอน) ผู้สอนบรรยายหรือแบ่งกลุ่มประกอบกิจกรรมการเรียนรู้

10.4 ชั้นสรุปผลการสอน เพื่อสรุปความคิดรวบยอดและหลักการที่สำคัญ

10.5 ทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อดูพฤติกรรมการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปด้วย (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2523 : 123)

2.4.6 ส่วนประกอบและการเขียนคู่มือครู

คู่มือครูนับว่าเป็นส่วนสำคัญมากที่สุดอย่างหนึ่งในชุดการสอน เพราะคู่มือครูเป็นเสมือนผู้คอยให้คำแนะนำผู้สอนในการเตรียมตัวสอน ช่วยให้ผู้สอนได้บทบาทของตนเองและของนักเรียนว่า จะต้องดำเนินการอย่างไรบ้างตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดเตรียมห้องเรียนให้เหมาะสมกับบทเรียนในแต่ละหน่วยเรียนอีกด้วย คู่มือครูนี้อาจจะทำเป็นแผ่นพับหรือเล่มก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสมของปริมาณเนื้อหาซึ่งจะประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญดังนี้

1. คำนำ

เป็นส่วนที่แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นของผู้ผลิต เพื่อให้ผู้ใช้ได้เห็นคุณค่าของชุดการสอนในการสอนผู้เรียน และเป็นการชี้แจงให้ผู้ใช้งทราบถึงปัญหาจุดอ่อนและจุดเด่นต่าง ๆ ในกรณีที่ชุดการสอนได้ผ่านการหาประสิทธิภาพมาแล้ว ควรบอกระดับประสิทธิภาพของชุดการสอนออกเป็นค่าไว้ด้วย

2. ส่วนประกอบของชุดการสอน

ควรได้มีการบอกให้ผู้ใช้งได้ทราบส่วนต่าง ๆ ของชุดการสอน เพื่อกระตุ้นให้มีการตรวจตราวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ก่อนนำไปใช้

3. คำชี้แจงสำหรับผู้สอน

เป็นการกำหนดสิ่งที่ครูควรปฏิบัติ เพื่อจะได้ดำเนินการสอนแบบศูนย์การเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. สิ่งที่ผู้สอนและผู้เรียนต้องเตรียม

กำหนดสิ่งที่ครูและนักเรียนต้องจัดเตรียมและจัดหาไว้ล่วงหน้าก่อนสอน เช่น การไปยืมอุปกรณ์จากหน่วยใด ๆ การเตรียมวัสดุสิ้นเปลืองและสื่อการสอนอื่นใดที่มีได้เก็บไว้ในชุดการสอน

5. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

เป็นบทบาทที่ครูและนักเรียนควรปฏิบัติในเวลาเรียนผู้สอนควรจะต้องเป็นผู้ชี้แจงบทบาทของผู้เรียนให้ทราบก่อนใช้ชุดการสอนทุกครั้ง

6. การจัดห้องเรียน

มีการอธิบายจัดห้องเรียน พร้อมทั้งทำแผนผังแสดงศูนย์กิจกรรมต่าง ๆ

7. แผนการสอน

เป็นส่วนที่กำหนดสิ่งต่อไปนี้นำให้ผู้จัดการสอนได้ทราบมีดังนี้

1. ความคิดรวบยอด
 2. จุดมุ่งหมาย ซึ่งควรจะเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
 3. โครงร่างของเนื้อหา
 4. กิจกรรมการเรียนการสอน
 5. สื่อการเรียน
 6. การประเมินผล
 8. เนื้อหาสาระของชุดการสอน
- โดยจัดเรียงลำดับจากบัตรคำสั่ง บัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม และบัตรคำถาม ของแต่ละศูนย์

ตามลำดับ

9. แบบฝึกปฏิบัติหรือกระดาศคำถาม

สำหรับผู้เรียนพร้อมเฉลย

10. แบบทดสอบก่อนและห้องเรียน (พร้อมเฉลย)

แบบทดสอบนี้ควรมีอยู่ในคู่มือครูด้วย เพื่อที่ผู้สอนจะได้นำไปพิมพ์และอัดสำเนาแจกนักเรียนได้ตามจำนวนที่ต้องการ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2523 : 125)

2.4.7 การใช้ชุดการสอน

การใช้ชุดการสอนเป็นกิจกรรมกลุ่มในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนนั้น แต่ละศูนย์อาจจะใช้เวลาประมาณ 15-20 นาที ซึ่งอาจจะแบ่งเวลาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดังนี้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2523 : 155)

1. ผู้เรียนอ่านบัตรคำสั่ง (1 นาที)
2. อ่านบัตรสรุปเนื้อหาและบัตรเนื้อหา (3-4 นาที)
3. ประกอบกิจกรรม เช่นเกม สาธิต ฯลฯ (4-6 นาที)
4. ร่วมกันอภิปรายและตอบคำถาม (2-4 นาที)
5. แต่ละคนตอบคำถามในแบบฝึกปฏิบัติหรือกระดาศคำตอบ (2-3 นาที)
6. ตรวจสอบคำตอบจากแผ่นเฉลยที่ครูเตรียมไว้ให้โดยเปลี่ยนกันตรวจและให้คะแนน (2 นาที)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.8 ประโยชน์ของชุดการสอน

1. ส่งเสริมการเรียนรู้แบบรายบุคคล ผู้เรียนได้ตามความสามารถ ความสนใจตามเวลาและโอกาสที่เหมาะสมของแต่ละคน
2. ช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนครู เพราะชุดการสอนช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเองหรือต้องการความช่วยเหลือจากผู้สอนเพียงเล็กน้อย
3. ช่วยในการศึกษานอกระบบ โรงเรียน เพราะผู้เรียนสามารถนำเอาชุดการสอนไปใช้ได้ทุกสถานที่และทุกเวลา
4. ช่วยลดภาระและช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจให้แก่ครู เพราะชุดการสอนผลิตไว้เป็นหมวดหมู่ สามารถนำไปใช้ได้ทันที
5. เป็นประโยชน์ในการสอนแบบศูนย์การเรียน
6. ช่วยให้ครูวัดผลผู้เรียนได้ตรงตามความมุ่งหมาย
7. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเป็นฝักการตัดสินใจแสวงหาด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
8. ช่วยให้ผู้เรียนจำนวนมาก ได้รับความรู้แนวเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ
9. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนรู้จักเคารพนับถือ ความคิดเห็นของผู้อื่น (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2523 : 56)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นับตั้งแต่มีการสร้างชุดการสอนขึ้นในประเทศ นักการศึกษาต่างก็ทำการทดลองวิจัยสร้างหาประสิทธิภาพและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนด้วยวิธีอื่นดังตัวอย่าง เช่น

ฉัตรแก้ว ฮาตระกูล (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างชุดการสอนวิชาเขียนแบบเครื่องกล เรื่อง การอ่านแบบประกอบ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกวิชาเครื่องกล สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ทุมศักราช 2530 แล้วนำไปทดลองใช้กับนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2531 จำนวน 30 คน ผลปรากฏว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในภาคทฤษฎี 84.94/80.59 และทางภาคปฏิบัติ 89.37/88.56 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

รัฐเกียรติ สารเก่ง (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างชุดการสอนเรื่องการซ่อมบำรุงรักษาจักรยานยนต์ วิชาซ่อมบำรุงรถจักรยานยนต์ รหัส ขอ.ท. 029 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (เพิ่มเติม) ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ แล้วนำไปทดลองใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 3 ที่เรียนวิชาการงานและอาชีพ โรงเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กาวิละวิทยาลัย อ.เมือง จ.เชียงใหม่ จำนวน 20 คน ผลการวิจัยปรากฏว่าชุดการสอน เรื่อง การซ่อมบำรุงรักษาจักรยานยนต์ วิชาซ่อมบำรุงรถจักรยานยนต์ รหัส ซอ.ท. 029 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.20/80.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

วันชัย ชัยชมชื่น (2528:32) ได้ทำการวิจัยเพื่อสร้างชุดการสอนวิชาทฤษฎีช่างเบื้องต้น เรื่อง ดอกสว่านและงานเจาะ นำไปทดลองกับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ประเภทช่างอุตสาหกรรม ผลการวิจัยปรากฏว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในภาคทฤษฎี 84.19/83.24 ในภาคปฏิบัติ 93.66/94.21 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 80/80 คะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

สมศักดิ์ รุจิโก ไสย (2528 : 48) ได้พัฒนาและสร้างเครื่องมือทดสอบวัสดุสำหรับวิชาปฏิบัติ วัสดุช่าง 1 (ES 191) นำไปทดลองกับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ปีการศึกษา 2527 จำนวน 22 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า เครื่องวัดแบบไฮดรอลิกสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติวัสดุช่าง 1 (ES 191) ได้โดยนักศึกษาสามารถทำแบบทดสอบรวมถูกต้อง 81.3% สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและนักศึกษาเห็นว่าเครื่องวัดแบบไฮดรอลิกนี้มีความเหมาะสมกับวิชาปฏิบัติวัสดุช่าง 1 (ES 191) นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า เครื่องมือทดสอบวัสดุสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติวัสดุช่าง (ES 191) ได้อย่างดี

เผด็จ แสนเกษม (2529 : 78) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างชุดสาธิตการทดลองสำหรับวัดสมรรถนะเครื่องยนต์เล็ก เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกช่างยนต์ โดยนำไปทดลองกับนักศึกษาแผนกช่างยนต์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตพระนครเหนือ จำนวน 24 คน ผลการวิจัยปรากฏว่าชุดสาธิตการทดลองที่สร้างขึ้นมีความสามารถนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนวิชางานทดลองเครื่องกลได้โดยทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากทดลองสูงกว่าก่อนการดำเนินการทดลอง ด้วยความเชื่อมั่น 99% และจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ครูและนักศึกษามีความเห็นตรงกันว่า ชุดการสอนทดลองนี้เหมาะสมที่จะใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนวิชางานทดลองเครื่องกล

สมานมิตร อยู่สุขสวัสดิ์ (2529 : 31) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดนาลอคเทคนิคเบื้องต้น แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาแผนกอิเล็กทรอนิกส์ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ปีการศึกษา 2528 จำนวน 26 คน ผลการวิจัยปรากฏว่าชุดนาลอคเทคนิคเบื้องต้นมีประสิทธิภาพร้อยละ 84.82/82.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 และผลการตอบแบบสอบถามของ

นักศึกษาที่ทดลองใช้ชุดอนาล็อกเทคนิคเบื้องต้น มีฐานนิยมอยู่ในระดับพอใช้ถึงดีพร้อมกันนี้ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อการยอมรับชุดอนาล็อกเทคนิคเบื้องต้นอยู่ในระดับดีถึงดีมาก

ปราโมทย์ จันท์เผือก (2530 : 50) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างชุดการสอนสาธิตการทดลอง เพื่อหาพลังงาน การสูญเสียพลังงานและการวัดอัตราการไหลของไหลภายในท่อวิชากลศาสตร์ของไหล สาขาช่างยนต์ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หลักสูตรวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา พ.ศ. 2527 นำไปใช้ทดลองกับนักศึกษาแผนกช่างยนต์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัย วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตพระนครเหนือ ปีการศึกษา 2530 จำนวน 21 คน ผลการวิจัยปรากฏว่าชุดสาธิตการทดลองที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 87.89/82.47 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

อวยชัย วงศ์รัตน์ (2544) ได้ทำวิทยานิพนธ์ เกี่ยวกับ ชุดการสอน เรื่อง การหล่อโลหะเบื้องต้น เพื่อสร้างและพัฒนาพร้อมทั้งหาประสิทธิภาพชุดการสอน นำไปทดลองกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเทคโนโลยีการหล่อโลหะ ของสถาบันราชภัฏพระนคร จำนวน 40 คน ผลปรากฏว่า ชุดการสอน ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 88.75/83.12 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ 80/80

Gergory (1975 : 2589-A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ชุดการสอนในโปรแกรมการอบรมครู ประถมศึกษาระดับ 1 โดยใช้ชุดการสอนในการอบรมให้ครูนำความรู้จากการอบรมไปใช้สร้าง ชุดการสอน เพื่อสอนเด็กระดับ 1 ตัวอย่างประชากรจำนวน 66 คน แบ่งออกเป็น กลุ่มทดลอง 40 คน กลุ่มควบคุม 26 คน ผลการวิจัยพบว่าคะแนนของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และครูที่ได้รับ การอบรมโดยการ ใช้ชุดการสอนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการสร้างชุดการสอนได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนสรุปได้ว่า ชุดการสอนมีบทบาทดีพอที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี แต่ผลการวิจัยในวิชา พ 016 สุขศึกษา เรื่องการวางแผนครอบครัว ยังไม่กว้างขวางจึงเป็นสิ่งที่ จะทำการวิจัยเพื่อหาข้อเท็จจริงต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการจัดทำชุดการสอนวิชา พ 016 สุขศึกษา เรื่องการวางแผนครอบครัว จะสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการ พัฒนาชุดการสอนในรายวิชาอื่นได้ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการหาประสิทธิภาพของชุดการสอนวิชา พ 016 สุขศึกษา เรื่อง การวางแผนครอบครัว ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) กระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเวียงแก่นวิทยาคม อ. เวียงแก่น จ. เชียงราย ที่กำลังเรียนในรายวิชา พ 016 สุขศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 120 คน (มี 3 ห้องเรียน)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเวียงแก่นวิทยาคม อ. เวียงแก่น จ. เชียงราย ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 45 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลากทีละคน แบ่งเป็น 3 กลุ่มๆ กลุ่มละ 15 คน ดังนี้

1. กลุ่มหาประสิทธิภาพของชุดการสอน จำนวน 15 คน
2. กลุ่มทดลองที่เรียนด้วยชุดการสอน จำนวน 15 คน
3. กลุ่มควบคุมที่เรียนตามคู่มือครู จำนวน 15 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยชุดการสอนวิชา พ 016 สุขศึกษา เรื่อง การวางแผนครอบครัว ผู้วิจัยแบ่งออกได้ 3 ส่วนคือ

1. ชุดการสอน วิชา พ 016 สุขศึกษา เรื่องการวางแผนครอบครัว
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. แบบประเมินคุณภาพชุดการสอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.1 การสร้างชุดการสอน

ในการสร้างสื่อการสอน เรื่อง การวางแผนครอบครัว ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ของกระทรวงศึกษาธิการ

2. ศึกษาเนื้อหาวิชา พ 016 สุขศึกษา ซึ่งเป็นรายวิชาบังคับเลือกของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

3. กำหนดหัวข้อเรื่องและวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ ซึ่งจากการศึกษาหลักสูตรและข้อมูลในการเรียนการสอนวิชา พ 016 สุขศึกษา ผู้วิจัยได้เลือกหัวข้อ เรื่อง การวางแผนครอบครัว

4. ศึกษาหลักการของชุดการสอนจากเอกสาร ตำราและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วมและผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านเนื้อหาในเรื่องที่จะทำการวิจัย

โดยผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อย่อยได้ 3 หัวข้อดังนี้

(1) ความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนครอบครัว

(2) ปัญหาและผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของประชากร

(3) วิธีการวางแผนครอบครัวชนิดต่าง ๆ

5. วิเคราะห์เลือกใช้สื่อการเรียนการสอน เนื่องจากหัวข้อการวางแผนครอบครัวเป็น หัวข้อที่เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นนามธรรมทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจยากถ้าไม่มีสื่อเทคนิคและวิธีการเข้าช่วย ผู้วิจัยจึงเลือกใช้สื่อการสอน โดยพิจารณาให้นักเรียนได้มีความเข้าใจและให้เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น ซึ่งการวิเคราะห์เนื้อหาผู้วิจัยได้เลือกสื่อการเรียนการสอนในแต่ละตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เรื่องความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนครอบครัวใช้สไลด์ประกอบเสียง

ตอนที่ 2 เรื่องปัญหาและผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของประชากร ใช้วีดิทัศน์

ตอนที่ 3 เรื่องวิธีการคุมกำเนิดชนิดต่าง ๆ ใช้สไลด์ประกอบเสียง

6. กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

7. เขียนแบบร่างของชุดการสอนแล้วนำไปเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วมเพื่อตรวจสอบและแก้ไขแบบร่างของชุดการสอน ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ต่อไป

8. ดำเนินการสร้างชุดการสอนตามแบบร่างที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว

9. นำชุดการสอนที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วมและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบและแก้ไข แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

10. นำชุดการสอนไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ยังไม่เคยเรียนเนื้อหาในรายวิชานี้มาก่อน จำนวน 3 คน ซึ่งมีนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อสังเกต บันทึกข้อมูลและนำข้อบกพร่องมาแก้ไขปรับปรุงต่อไป

11. นำผลการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วมเพื่อความเห็นชอบ แล้วจึงเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินสื่อชุดการสอนในด้านเนื้อหาและด้านการผลิตสื่อชุดการสอนด้านละ 3 ท่าน ดังนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา

1. นายชลกร ชีพจิรสุษ (ศษ.บ. สุขศึกษา)	อาจารย์ โรงเรียนสวรรคคณ์ันต์วิทยา
อ.สวรรคโลก จ.สุโขทัย
2. นางเจือจันทร์ ทรัพย์ศรี (วท.บ. สุขศึกษา)	หัวหน้าบริการสาธารณสุข
เทศบาลเมืองสุโขทัยอ.เมือง จ.สุโขทัย
3. นางอุปรา คุ้มทอง (ศษ.บ. สุขศึกษา)	พยาบาลเทคนิค สถานีอนามัยสามเรือน
อ.ศรีสำโรงจ.สุโขทัย

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตสื่อชุดการสอน

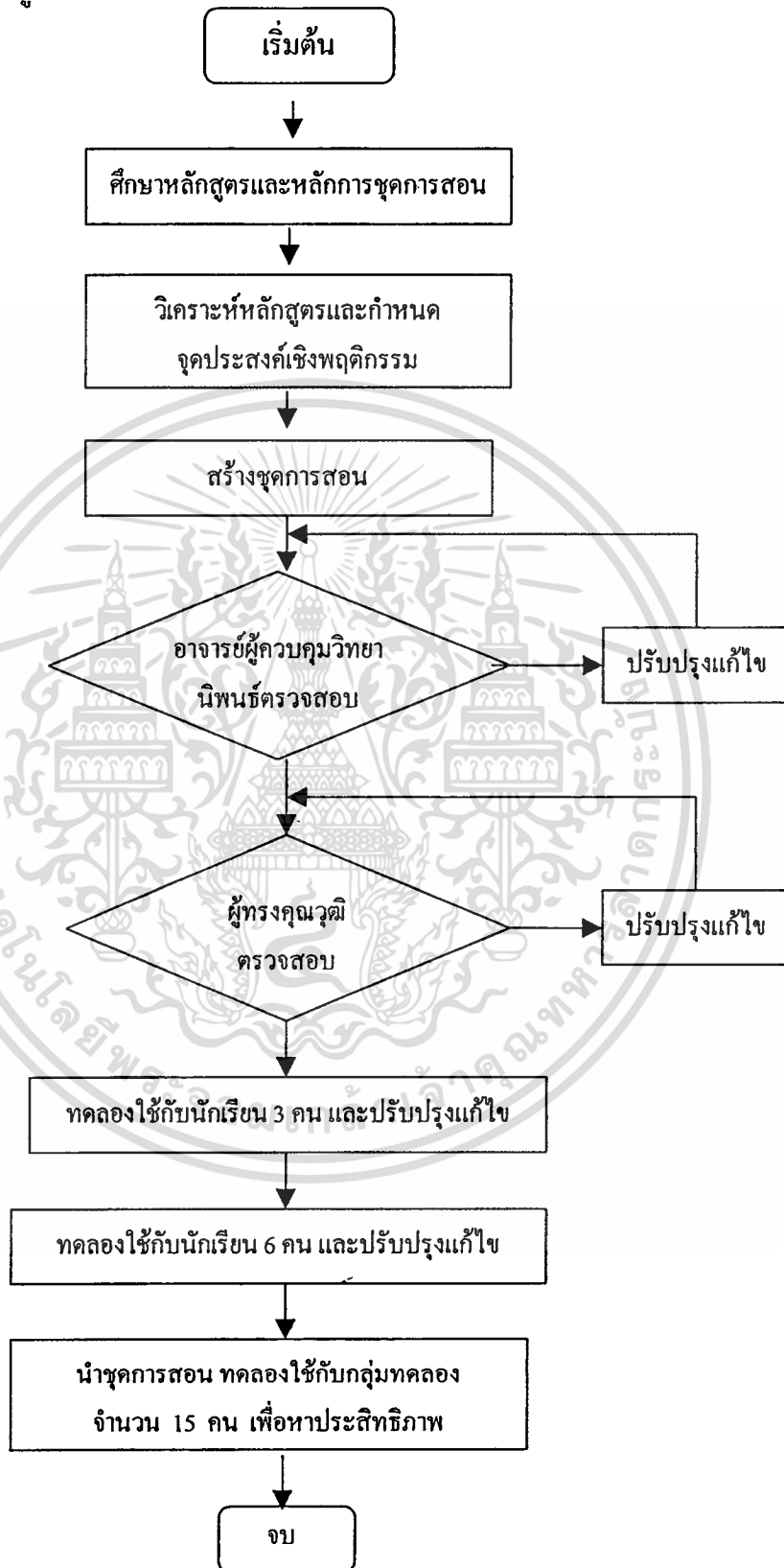
1. รศ.อิทธิพร ศรียมก	รองศาสตราจารย์
สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. ผศ.สถาพร คีบุญมี ณ ชุมแพ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง
3. อาจารย์ฉัตรกิริมย์ สุรเชษฐ	อาจารย์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง

12. นำผลการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียน จำนวน 6 คน โดยการสังเกตข้อบกพร่องของชุดการสอน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

13. นำผลการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วมและผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความถูกต้องก่อนไปใช้กลุ่มตัวอย่าง

14. ชุดการสอนที่ได้แก้ไขปรับปรุงเป็นฉบับสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน เพื่อคำนวณหาประสิทธิภาพต่อไป

จากขั้นตอนชุดการสอน ซึ่งประกอบด้วยสไลด์ประกอบเสียงและวีดิทัศน์สำหรับนักเรียน สามารถแสดงเป็นแผนภูมิให้เห็น ได้ดังภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 แสดงขั้นตอนการสร้างชุดการสอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถ้า P มีค่ามาก (ตัวถูก) หมายถึง มีคนตอบถูกในข้อนั้นมาก ข้อสอบข้อนั้นก็ง่าย
 ถ้า P มีค่าน้อย (ตัวถูก) หมายถึง มีคนตอบถูกในข้อนั้นน้อย ข้อสอบข้อนั้นก็ยาก
 ค่า P จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1

เกณฑ์ความยากง่ายของข้อสอบ กำหนดไว้อยู่ระหว่าง .20 ถึง .80

ข้อสอบที่มีค่า เท่ากับ .05 แสดงว่า ข้อสอบนั้นมีความยากปานกลางพอดี

ข้อสอบที่มีค่า ต่ำกว่า .05 แสดงว่า ข้อสอบนั้นค่อนข้างไปทางยาก

ข้อสอบที่มีค่า สูงกว่า .05 แสดงว่า ข้อสอบนั้นค่อนข้างไปทางง่าย

ข้อสอบที่มีค่า ต่ำกว่า .02 แสดงว่า ข้อสอบนั้นยากเกินไป

ข้อสอบที่มีค่า สูงกว่า .08 แสดงว่า ข้อสอบนั้นง่ายเกินไป

$$\text{สูตรหาอำนาจจำแนก} \quad r = \frac{R_u - R_l}{N/2}$$

r = ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบรายข้อ

R_u = จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มเก่ง

R_l = จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มอ่อน

N = จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ค่าอำนาจจำแนกจะมีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1 ข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกเป็นบวก และเข้าใกล้ 1 แสดงว่า มีอำนาจจำแนกสูง ข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกเป็นลบและเท่ากับ 0 แสดงว่าข้อนั้นไม่มีอำนาจจำแนก ค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

7. คัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่า p และ r เหมาะสม จำนวน 30 ข้อ เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบใช้สูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 123)

ข้อตกลงเบื้องต้นของวิธีนี้ คือ เครื่องมือชุดนี้ต้องวัดลักษณะเดียวกัน มีระบบการให้คะแนนที่เป็น Dichotomous คือตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน สูตรนี้ต้องหาสัดส่วนของคนทำผิดและคนทำถูกในแต่ละข้อด้วย

$$\text{สูตร} \quad r_{11} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_p^2} \right]$$

r_{11} = ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

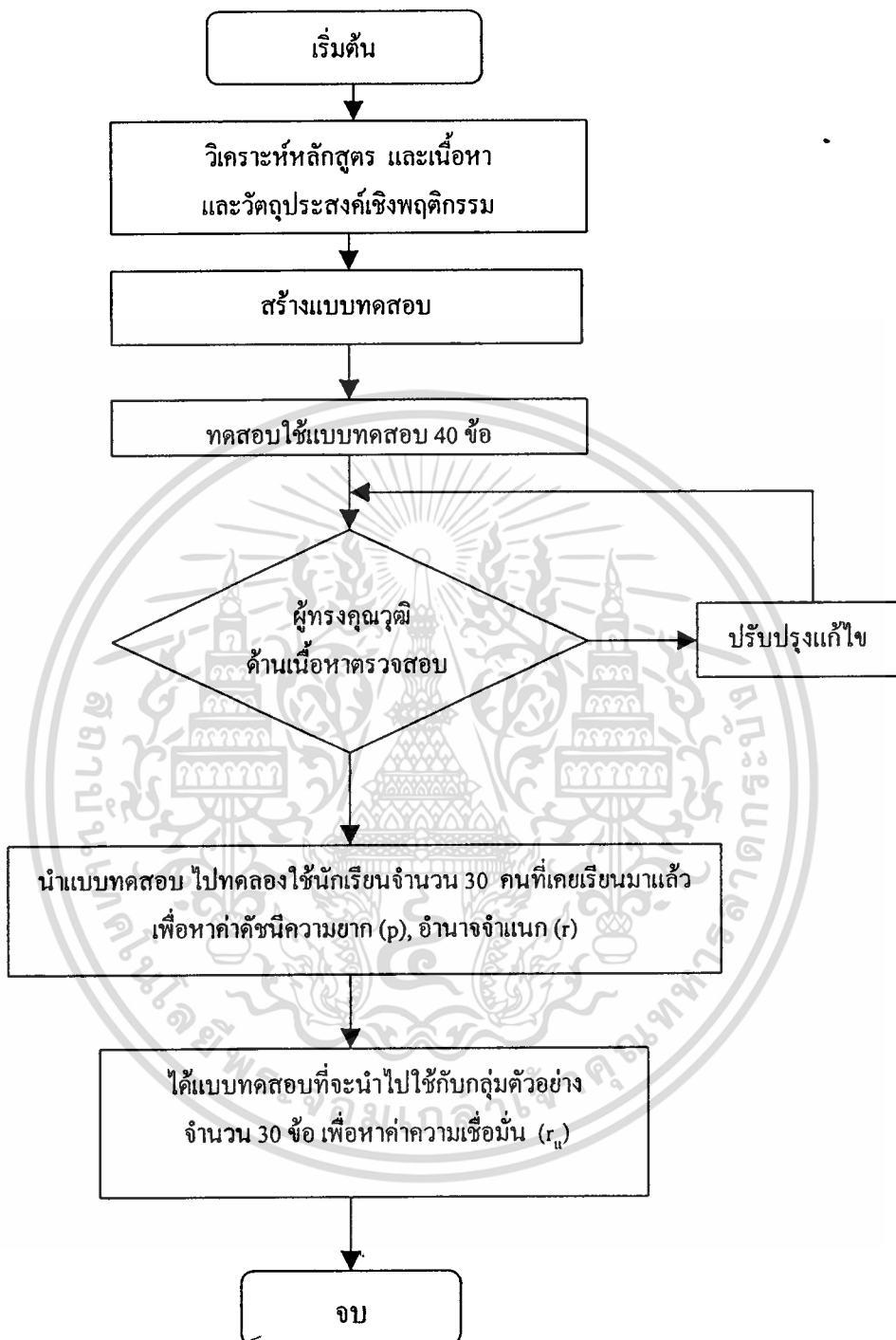
n = จำนวนข้อ

p = สัดส่วนของคนทำถูกในแต่ละข้อ

q = สัดส่วนของคนทำผิดในแต่ละข้อ = $1 - P$

S_p^2 = ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.2 แสดงขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.2 ผลการวิเคราะห์แบบทดสอบ

ผลการวิเคราะห์แบบทดสอบ ได้ผลดังนี้คือ

1. ค่าความยากง่าย (p) = 0.50-0.73
2. ค่าอำนาจจำแนก (r) = 0.26-0.80
3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (r_{tt}) = 0.89

3.2.3 แบบประเมินคุณภาพชุดการสอน

ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินคุณภาพชุดการสอน โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 2 แบบคือ แบบประเมินด้านเนื้อหา และแบบประเมินด้านการผลิตสื่อชุดการสอน ได้ดำเนินการสร้างแบบประเมินคุณภาพชุดการสอนทั้ง 2 แบบ ตามขั้นตอนดังนี้

กำหนดหัวข้อที่จะประเมิน แล้วออกแบบการประเมินคุณภาพชุดการสอน ทั้งด้านเนื้อหาและการผลิตสื่อชุดการสอน ได้แบ่งเรื่องที่จะประเมินออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเนื้อหาและการนำเสนอ
2. ด้านภาพ ภาษา และด้านเวลา

แบบประเมินในแต่ละด้าน จะมีช่องให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เลือกประเมินเพื่อแสดงความคิดเห็น ซึ่งการประเมินแบ่งเป็น 5 ระดับ (scale) คือ ดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้ และควรปรับปรุง โดยระดับความคิดเห็นเป็นบวก มีคะแนนเป็น 5 4 3 2 และ 1 ในแบบประเมินชุดการสอนนั้นผู้วิจัย แบ่งระดับความคิดเห็น ออกเป็น 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง ดีมาก
- 4 หมายถึง ดี
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ควรปรับปรุง

โดยมีเกณฑ์การตีความหมายของการแสดงความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ตามแบบของ John W. Best ซึ่งจะนำคะแนนที่ได้จากแบบประเมินชุดการสอน มาคำนวณหาคะแนนเฉลี่ยเพื่อทำการประเมิน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงเกณฑ์การตีความหมายของการแสดงความคิดเห็น

เกณฑ์ (\bar{X})	ระดับความคิดเห็น
4.50 – 5.00	ดีมาก
3.50 – 4.49	ดี
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	พอใช้
1.00 – 1.49	ควรปรับปรุง

ในการประเมินนั้น จะต้องใช้เกณฑ์ (\bar{X}) ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนการสร้างแบบประเมิน

นำแบบประเมินชุดการสอน ที่ได้ออกแบบไว้ทั้ง 2 แบบ ไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ จากนั้น จึงนำมาปรับปรุงแก้ไข เมื่อได้แบบประเมินชุดการสอนที่ปรับปรุงแล้ว จึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา และด้านการผลิตสื่อชุดการสอน ใช้แสดงความคิดเห็น เพื่อการประเมินชุดการสอน

ผลการประเมินชุดการสอน

ผู้วิจัย ได้นำชุดการสอน เรื่องการวางแผนครอบครัว ที่ได้สร้างขึ้น นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา และด้านการผลิตสื่อชุดการสอน อย่างละ 3 ท่าน ทำการประเมินชุดการสอน เพื่อเปรียบเทียบคะแนนแบบอิงเกณฑ์ ได้ผลของเกณฑ์เป็นการแสดงความคิดเห็น สรุปได้ดังนี้

จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พบว่าทั้ง 3 ท่าน ให้การประเมินชุดการสอน และสามารถแสดงผลการประเมินเฉลี่ยแยกในแต่ละเรื่องได้ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา

- เรื่องเนื้อหาและการนำเสนอ

มีระดับค่าเฉลี่ย = 4.52 (ดูภาคผนวกหน้า 96)

2. ด้านการผลิตสื่อชุดการสอน

- เรื่องภาพและ ภาษา

- เวลา

มีระดับค่าเฉลี่ย = 4.75 (ดูภาคผนวกหน้า 97)

จากผลการประเมินด้านผลิตสื่อชุดการสอน ค่าเฉลี่ยจากทุกเรื่องที่ประเมินอยู่ในระดับดี-ดีมาก กล่าวได้ว่าชุดการสอน เรื่องการวางแผนครอบครัว ที่ได้สร้างขึ้นนี้ จัดอยู่ในเกณฑ์ดีมาก จากนั้น จึงได้นำชุดการสอน ที่ได้ผ่านการประเมินผลจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ไปดำเนินการทดลองวิจัย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใช้กับกลุ่มทดลอง เพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อ และได้ผลการทดสอบ (ดังรายละเอียดภาคผนวก ง ตารางที่ ง 1)

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บและรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. เดือนกุมภาพันธ์ 2544 ได้นำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ติดต่อกับผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแก่นวิทยาคม เพื่อขออนุญาตและประสานงานในการทำวิจัยในโรงเรียนเวียงแก่นวิทยาคม

2. เริ่มทำการทดลองเฉพาะที่มีคาบเรียนของวิชาสุขศึกษา ช่วงเดือนมิถุนายน โดยการนำชุดการสอนมาทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน แล้วบันทึกข้อมูล ด้วยการให้นักเรียนเรียนรู้จากเนื้อหาชุดการสอน โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 2.1 ผู้วิจัยอธิบายถึงชุดการสอนและส่วนประกอบของชุดการสอน
 - 2.2 ผู้วิจัยแนะนำการใช้สื่อชนิดต่าง ๆ
 - 2.3 หลังจากเรียนจบในแต่ละตอนให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน
 - 2.4 หลังจากทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนเสร็จให้ตรวจคำตอบจากเฉลย
 - 2.5 หลังจากนักเรียนได้เรียนจบทุกตอนแล้วให้ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test)
3. นำผลจากการดำเนินการทดลอง ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์โดยนำคะแนนที่ได้หาค่า ดังนี้

1. หาประสิทธิภาพของชุดการสอนตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการเรียนด้วยชุดการสอนกับการเรียนตามคู่มือครู โดยใช้สูตร t-test

สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของชุดการสอน (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2520 : 136)

$$\text{สูตร} \quad E_1 = \frac{(\sum X/N)}{A} \times 100$$

$$E_2 = \frac{(\sum F/N)}{B} \times 100$$

เมื่อ E_1 = ค่าเฉลี่ยของจำนวนนักเรียนที่ตอบถูกจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน
คิดเป็นร้อยละ

E_2 = ค่าเฉลี่ยของจำนวนนักเรียนที่ตอบถูกจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน
คิดเป็นร้อยละ

X = คะแนนของนักเรียนจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนแต่ละคน

F = คะแนนของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละคน

$\sum X$ = คะแนนรวมของนักเรียนจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน

$\sum F$ = คะแนนรวมของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน

N = จำนวนนักเรียน

A = คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดระหว่างเรียน

B = คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการเรียนด้วยชุดการสอนกับวิธีเรียนตามคู่มือครู โดยใช้สูตร t-test ทำการทดสอบความเท่าเทียมกันของความแปรปรวนของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test)

$$\text{ถ้า} \quad S_1^2 > S_2^2 \\ F = \frac{S_1^2}{S_2^2} \quad df_1 = n_1 - 1, \quad df_2 = n_2 - 1$$

$$\text{ถ้า} \quad S_2^2 > S_1^2 \\ F = \frac{S_2^2}{S_1^2} \quad df_1 = n_2 - 1, \quad df_2 = n_1 - 1$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นำค่า F ที่คำนวณได้ไปเปรียบเทียบกับค่า F ที่เปิดได้จากตาราง ถ้า F คำนวณน้อยกว่า F ตาราง แสดงว่าความแปรปรวนของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง มีค่าเท่ากัน จะใช้สูตร t – test (Independent Sample) ชนิด pooled variance (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2534 : 138)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

สูตร

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

$$S_1^2 = \frac{\sum (X_1 - \bar{X}_1)^2}{n_1 - 1} = \text{ค่าความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม}$$

$$S_2^2 = \frac{\sum (X_2 - \bar{X}_2)^2}{n_2 - 1} = \text{ค่าความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง}$$

\bar{X}_1 = คะแนนของแต่ละคนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของกลุ่มควบคุม

\bar{X}_2 = คะแนนของแต่ละคนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของกลุ่มทดลอง

เมื่อ

X_1 = คะแนนของแต่ละคนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของกลุ่มควบคุม

X_2 = คะแนนของแต่ละคนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของกลุ่มทดลอง

n_1 = จำนวนนักเรียนของกลุ่มควบคุม

n_2 = จำนวนนักเรียนของกลุ่มทดลอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดการสอนพร้อมทั้ง ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยชุดการสอน กับกลุ่มที่เรียนตามคู่มือครู เรื่อง การวางแผนครอบครัว กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 45 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยดังนี้

4.1 ผลการทดลองหาประสิทธิภาพของชุดการสอน

4.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยชุดการสอนกับการเรียนตามคู่มือครู

4.1 ผลการทดลองหาประสิทธิภาพของชุดการสอน

ตารางที่ 4.1 แสดงผลการทดลองหาประสิทธิภาพของชุดการสอน

รายการ	N	$\sum x$	\bar{x}	ร้อยละ
คะแนนจากการทำแบบฝึกหัด (30 คะแนน)	15	383	25.53	85.11
คะแนนจากการทำแบบทดสอบ (30 คะแนน)	15	362	24.13	80.44

จากตารางที่ 4.1 ผลการทดลองในการหาประสิทธิภาพของชุดการสอน โดยใช้คะแนนจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และแบบทดสอบหลังเรียนนำไปคำนวณหาค่า $E1/E2$ ได้ดังนี้ ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ ($E1$) มีค่าเท่ากับร้อยละ 85.11 ค่าประสิทธิภาพผลลัพธ์ ($E2$) มีค่าเท่ากับร้อยละ 80.44

4.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยชุดการสอน กับกลุ่มที่เรียนตามคู่มือครู

จากผลการทำแบบทดสอบหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยชุดการสอนกับกลุ่มตัวอย่างที่เรียนตามคู่มือครูนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร t-test ชนิด independent พบความแตกต่างระหว่างคะแนนของกลุ่มตัวอย่างที่เรียนโดยการสอนด้วยชุดการสอนกับกลุ่มตัวอย่างที่เรียนตามคู่มือครูนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

รายการ	N	\bar{X}	S	t
กลุ่มทดลอง (ที่เรียนด้วยชุดการสอน)	15	24.13	2.44	4.42*
กลุ่มควบคุม (ที่เรียนตามคู่มือครู)	15	20.00	2.67	

* มีนัยสำคัญทางสถิติ $0.05 \alpha = 0.05 \quad df = 38 \quad t \approx 1.684$

จากตาราง 4.2 เป็นการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในการทดลองหลังเรียนเพื่อเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนกับนักเรียนที่เรียนตามคู่มือครู

ผลปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยของการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนมีค่าเท่ากับ 24.13 และคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่เรียนตามคู่มือครู มีค่าเท่ากับ 20.00 เมื่อนำมาหาค่าสถิติ โดยใช้สูตร t-test ได้เท่ากับ 4.42

จากการทดสอบนี้ แสดงว่านักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าที่เรียนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนา ชุดการสอนวิชาสุขศึกษา พ 016 เรื่องการวางแผนครอบครัว ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กระทรวงศึกษาธิการ

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดการสอน รายวิชา พ 016 สุขศึกษา เรื่อง “การวางแผนครอบครัว” สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กระทรวงศึกษาธิการ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา พ 016 สุขศึกษา เรื่อง “การวางแผนครอบครัว” ระหว่างการเรียนด้วยชุดการสอน กับการเรียนตามคู่มือครู

5.2 สมมติฐานของการวิจัย

1. ชุดการสอน เรื่อง “การวางแผนครอบครัว” ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง “การวางแผนครอบครัว” ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอน สูงกว่าที่เรียนตามคู่มือครู

5.3 วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำชุดการสอนวิชาสุขศึกษา พ 016 เรื่องการวางแผนครอบครัว ที่ใช้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กระทรวงศึกษาธิการ ไปทดลองวิจัยตามลำดับขั้นดังนี้

1. แบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลองออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย คือ
 - 1.1 กลุ่มหาประสิทธิภาพของชุดการสอน จำนวน 15 คน
 - 1.2 กลุ่มทดลองที่เรียนด้วยชุดการสอน จำนวน 15 คน
 - 1.3 กลุ่มควบคุมที่เรียนตามคู่มือครู จำนวน 15 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ใช้ชุดการสอนกับกลุ่มที่ 1 โดยทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และแบบทดสอบท้ายบทเรียน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการสอน
3. ใช้ชุดการสอนกับกลุ่มที่ 2 เพื่อเรียน เมื่อเรียนจบบทเรียนให้ทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน เพื่อเก็บคะแนน
4. ให้ครู-อาจารย์ที่สอนวิชาสุขศึกษา พ 016 สอนตามคู่มือครูเมื่อจบการสอนให้ครู-อาจารย์ ผู้สอนแบบทดสอบทำการสอบเพื่อเก็บคะแนนหลังเรียน
5. นำคะแนนที่ได้จากข้อ 2 มาวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพชุดการสอน เรื่องการวางแผน ครอบคร้ว
6. นำคะแนนที่ได้จากข้อ 3 และข้อ 4 มาวิเคราะห์หาค่าสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่าง กลุ่มที่เรียน โดยการสอนด้วยชุดการสอนกับเรียนตามคู่มือครู

5.4 สรุปผลการวิจัย

1. ชุดการสอนเรื่องการวางแผนครอบคร้วที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 85.11/80.44 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 กำหนดไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยชุดการสอนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียน ตามคู่มือครู

5.5 อภิปรายผล

5.5.1 ด้านการหาประสิทธิภาพชุดการสอน

เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างชุดการสอนตามหลักอย่างมีการสร้างอย่างมีระบบและผ่านการทดลอง ปรับปรุงทั้งจากกลุ่มทดลองและผู้ทรงคุณวุฒิถึง 2 ครั้ง จึงนำมาทดลองใช้งาน ภาคสนามจริง โดยผู้วิจัยตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดการสอนไว้ที่ 80/80 จากการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า ชุดการสอนมีค่าเท่ากับ 85.11/80.44 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้อาจเป็นลักษณะของเนื้อหาของ ชุดการสอนจัดเป็นตอน ๆ เข้าใจง่าย และมีการจัดรูปแบบที่ชัดเจน ทำให้นักเรียนรู้จักความหมาย ความสำคัญและวิธีการวางแผนครอบคร้วได้มากขึ้นซึ่งเป็นความรู้ที่นักเรียนและเป็นธรรมชาติของคน ทุกคนจะต้องนำไปปฏิบัติจริงในอนาคตอันใกล้

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำไป ใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลการวิจัยในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุคคลอื่น ๆ เช่น การสร้างชุดการสอนเรื่องการซ่อมบำรุงรักษารถจักรยานยนต์ วิชาซ่อมบำรุงรถ

จักรยานยนต์ รหัส ขอ.ท. 029 ที่เรียนวิชาการงานและอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521(เพิ่มเติม) ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งผลการวิจัยชุดการสอน มีประสิทธิภาพ 82.20/80.17 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 (รัฐเกียรติ สารแก่ง . 2532) และ ผลงานการวิจัยชุดการสอน เรื่อง การหล่อโลหะเบื้องต้น ซึ่งนำไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับ ปริญญาตรี วิชาเทคโนโลยีการหล่อโลหะ ของสถาบันราชภัฏพระนคร ผลปรากฏว่า ชุดการสอน มีประสิทธิภาพ 88.75/83.12 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ (อวยชัย วงศ์รัตน์. 2544 : 47)

5.5.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากชุดการสอนที่แบ่งเนื้อหาออกเป็นตอน ๆ จำนวน 3 ตอน โดยในแต่ละตอนจะมีการสร้างสื่อเฉพาะเพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวิธีการเรียนรู้และความเข้าใจ เช่น ความหมายและความสำคัญได้สร้างเป็นสไลด์ ปัญหาและผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของประชากร ได้สร้างเป็นวีดิทัศน์การวิจัยเพราะตอนนี้เนื้อหามากและเป็นลักษณะเรื่องราว ใช้วีดิทัศน์น่าจะเหมาะสมกว่า ส่วนตอนที่ 3 เรื่องวิธีการวางแผนครอบครัวได้สร้างเป็นสไลด์เพราะ บางเนื้อหา นักเรียน ต้องใช้เวลาดูนาน ๆ หรืออาจย้อนกลับทบทวนดูซ้ำอีกก็จะเข้าใจ เมื่อนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจาก กลุ่มทดลองมาเปรียบเทียบกับกลุ่มที่เรียนตามคู่มือครู ให้ผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มที่เรียนด้วยชุดการสอน สูงกว่ากลุ่มที่เรียนตามคู่มือครู เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะลักษณะเนื้อหาของ บทเรียนชุดการสอนที่เป็นตอน ๆ เข้าใจง่าย ซึ่งเน้นให้นักเรียนเกิดความรู้และความเข้าใจจริง ๆ ประกอบกับภาพสีที่ดูแล้วจดจำได้คงทนกว่า

การประเมินคุณภาพจากชุดการสอนแสดงให้เห็นว่าชุดการสอนมีความสอดคล้องกับ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหามีความเหมาะสมกับผู้เรียน

5.6 ข้อเสนอแนะ

5.6.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้วิจัยเกี่ยวกับชุดการสอน ควรศึกษารูปแบบของบทเรียน วัตถุประสงค์ เพื่อที่จะสามารถ สร้างชุดการสอนให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของเนื้อหาที่จะสร้าง
2. การเลือกใช้สื่อในชุดการสอน ควรคำนึงถึงความพร้อมของหน่วยงาน ห้องเรียน ครู เพื่อให้ นักเรียนสามารถเลือกใช้สื่อที่จัดทำได้อย่างคุ้มค่า ดังนั้น ครู จะต้องจัดเตรียมห้องและอุปกรณ์ ต่าง ๆ สำหรับชุดการสอนไว้ให้พร้อม
3. ชี้แจงก่อนใช้สื่อควรใช้ข้อความชัดเจน กะทัดรัด เข้าใจง่ายเพราะนักเรียนไม่คุ้นเคยกับ การเรียนด้วยชุดการสอนแต่คุ้นเคยกับการเรียนด้วยวิธีสอนตามปกติ หากฝึกให้คุ้นเคยกับการใช้สื่อ ด้วยตนเองมาก่อนอาจจะทำให้ประสิทธิภาพของชุดการสอนนี้สูงขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ชุดการสอนสำหรับการเรียนอำนวยความสะดวกให้แก่ นักเรียน ซึ่งจากการสังเกตของนักเรียนพบว่า การเรียนด้วยชุดการสอน ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสะดวกในการใช้และกิจกรรมการเรียนน่าสนใจ

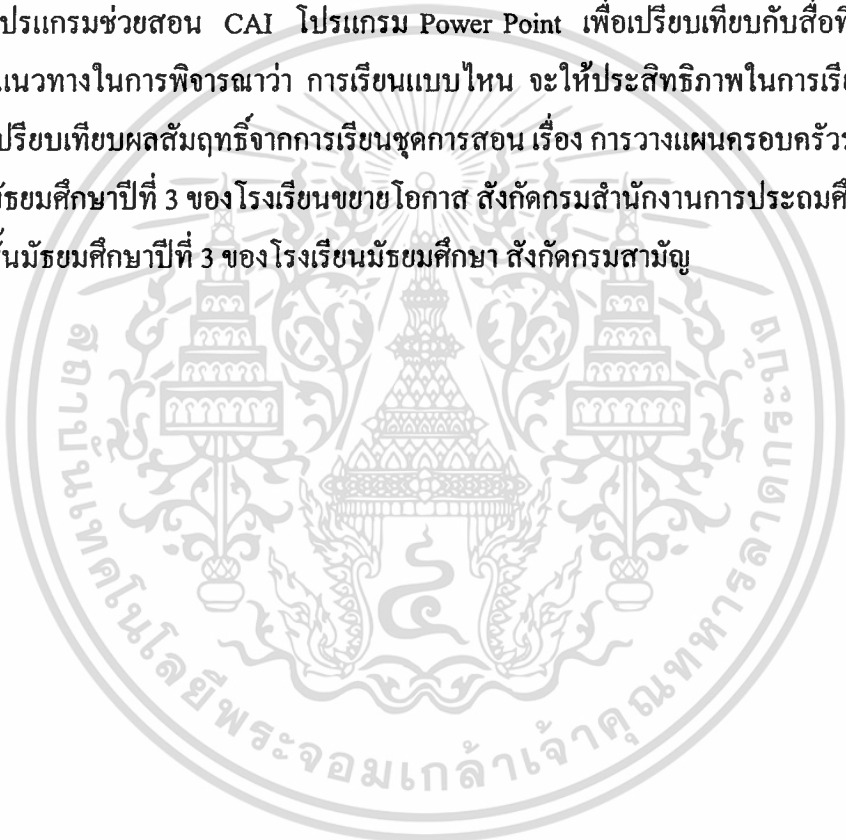
5. สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอน มีการแสวงหาความรู้ เพื่อใช้ในการสร้างชุดการสอน

5.6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะมีการสร้างชุดการสอน วิชา พ 016 สุขศึกษา ให้ครบหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเองหรือทบทวนจากชุดการสอนอย่างต่อเนื่อง

2. ควรจัดชุดการสอน เรื่องการวางแผนครอบครัว โดยใช้สื่อประเภทอื่น ๆ เช่น แบบจำลองโปรแกรมช่วยสอน CAI โปรแกรม Power Point เพื่อเปรียบเทียบกับสื่อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาว่า การเรียนแบบไหน จะให้ประสิทธิภาพในการเรียนสูงสุด

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์จากการเรียนชุดการสอน เรื่อง การวางแผนครอบครัวระหว่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรมสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ

บรรณานุกรม

- กิดานันท์ มลิทอง. 2531. เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. หน้า 175-180. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรแก้ว ฮาตระกูล. 2532. “การสร้างชุดการสอนวิชาเขียนแบบเครื่องกล เรื่อง การอ่านแบบภาพประกอบ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกวิชาเครื่องกล สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พุทธศักราช 2530.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ชัยขงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. 2523. เทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2526. เทคโนโลยีการศึกษา : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2526. เทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- บุญสม มาร์ติน, นายแพทย์เทพนม เมืองแมน และคณะ. 2542. รายวิชา พ 015 - พ016 สุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- ประหยัด จิระวรพงศ์. 2522. เทคโนโลยีการสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรวัฒนา.
- ปราโมทย์ จันทร์เผือก. 2529. “การสร้างชุดสาริตถ์การทดลองเพื่อหาพลังงาน การสูญเสียงาน และการวัดอัตราการไหลภายในท่อ วิชากลศาสตร์ของไหล สาขาช่างยนต์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หลักสูตรวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา พ.ศ. 2527”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- เผด็จ แสนเกษม. 2529. “การสร้างชุดการสอนทดลองสำหรับวัดสมรรถนะเครื่องยนต์เล็ก เพื่อใช้ เป็นสื่อการเรียนการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงแผนกช่างยนต์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์และวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- รัฐเกียรติ สารเก่ง. 2533. “การสร้างชุดการสอน เรื่อง การซ่อมบำรุงรักษารถจักรยานยนต์ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (เพิ่มเติม).” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลัดดา สุขปรีดี. 2526. เทคโนโลยีการสอน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

วิชัย โชควิวัฒน์ และคณะ. 2541. รายวิชา พ 015 - พ016 สุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่มที่ 9, 2530. กรุงเทพฯ : สโมสรไลออนส์.

สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนคริน
ทราบรมราชชนนี. 2542. คู่มือ การวางแผนครอบครัว. กรุงเทพฯ.

สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนคริน
ทราบรมราชชนนี. 2542. อนามัยครอบครัว. กรุงเทพฯ.

วันชัย ชัยชมชื่น. 2528. “การสร้างชุดการสอนวิชาทฤษฎีช่างเบื้องต้นเรื่องดอกสว่านและ
งานเจาะระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ประเภทช่างอุตสาหกรรม.” วิทยานิพนธ์
ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ.

สมานมิตร อยู่สุขสวัสดิ์. 2529. “การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดประลองอนาล็อกเทคนิคเบื้องต้น”
วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

สุนันท์ สังข์อ่อง. 2526. สื่อการสอนและนวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

สมศักดิ์ รุจิโกไสย. 2528. “การพัฒนาเครื่องมือทดสอบวัสดุสำหรับวิชาปฏิบัติวัสดุช่าง (ES 191).”
วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

เสาวนีย์ ศึกษาบัณฑิต. 2528. เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

อวยชัย วงศ์รัตน์. 2544. “ชุดการสอน เรื่อง การหล่อโลหะเบื้องต้น.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง.

อาภรณ์ ชาตินุตร. 2517. การเรียนรายบุคคล. วารสารครุศาสตร์ 4 (1-2) : 14.

Dunn, Rita and Dunn, Kenneth. 1975. **Educator's Self-Teaching Guide to Individualizing
Instructional Programs.** New York : Parker Publishing Company, Inc.

Gregory, F.J. 1975. Effect of systematic inservice training model on teaching performance and
skill of group of first grade teacher. Dissertation Abstracts International 36 (November
1975) : 2589-A

Gagne, Robert M. and Briggs, Leslie J. 1974. **Principles of Instructional Design.** New York :
Holt, Rinehart and Winston.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Heinich, Robert ; Molenda, Michael ; and Russell, James D. 1982. **Nstructional Media and the New Technologies of Instruction.** New York : John Wiley & Sons.

Percival, Fred and Ellington, Henry. 1984. **Ahandbook of Educational Technology.** New York : Nichols Publishings Company.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำชี้แจงในการเรียน

นักเรียนที่จะนำชุดการสอนไปใช้ต้องทำความเข้าใจชุดการสอนนี้เป็นอย่างดี สำหรับชุดการสอนวิชา พ 016 สุขศึกษา เรื่องการวางแผนครอบครัวนี้ประกอบด้วยหัวข้อย่อยเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เรื่องความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนครอบครัว

ตอนที่ 2 เรื่องปัญหาและผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของประชากร

ตอนที่ 3 เรื่องการคุมกำเนิดชนิดต่าง ๆ

ข้อแนะนำในการเรียน

1. นักเรียนอ่านคำแนะนำก่อนการใช้ชุดการสอน
 2. นักเรียนจะต้องเรียนชุดการสอนตามลำดับจากตอนที่ 1-3
 3. นักเรียนที่เรียนในแต่ละตอนนักเรียนจะต้องทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน
 4. หลังจากเรียนจบทั้ง 3 ตอนแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังจากการเรียน
- เพื่อให้ประเมินผลการเรียนด้วยชุดการสอน

ตอนที่ 1

เรื่อง ความเป็นมา ความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนครอบครัว
สื่อการเรียนการสอน ชุดสไลด์ประกอบเสียง

.....

ข้อเสนอแนะในการเรียน

1. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนตอนที่ 1
2. เมื่อทำแบบฝึกหัดเสร็จให้ตรวจคำตอบในเฉลยแบบฝึกหัด

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เพื่อให้นักเรียนบอกความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนครอบครัวได้

บทสไลด์ประกอบเสียง วิชาสุขศึกษา พ 016

เรื่อง การวางแผนครอบครัว

ตอนที่ 1 ความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนครอบครัว

ลำดับที่	ภาพ	คำบรรยาย	ความยาวเทป (วินาที)	หมายเหตุ
1.	ตราสถาบัน		5	
2.	สไลด์ประกอบเสียง เรื่องการวางแผนครอบครัว ตอนที่ 1 ความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ ของการวางแผนครอบครัว โดย นายนิเวศ พุ่มอ่ำ	สไลด์ประกอบเสียง วิชาสุขศึกษา พ 016 เรื่องการวางแผนครอบครัว ตอนที่ 1 ความหมาย ความสำคัญและ ประโยชน์ของการวางแผนครอบครัวจัดทำ โดย นายนิเวศ พุ่มอ่ำ	8	
3.		จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้นักเรียนบอกความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของการ วางแผนครอบครัวได้	6	
4.	ภาพสมรส	เป็นธรรมชาติของการดำรงชีวิต ที่มนุษย์เกิดมาแล้ว เมื่อถึงวัยเจริญพันธุ์ หนุ่มสาวย่อมเข้าสู่พิธีแต่งงานเพื่อเริ่ม ของการมีชีวิตครอบครัว	7	
5.	ภาพครอบครัว	คู่สมรส นอกจากจะต้องปรับตัว เข้าหากันแล้ว สิ่งสำคัญอีกอย่างก็คือ การวางแผนครอบครัว	4	
6.		การวางแผนครอบครัว หมายถึง การที่คู่สมรสวางแผนหรือตั้งเป้าหมายให้ ครอบครัวมีความพร้อมที่จะมีลูกตาม ที่ต้องการ ในระยะเวลาที่เหมาะสม	7	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ภาพ	คำบรรยาย	ความยาวเทป (วินาที)	หมายเหตุ
7.		<p>ระยะที่ควรคิดเรื่องการวางแผนครอบครัว</p> <p>1. เมื่อเริ่มแต่งงานใหม่ ๆ เพื่อการปรับตัวให้เข้ากับชีวิตการแต่งงานได้</p> <p>2. ระยะหลังคลอด เพื่อจะได้มีเวลาเลี้ยงดูลูกคนใหม่ให้มีสุขภาพดี มีลูกคนหนึ่ง ๆ ควรเว้นระยะอย่างน้อย 2 ปี</p>	13	
8.		<p>3. ระยะเวลาที่เจ็บป่วย</p> <p>4. ระยะที่มีปัญหาต่างๆ</p> <p>5. เมื่อไม่ต้องการมีลูกอีกต่อไป</p> <p>6. เมื่ออยู่ในระหว่างการอพยพลี้ภัย</p>	7	
9.	ภาพบ้านหลังใหญ่โต	<p>ถ้าจะเปรียบเทียบกับบ้านสองหลัง จะเห็นว่าบ้านนี้มีลูกแค่คนเดียว</p> <p>ค่าใช้จ่ายในครอบครัวจะน้อย มีเงินเหลือเก็บ สามารถสร้างบ้านได้สวยและใหญ่โต</p>	8	
10.	ภาพกระท่อมโทรม ๆ	<p>ส่วนบ้านหลังนี้มีลูกมาก เนื่องจากไม่ได้วางแผนครอบครัวบ้าน จึงหลังเล็กและมีสภาพเก่า</p>	5	
11.	ครอบครัวยากจน	<p>จึงส่งผลให้ครอบครัวส่วนใหญ่ที่มีลูกมากฐานะยากจนและอยู่กันแบบเร่ร่อน</p>	3	
12.	ครอบครัวที่มีอาหารไม่พอหรือภาพเด็ก ๆ กำลังแย่งกันกินอาหาร	<p>ครอบครัวนี้มีลูกมากเช่นกัน</p> <p>อาหารจึงไม่พอให้เด็ก ๆ กิน</p>	3	
13.	เด็กยากจน 2 คนยืนเกาะรั้วโรงเรียนยื่นดูเพื่อน เพราะไม่ได้เรียน	<p>เมื่อลูก ๆ โตขึ้นก็ไม่มีโอกาส ๆ ได้เรียนหนังสือเพราะพ่อแม่ไม่มีเงิน ไม่มีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการเรียน</p>	6	
14.	ผู้หญิงมีท้องที่มีสุขภาพสมบูรณ์	<p>ก่อนมีลูกจึงต้องมีการวางแผนครอบครัว เพื่อให้วิถีชีวิตของทุกคนในครอบครัวอยู่ดีมีสุข</p>	5	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ภาพ	คำบรรยาย	ความยาวเทป (วินาที)	หมายเหตุ
15.		ดิ้งจะกล่าวประโยชน์ของการวางแผนครอบครัวดังต่อไปนี้	3	
16.	ครอบครัวหยอกล้อกันอย่างมีความสุข	1. ทำให้ครอบครัวมีความสุข พ่อแม่มีเวลาเอาใจใส่ลูกมากขึ้น	3	
17.	ครอบครัวกำลังกินข้าวที่มีอาหารมากพอ	2. อาหารกินสมบูรณ์เพราะพ่อแม่มีเงินเลี้ยงดูลูกได้อย่างสบาย	3	
18.	เด็กมีอนามัยสมบูรณ์	3. ทำให้เด็ก ๆ มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์	2	
19.	แม่ส่งลูกขึ้นรถไปโรงเรียน	4. ลูกสามารถที่จะเรียนได้สูง ๆ เท่าที่มีความสามารถของตัวเองมี	3	
20.	ครอบครัวแต่งตัวสวยงาม	5. ทุกคนในครอบครัวมีเครื่องนุ่งห่มและเครื่องประดับสวย ๆ ใส่	4	
21.	ภาพรถ	6. มีเครื่องอำนวยความสะดวกเท่าที่ต้องการ	3	
22.	ครอบครัวไปพักผ่อนชายทะเล	7. พ่อแม่ที่มีลูกน้อยก็จะมีโอกาสได้พักผ่อนเพื่อสุขภาพที่ดีทั้งกายและใจ	4	
23.	ครอบครัวอยู่บ้านใหญ่โต	8. อีกทั้งยังช่วยยกระดับฐานะของครอบครัวให้ดีขึ้น	3	
24.	สามี-ภรรยาปรึกษาหารือ	ดังนั้น คนรุ่นใหม่ คู่สมรสที่เพิ่งแต่งงาน จึงควรวางแผนครอบครัวอันเป็นโครงการที่สำคัญในชีวิต	6	
25.	ครอบครัวมีความสุข	และจะนำพาครอบครัวให้มีความสุขและเป็นครอบครัวที่มีคุณภาพของสังคมและประเทศชาติต่อไป	6	
26.	การวางแผนครอบครัว	จบตอนที่ 1 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบความรู้ที่เรียนมา	5	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบฝึกหัดระหว่างเรียน

ตอนที่ 1

เรื่อง ความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนครอบครัว

.....

คำชี้แจง

1. แบบฝึกหัดมี 10 ข้อ ให้ทำทุกข้อ ๆ ละ 1 คะแนน
2. ให้กาเครื่องหมาย X ลงในตัวเลือกที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด

1. การวางแผนครอบครัวหมายถึงข้อใด
 - ก. การวางแผนมีคู่รัก ที่จะแต่งงานเมื่อไร
 - ข. การวางแผนหรือตั้งเป้าหมายให้ครอบครัวมีความพร้อมที่จะมีลูกตามที่ต้องการ ในระยะเวลาที่เหมาะสม
 - ค. การวางแผนการแต่งงาน ที่จะชอบคนแบบไหนอย่างไร
 - ง. การวางแผนการมีบ้านมีครอบครัวเป็นของตนเอง
2. คู่สมรสเมื่อต้องการจะมีลูกคนที่สองควรเว้นระยะอย่างน้อยกี่ปี
 - ก. 1 ปี
 - ข. 2 ปี
 - ค. 3 ปี
 - ง. 4 ปี
3. ระยะเวลาที่ควรคิดเรื่องการวางแผนครอบครัว
 - ก. เมื่อมีเวลาว่าง
 - ข. เมื่อมีสุขภาพดี
 - ค. ระยะเวลาที่เจ็บป่วย
 - ง. เมื่อมีเงินมาก ๆ
4. คู่สมรสที่เพิ่งแต่งงานใหม่ควรคิดเรื่องการวางแผนครอบครัวข้อใดเป็นอันดับแรก
 - ก. การร่วมเพศ
 - ข. การปรับตัวให้เข้ากับชีวิตการแต่งงาน
 - ค. เงินค่าเลี้ยงดูลูก
 - ง. คนที่จะมาเลี้ยงดู

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. การเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มต้นชีวิตครอบครัวหมายถึงข้อใด
 - ก. การหาเงินเพื่อแต่งงาน
 - ข. การสร้างบ้าน ชื้อรถ ก่อนแต่งงาน
 - ค. การวางแผนการดำเนินชีวิต ในการมีลูกเท่าที่เลี้ยงดูได้
 - ง. การหาความสุขก่อนแต่งงาน
6. การวางแผนครอบครัว มีประโยชน์คือ
 - ก. เพื่อความต้องการมีชีวิตที่ดี มีฐานะดี มีเครื่องอำนวยความสะดวก
 - ข. เพื่อความต้องการความสุขส่วนตัวมากขึ้น
 - ค. เพื่อให้คนเห็นแก่ตัวมากขึ้น
 - ง. เพื่อให้ประเทศชาติร่ำรวย
7. ครอบครัวที่มีลูกมากจะทำให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่อย่างไร
 - ก. ความเป็นอยู่ดีเพราะมีคนช่วยทำงานมาก
 - ข. ความเป็นอยู่แร้นแค้น
 - ค. มีความอบอุ่นดี
 - ง. ลูก ๆ อยู่กันแบบสนุกสนานดี
8. พื้นฐานสำคัญของครอบครัวอันเป็นประโยชน์ของการวางแผนครอบครัวที่ควรให้บุตรคือ
 - ก. การศึกษาให้สูงตามความสามารถตัวเองมี
 - ข. การตามใจลูก
 - ค. ทรัพย์สินเงินทอง
 - ง. การเตรียมตัวประกอบอาชีพ
9. เราควรทำการสมรสเมื่อใดดี
 - ก. เรียนจบใหม่ ๆ
 - ข. เมื่ออายุ 25 ปี บริบูรณ์
 - ค. มีเงินทองทรัพย์สินพอเพียง
 - ง. เมื่อมีความพร้อม
10. ครอบครัวที่มีลูกน้อยจะทำให้มีฐานะเป็นอย่างไร
 - ก. ยากจนเพราะไม่มีคนช่วยกันทำงาน
 - ข. ยากจนเพราะญาติๆมาอยู่กันเยอะ
 - ค. บ้านมีฐานะดีเพราะ รายรับรายจ่ายมีน้อย
 - ง. ฐานะดีเพราะรัฐบาลมีเงินให้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2

เรื่อง ปัญหาและผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของประชากร
สื่อการเรียนการสอน วิชาทัศน

.....

ข้อแนะนำในการเรียน

1. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนตอนที่ 2
2. เมื่อทำแบบฝึกหัดเสร็จให้ตรวจคำตอบในเฉลยแบบฝึกหัด

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เพื่อให้ นักเรียนบอกปัญหาและผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของประชากรได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทวิทยุทัศน์ประกอบชุดการสอน
วิชาสุศึกษา พ 016 เรื่องการวางแผนครอบครัว
ตอนที่ 2 ปัญหาและผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของประชากร

ลำดับที่	ภาพ	เสียง	เวลา
1.	ตราสถาบัน	ดนตรี	5
2.	วิทยุทัศน์ประกอบชุดการสอน วิชาสุศึกษา พ 016 เรื่อง การวางแผนครอบครัว ตอนที่ 2 ปัญหาและผลกระทบจาก การเพิ่มขึ้นของประชากร	วิทยุทัศน์ประกอบชุดการสอน วิชาสุศึกษา พ 016 เรื่อง การวางแผนครอบครัว ตอนที่ 2 ปัญหาและผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของ ประชากร โดย นายนิเวศ พุ่มอ่ำ	10
3.	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกปัญหา และผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของ ประชากร ได้	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกปัญหาและ ผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของประชากร	6
4.	เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว	การวางแผนครอบครัวนอกจากเป็นหัวใจ สำคัญในการพัฒนาประเทศแล้ว ยังสร้าง ความสมดุลกับทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ อย่างจำกัดอีกด้วย	8
5.	เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว	การวางแผนครอบครัวจึงเป็นเสมือน จุดเริ่มต้นของการแก้ปัญหาทั้งปวง	4
6.	กลุ่มคนตามท้องถนน ศูนย์การค้า เช่นแย่งกันขึ้นรถ	จากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยที่ครอบครัว สังคม และประเทศ ไม่สามารถจัด สรรเครื่องอุปโภคบริโภค ตลอดจนทั้งบริการ ทางด้านต่าง ๆ ให้เพียงพอกับความต้องการของ ประชาชนที่เพิ่มขึ้น	10
7.	คุณภาพชีวิตทั่วไป	ย่อมก่อให้เกิดปัญหากระทบกระเทือนต่อ คุณภาพชีวิตในหลาย ๆ ระดับ ตั้งแต่ระดับ ครอบครัว ชุมชน และระดับประเทศปัญหา ที่สำคัญมีดังนี้ คือ	8
8.	(ตัวอักษร) ปัญหาเศรษฐกิจ	1. ปัญหาเศรษฐกิจ	2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ภาพ	เสียง	เวลา
9.	คน ไปกู้ยืมเงินที่ธนาคารหรือ แหล่งกู้เงิน	คนส่วนใหญ่รายได้ไม่พอกับรายจ่าย ขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพเพราะรายได้ ส่วนใหญ่ต้องไปใช้เพื่อการบริโภค บ้างก็มี หนี้สินล้นพ้นตัว	7
10.	(ตัวอักษร) ปัญหาชุมชนและสังคม	2. ปัญหาชุมชนและสังคม	2
11.	แหล่งเสื่อมโทรม ควีนพิช จากท่อไอเสียรถ โรงงาน	ในชุมชนเมืองที่อยู่กันอย่างแออัด ไม่ถูกสุขลักษณะปัญหามลพิษต่าง ๆ ก็เกิดขึ้น ทุกวัน ๆ	5
12.	น้ำเสีย ขยะมาก	แม่น้ำ ลำคลองที่น้ำเสียเพราะเกิดจาก การทิ้งเศษขยะสิ่งของปฏิกูลมากมาย	4
13.	กลุ่มคนสมัครงาน ความอดอยาก , โจรจี้ปล้น อาชญากรรม	ยิ่งนับวัน คนยิ่งตกงานมากขึ้น ๆ ไม่มีงานทำ ไม่มีเงิน ต้องอด ๆ อดอยาก โจรผู้ร้ายก็ชุกชุม เพราะ ความจำเป็นและเพื่อความอยู่รอด	6
14.	เด็กเสพยาเสพติด เช่น ดมกาว ยาบ้า คนร้ายจับตัวเป็นประกัน ปีน เสาไฟฟ้า	และสิ่งที่ตามมา ได้แก่สิ่งเสพติด เช่น.....	5
15.	เด็กเร่ร่อน เก็บขยะ ขายพวงมาลัย คนหนังสือพิมพ์ คนขอทาน นอนหลับอยู่ใต้สะพานลอย	เด็กต่าง ๆ เหล่านี้ต้องเป็นภาระให้สังคม เพราะพ่อแม่ไม่มีเงิน ไม่มีปัญญาจะเลี้ยงดู ให้เหมือนกับครอบครัวที่มีลูกน้อย	6
16.	(ตัวอักษร) ปัญหาทางการศึกษา	3.ปัญหาทางการศึกษา	2
17.	เด็กไม่ได้เรียนหนังสือ	เมื่อครอบครัวมีฐานะยากจน พ่อแม่ก็ไม่ สามารถจะเลี้ยงดูส่งลูกที่มีอยู่หลายคนให้ เล่าเรียน ได้อย่างเต็มที่	6
18.	เด็กขายแรงงาน ประกอบอาชีพ ต่าง ๆ	ผู้ที่ขาดโอกาสศึกษาหาความรู้ก็ต้องช่วย พ่อแม่ทำงานหาเงิน ขาดคุณภาพ ไม่มีโอกาส ได้พัฒนาตัวเอง	6
19.	(ตัวอักษร) ปัญหาการให้บริการด้าน สาธารณสุข	4. ปัญหาการให้บริการด้านสาธารณสุข	2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ภาพ	เสียง	เวลา
20.	ผู้คนขึ้นเข้าแถวให้การรักษาตามสถานพยาบาล อาคาร เดียง โรงพยาบาลไม่พอ	อัตราส่วนของแพทย์พยาบาลไม่เพียงพอ กับคนป่วย ที่เพิ่มขึ้นทุกวัน ๆ	4
21.	คนนอนป่วย	ส่วนใหญ่ จะไม่มีเงินที่จะรักษาพยาบาล อย่างถูกต้องและเหมาะสมได้	4
22.	(ตัวอักษร) ปัญหาด้านทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม	5. ปัญหาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	2
23.	ป่าไม่ถูกทำลาย, น้ำท่วม	ผลสืบเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร ทำให้ไม่มีที่ทำกินต้องบุกรุกต้นไม้ทำลายป่า เพื่อเป็นพื้นที่ทำมาหากิน จนทำให้ฝน ไม่ตกตามฤดูกาล เกิดน้ำท่วมฉับพลัน	8
24.	(ต้นอักษร) ปัญหาระดับประเทศ	6. ปัญหาระดับประเทศ	2
25.	ส.ส.อภิปรายแก้ปัญหา	รัฐเกิดความไม่มั่นคง เพราะประเทศขาดเงินทุนที่จะมาพัฒนาประเทศมีปัญหาต่าง ๆ มากมายที่ต้องแก้ปัญหา	6
26.	(ตัวอักษร) ผลกระทบต่อครอบครัว	ผลกระทบต่อครอบครัว	2
27.	ครอบครัวจน ๆ	จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดผลกระทบต่อครอบครัวคือ รายจ่ายของครอบครัวไม่เพียงพอ	5
28.	คนทำงานหนัก มีอาชีพเป็น กรรมกรหรือรับจ้าง	ทำให้พ่อแม่ต้องทำงานหนัก เวลาพักผ่อนน้อย	4
29.	หญิงร่างกายผอมแห้ง	ผู้เป็นแม่ที่มีลูกมากร่างกายก็จะทรุดโทรมเร็วกว่าวัยอันควร	3
30.	เด็กๆ ที่ขาดนม สุขภาพ ไม่แข็งแรง	ส่วนลูก ๆ ก็มักจะขาดสารอาหาร สมอง ไม่พัฒนาเท่าที่ควร ขาดความเฉลียวฉลาด	4
31.	(ตัวอักษร) ผลกระทบต่อประเทศ	ผลกระทบต่อประเทศ	2
32.	ตลาดหุ้น	ด้านเศรษฐกิจ ทำให้ประเทศพัฒนาไปได้ช้า	3
33.	เด็กไม่ได้เรียนหนังสือ หรือ ใจ	ด้านการศึกษา ประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ ขาดคุณภาพ ขาดโอกาสในการพัฒนาตัวเองและครอบครัว	6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ภาพ	เสียง	เวลา
34.	คนป่วยในสถานพยาบาล	ด้านสุขภาพ รัฐบาลต้องสูญเสียงบประมาณ กับค่ารักษาพยาบาลปีละมาก ๆ	4
35.	(ตัวอักษร) ผลกระทบต่อโลก	ผลกระทบต่อโลก	2
36.	ภาพสงคราม การสู้รบ	เมื่อ โลกมีพื้นที่จำกัด แต่ประชากรเพิ่มขึ้น อย่างรวดเร็ว ก็ทำให้เกิดการแย่งชิงที่ทำมาหากิน ประเทศที่มีอำนาจก็เอารัดเอาเปรียบกับประเทศ ที่ด้อยกว่า	8
37.	ภาพทั้งหมดที่ผ่านมา พลิกภาพ สำคัญ ๆ อย่างรวดเร็ว	ทั้งหมดของปัญหาและผลกระทบในยุคปัจจุบัน เป็นสาเหตุของการเพิ่มขึ้นของประชากร ที่ไม่มี การวางแผน ทั้งเบียดเบียนธรรมชาติ เบียดเบียน สิ่งแวดล้อมและสุดท้ายก็มาเบียดเบียนตนเอง อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้	12
38.	ภาพเกี่ยวกับการวางแผน ครอบครัว	การวางแผนครอบครัวนับเป็นอีกวิธีหนึ่ง ของการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ เพื่อหยุดยั้งปัญหา ที่เกิดขึ้นทั้งหมดได้	6
39.	หุขุเตปและแบบฝึกหัด	เมื่อนักเรียน ได้ศึกษาวิดีโอที่ส่งมาจนถึงตรงนี้แล้ว เพื่อทดสอบความเข้าใจ ให้นักเรียนหุขุเตปและ ลงมือทำแบบฝึกหัดเพื่อตรวจสอบความรู้ที่เรียนมา	8

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบฝึกหัดระหว่างเรียน

ตอนที่ 2

เรื่อง ปัญหาและผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของประชากร

คำชี้แจง

1. แบบฝึกหัดมี 10 ข้อ ให้ทำทุกข้อ ๆ ละ 1 คะแนน
2. ให้กาเครื่องหมาย X ลงในตัวเลือกที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด

1. ประชากรเพิ่มขึ้นโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบในข้อใด
 - ก. จำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น
 - ข. อัตราการเกิดมากกว่าอัตราการตาย
 - ค. อัตราการเจ็บป่วยมากกว่าอัตราการตาย
 - ง. จำนวนนักเรียนประถมศึกษาเข้าเรียนมากขึ้น
2. ประชากรของประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาใดมากที่สุด
 - ก. บริการสาธารณสุขไม่เพียงพอ
 - ข. คนไปทำงานต่างประเทศมากขึ้น
 - ค. สินค้านำเข้าไม่เพียงพอ
 - ง. นายทุนขาดคนงานดี ๆ
3. จากการเพิ่มประชากรมีผลดีและผลเสียต่อสังคมอย่างไร
 - ก. ผลเสีย คนส่วนใหญ่รวยได้ไม่พอกับรายจ่าย
 - ข. ผลเสีย นายทุนสามารถเลือกคนเข้าทำงานได้
 - ค. ผลดี ทำให้มีเวลาช่วยเหลือสังคมมากขึ้น
 - ง. ผลดี ทำให้สังคมอบอุ่น
4. หากมารดามีบุตรมาก มีผลเสียในข้อใดมากที่สุด
 - ก. ไม่มีเวลาให้สามี
 - ข. ไม่มีเวลาไปเที่ยว
 - ค. วิตกกังวลต่อฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ
 - ง. ร่างกายอ่อนแอทรุดโทรมเร็วกว่าวัยอันควร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. การลดอัตราการเพิ่มของประชากรที่ดีที่สุดควรทำอย่างไร
 - ก. มีสงคราม
 - ข. โรคระบาด
 - ค. ใช้การวางแผนครอบครัว
 - ง. อดอาหารกัน
6. ข้อใดเป็นผลจากการวางแผนครอบครัว
 - ก. จำนวนประชากรลดลง
 - ข. ขาดแรงงานไปต่างประเทศ
 - ค. ขาดคนงานในหน่วยงานต่าง ๆ
 - ง. จำนวนนักเรียนในระดับต่าง ๆ ลดน้อยลง
7. ผลเสียของการมีลูกมาก
 - ก. สุขภาพลูกไม่ดี
 - ข. สุขภาพพ่อแม่ไม่ดี
 - ค. สร้างปัญหาให้สังคม เช่นเด็กติดยาเสพติด
 - ง. การอบรมเลี้ยงดูทำได้ไม่ดี
8. ผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของประชากรระดับประเทศคือ
 - ก. ประเทศชาติเสียดุลการค้าในการส่งคนไปทำงานต่างประเทศ
 - ข. ประเทศเป็นหนี้ในการเลี้ยงดูเด็ก
 - ค. ทำให้ประเทศขาดแรงงานดีๆ มาก
 - ง. ทำให้ประเทศพัฒนาไปได้ช้า ประชาชนขาดคุณภาพ
9. ครอบครัวที่มีลูกมากจะทำให้เด็กมีสภาพความเป็นอยู่อย่างไร
 - ก. มีพี่น้องช่วยกันทำงานมากขึ้น
 - ข. เฉลียวฉลาดมากขึ้น
 - ค. ขาดสารอาหาร สมองไม่พัฒนาเท่าที่ควร
 - ง. สบายไม่ต้องไปเรียน
10. เมื่อโลกมีพื้นที่จำกัด แต่ประชากรเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดผลดีและเสียอย่างไร
 - ก. ผลเสียคือประชากรมีโอกาสไปต่างประเทศมากขึ้น
 - ข. ผลเสียคือเกิดการแย่งที่ทำมาหากิน
 - ค. ผลดีคือเศรษฐกิจของโลกดีขึ้น
 - ง. ผลดีคือมีแรงงานเพิ่มมากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3

เรื่อง วิธีการคุมกำเนิดชนิดต่าง ๆ

สื่อการเรียนการสอน ชุดสไลด์ประกอบเสียง

.....

ข้อเสนอแนะในการเรียน

1. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนตอนที่ 3
2. เมื่อทำแบบฝึกหัดเสร็จให้ตรวจคำตอบในเฉลยแบบฝึกหัด

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เพื่อให้นักเรียนอธิบายวิธีการคุมกำเนิดชนิดต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ที่กำหนดได้

บทสไลด์ประกอบเสียง วิชาสุขศึกษา พ 016

เรื่อง การวางแผนครอบครัว

ตอนที่ 3 เรื่องวิธีการคุมกำเนิดชนิดต่าง ๆ

ลำดับที่	ภาพ	คำบรรยาย	ความยาวเทป (วินาที)	หมายเหตุ
1.	ตราสถาบัน	เสียงดนตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ ทหารลาดกระบัง	8	
2.		บทสไลด์ประกอบเสียง วิชาสุขศึกษา พ 016 เรื่องการวางแผน ครอบครัว ตอนที่ 3 วิธีการคุมกำเนิดต่าง ๆ จัดทำโดย นายนิเวศ พุ่มอ้อ	8	
3.	การคุมกำเนิด	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้ นักเรียนอธิบายวิธีการคุมกำเนิดชนิดต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ที่กำหนด ได้	8	
4.	สามี-ภรรยากำลังคุยกัน	เอ! “แม่ ๆ ลูกคนแรกเราเป็นผู้หญิง พ่อว่าเรามีลูกอีกสักคนดีไหมแม่! พ่ออยากได้ลูกผู้ชาย”	6	
5.	แม่ตอบ	“แม่ว่าผู้หญิงหรือผู้ชายก็เหมือนกัน แหละ ตอนนี้เรายังไม่พร้อมเราจะต้องใช้ เงินอีกเยอะไหนจะค่ากิน ค่าเล่าเรียน และ ค่าอื่น ๆ อีก แม่ว่าไปปรึกษาหมอดีกว่า”	10	
6.	หมอมและสองสามีภรรยา	“หมอมว่ารอให้พร้อมจะดีกว่านะ ว่า จะมีลูกคนที่สองเมื่อไร และเดี๋ยวนี้เขามีวิธี คุมกำเนิดหลายวิธีแล้วละ”	6	
7.	พ่อพูด	แล้วผมจะคุมกำเนิดแบบไหนดีละครับ	3	
8.	หมอมพูด	วิธีการคุมกำเนิดมีอยู่ 2 แบบใหญ่ ๆ คือ	3	
9.	การคุมกำเนิดแบบชั่วคราว	1. การคุมกำเนิดแบบชั่วคราวที่นิยม ใช้กัน ได้แก่ ยามีดคุมกำเนิด, ยาฉีด คุมกำเนิด, ห่วงอนามัย, ยาฝังคุมกำเนิด และ ถุงยางอนามัย	8	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ภาพ	คำบรรยาย	ความยาวเทป (วินาที)	หมายเหตุ
10.	การคุมกำเนิดแบบถาวร	2. การคุมกำเนิดแบบถาวรมี 2 แบบ ได้แก่ การทำหมันหญิง และ การทำหมันชาย	5	
11.	หมอดอบ	การคุมกำเนิดแบบชั่วคราวเขามิให้เลือกตั้ง 9 วิธี คือ	4	
12.	ยาเม็ดคุมกำเนิด	1. ยาเม็ดคุมกำเนิด เป็นการคุมกำเนิดสำหรับฝ่ายหญิง โดยจะรับประทานยาเม็ดแรกในวันที่ 5 ของวันเริ่มมีประจำเดือน และรับประทานไปเรื่อย ๆ จนครบ 21 วัน หรือ 28 วัน ตามแต่ชนิดของยา	12	
13.	การฉีดยาคุมกำเนิด	2. การฉีดยาคุมกำเนิด เป็นการคุมกำเนิดสำหรับฝ่ายหญิง ฉีดยา 1 เข็ม คุมกำเนิด ได้ 3 เดือน โดยจะเริ่มฉีดยาใน 5 วัน แรกของการมีประจำเดือน	9	
14.	การใส่ห่วงอนามัย	3. การใส่ห่วงอนามัย เป็นการคุมกำเนิดสำหรับฝ่ายหญิง โดยใส่ห่วงอนามัยเข้าไปในโพรงมดลูก ซึ่งจะคุมกำเนิดได้นาน 3-5 ปี	8	
15.	ยาฝังคุมกำเนิด	4. ยาฝังคุมกำเนิด เป็นการคุมกำเนิดสำหรับฝ่ายหญิง ตัวยาจะบรรจุในหลอดเล็ก ๆ สามารถใช้คุมกำเนิดได้นานถึง 5 ปี	8	
16.	ยาเม็ดพองฟู	5. ยาเม็ดพองฟู เป็นการคุมกำเนิดสำหรับฝ่ายหญิง เป็นยามีชื่อสุจิในช่องคลอด เดิมนี่ไม่เป็นที่นิยมใช้แล้ว	7	
17.	หมวกยางคุมกำเนิด	6. หมวกยางคุมกำเนิด เป็นการคุมกำเนิดสำหรับฝ่ายหญิง โดยปิดส่วนบนของช่องคลอดและปากมดลูกไว้ไม่ให้สุจิผ่านเข้าไป แต่ก็ไม่เป็นที่นิยมใช้แล้ว	10	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ภาพ	คำบรรยาย	ความยาวเทป (วินาที)	หมายเหตุ
18.	ฟองอัดในขวด	7. ฟองอัดในขวด เป็นการคุมกำเนิดสำหรับฝ่ายหญิง ใช้โดยสอดเข้าไปในช่องคลอดแล้วดันลูกสูบนิดฟองอัดในขวดเข้าช่องคลอด จะมีผลคุมกำเนิดได้ 1 ชั่วโมง แต่ก็ไม่ใช่ที่นิยมแล้วเช่นกัน	11	
19.	ถุงยางอนามัย	8. ถุงยางอนามัย เป็นการคุมกำเนิดสำหรับฝ่ายชาย เป็นถุงยางบาง ๆ สำหรับสวมใส่อวัยวะสืบพันธุ์ชายในขณะมีเพศสัมพันธ์กัน	8	
20.	การ์ตูนแสดง	เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำอสุจิเข้าไปผสมกับไข่ของเพศหญิง วิธีนี้นิยมกันมากเพราะใช้ง่าย และราคาถูก	6	
21.	แผนภูมิการนับระยะ ปลอดภัยเป็นรูปวงกลม	9. การนับระยะปลอดภัย เป็นการควบคุมกำเนิดโดยการงดมีเพศสัมพันธ์ในระยะที่มีไข่สุก	6	
22.	แผนภูมิการนับระยะ ปลอดภัยเป็นรูปวงกลม (แสดงลูกศร)	โดยอาศัยการนับระยะจากแผนภูมินับระยะดังกล่าว ด้วยการตั้งลูกศรให้ตรงกับวันแรกของรอบเดือน ก็จะทราบระยะปลอดภัย	8	
23.	แผนภูมิการนับระยะปลอดภัย เป็นรูปวงกลม	หรือใช้วิธีนับหน้าเจ็ด หลังเจ็ด คือระยะปลอดภัยจะเป็นช่วงก่อนมีประจำเดือน 7 วัน และช่วงหลังวันแรกของการมีประจำเดือน 7 วัน	12	
24.	แผนภูมิตัวอย่างการนับ ระยะปลอดภัย	ดังตัวอย่างเช่น ถ้ามีประจำเดือนวันที่ 8-10 ช่วงปลอดภัยหน้าเจ็ดคือ วันที่ 1-7 และช่วงหลังเจ็ดคือ วันที่ 11-17 แต่วิธีนี้มีโอกาสพลาดได้มาก เพราะไข่อาจสุกผิดเวลาจากที่คาดไว้	13	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ภาพ	คำบรรยาย	ความยาวเทป (วินาที)	หมายเหตุ
25.	การคุมกำเนิดชนิดถาวร หมายถึง การคุมกำเนิดในชายหรือหญิงที่มีลูกเพียงพอแล้วมี 2 แบบ ได้แก่ การทำหมันชาย และ การทำหมันหญิง	การคุมกำเนิดชนิดถาวร หมายถึง การคุมกำเนิดในชายหรือที่มีลูกเพียงพอแล้ว มี 2 แบบ ได้แก่ การทำหมันชาย และ การทำหมันหญิง	8	
26.	การทำหมันชาย	การทำหมันชาย คือการผูกมัดและตัดท่อน้ำเชื้อให้ขาดจากกัน ทำให้ตัวอสุจิผ่านเข้าออกไม่ได้ ซึ่งทำได้ง่าย สะดวก สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อย	8	
27.	การทำหมันหญิง	การทำหมันหญิง คือ การทำให้ปีกมดลูกตันทั้งสองข้าง เพื่อตัดทางที่เชื้ออสุจิจะพบกับไข่ ซึ่งอาจทำโดยการผูกมดลูก การจี้ด้วยไฟฟ้า การใช้ห่วงรัดปีกมดลูก	10	
28.	การทำงาน	ผู้ที่ทำการผ่าตัดทำหมันแล้วจะมีคุณภาพเหมือนเดิมยังทำงานได้ตามปกติ โดยไม่ต้องกังวลใดๆ	6	
29.	ครอบครัว	และจะทำให้คุณภาพชีวิตในครอบครัวดีขึ้น	3	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบฝึกหัดระหว่างเรียน
ตอนที่ 3
เรื่อง วิธีการคุมกำเนิดชนิดต่าง ๆ

คำชี้แจง

1. แบบฝึกหัดมี 10 ข้อ ให้ทำทุกข้อ ๆ ละ 1 คะแนน
2. ให้กาเครื่องหมาย X ลงในตัวเลือกที่เห็นว่าถูกที่สุด

1. การคุมกำเนิดแบ่งออกเป็นมีกี่พวกใหญ่ๆ

- ก. 2 พวก
- ข. 3 พวก
- ค. 4 พวก
- ง. 5 พวก

2. ข้อใดเป็นวิธีการคุมกำเนิด

- ก. การเร่งกำเนิด
- ข. การเว้นระยะการมีลูกก็คน ในระยะเวลาที่เหมาะสม
- ค. การเลือกกำเนิดลูกเพศชาย
- ง. การป้องกันการร่วมเพศ

3. จันทรสุดาแต่งงานแล้วแต่ยังไม่ต้องการมีบุตรควรเลือกใช่วิธีคุมกำเนิดวิธีใดดีที่สุด

- ก. ไม่รวมเพศกับสามีเป็นครั้งคราว
- ข. ใช้วิธีการคุมกำเนิดชนิดถาวร
- ค. ใช้วิธีการคุมกำเนิดชนิดชั่วคราว
- ง. แยกกันนอนคนละเตียง

4. การฉีดยาคุมกำเนิด มีผลคืออย่างไร

- ก. เสียค่าใช้จ่ายน้อย
- ข. ฉีดยาเพียง 1 เข็ม คุมกำเนิดได้ 3 เดือน
- ค. มีผลคุมกำเนิดได้เพียง 5 วัน
- ง. ฉีดยาแล้วร่วมเพศไม่ได้

5. การวางแผนครอบครัวชนิดชั่วคราวที่ใช้กับฝ่ายชายคือข้อใด
 - ก. การกินยาคุมกำเนิด
 - ข. การใส่ห่วงอนามัย
 - ค. การใช้ถุงยางอนามัย
 - ง. การทำหมันชาย
6. วิธีการฝังยาคุมกำเนิดฝังที่ส่วนใดของร่างกาย
 - ก. ฝังยาไว้ใต้ผิวหนังบริเวณต้นแขน
 - ข. ฝังยาไว้ใต้ผิวหนังบริเวณต้นขา
 - ค. ฝังยาไว้ใต้ผิวหนังบริเวณหน้าท้อง
 - ง. ฝังยาไว้ใต้ผิวหนังบริเวณสะโพก
7. วิธีการคุมกำเนิดชนิดถาวร มีกี่วิธี
 - ก. 1 วิธี
 - ข. 2 วิธี
 - ค. 3 วิธี
 - ง. 4 วิธี
8. นิสาต้องการคุมกำเนิดชนิดถาวร ควรปฏิบัติอย่างไร
 - ก. การใส่ห่วงอนามัย
 - ข. การกินยาคุมกำเนิด
 - ค. การฉีดยาคุมกำเนิด
 - ง. การทำหมัน
9. วิธีกินยาเม็ดคุมกำเนิดที่ถูกต้องคือข้อใด
 - ก. กินวันที่ 5 ของการมีประจำเดือนและกินวันเว้นวัน
 - ข. กินวันที่ 5 ของการมีประจำเดือนและกินวันละ 2 เวลา
 - ค. กินวันที่ 5 ของการมีประจำเดือนและกินวันละ 3 เวลา
 - ง. กินวันที่ 5 ของการมีประจำเดือนและกินไปทุกวันวันละ 1 เม็ด
10. ผู้ที่ผ่าตัดทำหมันแล้วจะมีสุขภาพอย่างไร
 - ก. ทำงานไม่ไหว
 - ข. ทำงานได้เหมือนเดิม
 - ค. มีความต้องการทางเพศสูง
 - ง. มีความต้องการทางเพศลดลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายละเอียดของเนื้อหา

จากการศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ได้กำหนดให้นักเรียน วิชาสุขศึกษา ตามรายวิชา พ 016 สุขศึกษา เป็นวิชาบังคับเลือก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีที่ 3 ต้องเรียนทุกคน โดยใช้เวลาเรียน 1 คาบ/สัปดาห์/ภาคเรียน จากทั้งหมดมี 4 บท ซึ่งมีเวลาเรียนทั้งสิ้นประมาณ 18 คาบ คาบละ 50 นาที มีรายละเอียดดังนี้

บทที่ 1 อารมณ์และบุคลิกของวัยรุ่น 4 คาบ

บทที่ 2 การวางแผนครอบครัว 3 คาบ

- ความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนครอบครัว

- ปัญหาและผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของประชากร

- วิธีการคุมกำเนิดชนิดต่าง ๆ

บทที่ 3 การให้บริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข 6 คาบ

บทที่ 4 การรักษาพยาบาลเบื้องต้นด้วยตนเอง 5 คาบ

เมื่อศึกษารายละเอียดแต่ละบทของหลักสูตรแล้ว จึงเห็นความสำคัญของบทที่ 2 หัวข้อเรื่องการวางแผนครอบครัว ซึ่งอยู่ในรายวิชาของ พ 016 สุขศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าหัวข้อนี้ น่าสนใจ และมีความจำเป็นต่อชีวิตและครอบครัวเป็นอย่างยิ่งจึงต้องเรียนรู้ให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีเนื้อหาและรายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนครอบครัวได้
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบจากภาวะการเพิ่มขึ้นของประชากรได้
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายและเลือกวิธีการคุมกำเนิดชนิดต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ที่กำหนดได้

ตอนที่ 1

เรื่อง ความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนครอบครัว

การวางแผนครอบครัว หมายถึง การที่คู่สมรสวางแผนหรือตั้งเป้าหมายให้ครอบครัว มีความพร้อมที่จะมีบุตรตามจำนวนที่ต้องการในระยะเวลาที่เหมาะสม

อีกนัยหนึ่ง การวางแผนครอบครัว คือ การที่คู่สมรสคิดไว้ล่วงหน้าว่าจะมีบุตรเมื่อใดและมีจำนวนกี่คน และเว้นระยะการมีบุตร โดยวิธีการป้องกันการตั้งครรภ์ในระยะที่ไม่ต้องการมีบุตร หรือทำหมันเป็นการถาวรเมื่อมีบุตรเพียงพอกับความต้องการแล้ว การวางแผนครอบครัวจึงไม่ได้หมายถึง การคุมกำเนิดอย่างเดียว การคุมกำเนิดเป็นเพียงมาตรการหนึ่งที่จะช่วยให้บรรลุถึง การวางแผนครอบครัวเท่านั้น นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการส่งเสริมให้มีการเกิดในคู่สมรสที่ต้องการ มีลูกด้วย

- เพราะการวางแผนครอบครัวจะช่วยให้มีลูกเท่าที่จะเลี้ยงลูกได้
 - พ่อแม่ที่มีลูกน้อยคนจะมีเวลาที่จะเอาใจใส่แก่ลูก ๆ ได้มากขึ้น มีเงินเหลือพอที่จะใช้สอยเป็นค่าอาหาร การศึกษา หรือ อื่นๆ
 - พ่อแม่ที่มีลูกน้อยคนจะมีเวลาพักผ่อนเพื่อสุขภาพที่ดีขึ้น ไม่ต้องทำงานหนักและมีเวลาสำหรับลูกที่กำลังเติบโตด้วย แม่ที่มีลูกมากสุขภาพจะเสื่อมโทรมเพราะเวลาดังครรถ์แต่ละครั้งนั้น ลูกจะรับสารอาหารจากแม่โดยตรง ระยะที่ควรคิดเรื่องการวางแผนครอบครัว
1. ระยะเมื่อเริ่มแต่งงานใหม่ ๆ เพื่อเว้นระยะให้ปรับตัวเข้ากับชีวิตแต่งงานได้
 2. ระยะหลังคลอด เพื่อท่านจะได้มีเวลาเลี้ยงดูลูกที่เกิดใหม่ของท่านได้เต็มที่ และเพื่อให้มีสุขภาพแข็งแรง มีลูกคนหนึ่ง ๆ ควรเว้นระยะอย่างน้อย 2 ปี
 3. ระยะเวลาที่เจ็บป่วย
 4. ระยะที่มีปัญหา
 5. เมื่อไม่ต้องการลูกอีกต่อไป
 6. เมื่ออยู่ในระหว่างการอพยพลี้ภัย

ในอดีตประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศหนึ่งที่อุดมสมบูรณ์ มีทรัพยากรมากมาย ได้แก่ ข้าว ยางพารา ดินบุก ไม้สัก ฯลฯ แต่ในปัจจุบันนี้เมืองไทยเริ่มขาดแคลนทรัพยากร ในน้ำปลา ลดลง ป่าไม้ลดลง ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ลดลง

ประเทศไทยไม่ได้เล็กลง แต่เนื่องจากมีคนเกิดขึ้นเร็วเกินไป ปัญหาติดตามากก็คือ ประชาชนต้องแก่งแย่งกันทำมาหากิน เด็ก ๆ ในครอบครัวคนจนที่มีพี่น้องมาก ๆ ต้องอดอยาก ขาดแคลนอาหาร เจ็บป่วย และขาดโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียน

สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาของประเทศไทย ในฐานะที่นักเรียนอยู่ในวัยศึกษาแต่เมื่อจบการศึกษาในอนาคตอันใกล้นี้ บางคนอาจไปศึกษาต่อ แต่บางคนอาจออกไปประกอบอาชีพทำงานเพื่อเลี้ยงตัวเอง เลี้ยงครอบครัว เพื่อพัฒนาประเทศของชาติ แต่เมื่อถึงวัยอันสมควร มีความเป็นผู้ใหญ่ รู้จักรับผิดชอบตนเองและผู้อื่น มีงานทำเป็นประจำ ทิรายได้พอที่จะเลี้ยงตนเอง ตลอดจนสามารถเลี้ยงผู้อื่นได้ ก็ถึงคราวที่เราจะแต่งงานกับคนที่เรารักใคร่ชอบพอ ถูกอภัยซึ่งกันและกัน และอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวเดียวกัน จึงควรได้เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในวันข้างหน้าต่อไป

ประโยชน์ของการวางแผนครอบครัว

การวางแผนครอบครัวเป็นการวางแผนหรือตั้งเป้าหมายในอนาคตที่ให้ครอบครัวมีความพร้อมที่จะมีบุตรตามจำนวนและเวลาที่ต้องการได้ ซึ่งนับเป็นการควบคุมจำนวนสมาชิกในครอบครัว หรือจำนวนประชากรของประเทศพอเหมาะกับศักยภาพทางเศรษฐกิจ หรือความเป็นอยู่ของแต่ละครอบครัว ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกในครอบครัว หรือประชากรในประเทศ

1. ประโยชน์ต่อสุขภาพอนามัย

- ช่วยรักษาและถนอมสุขภาพของมารดาไม่ให้ทรุดโทรม
- ทำให้บุตรมีสุขภาพดีทั่วหน้า เพราะเมื่อไม่มีบุตรมารดาเอาใจใส่บุตรทุกคนเป็นอย่างดี
- บิดามารดาไม่ต้องทำงานหนักมากเกินไป มีเวลาพักผ่อนเพียงพอ
- ประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของครอบครัว
- ช่วยยกระดับฐานะของครอบครัวให้สูงขึ้น
- ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น
- มีเงินเก็บออมไว้ในยามป่วยและชรา
- มีโอกาสพักผ่อนหย่อนใจได้ตามต้องการ

2. ประโยชน์ต่อสถานภาพของครอบครัว

- ช่วยให้บุตรมีการศึกษาดี
- สมาชิกในครอบครัวใกล้ชิดกัน ครอบครัวจะมีความสุขมากขึ้น
- มีเวลาเพียงพอที่จะเลี้ยงดูบุตรได้อย่างทั่วถึง
- ไม่ต้องอยู่กันอย่างแออัดยัดเยียด

3. ประโยชน์ต่อชีวิตสมรส

- ทำให้สามีภรรยาอยู่ใกล้ชิดกันและมีเวลาพักผ่อนมากขึ้น
- ทำให้ความสัมพันธ์ทางเพศดีขึ้น เพราะไม่ต้องกังวลเรื่องการตั้งครรภ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการค้า
หากต้องเสียชีวิตไป ลูกก็จะไม่ต้องถูกทอดทิ้งให้เป็นเด็กกำพร้าในขณะที่อายุยังน้อย
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติ

- ช่วยลดจำนวนประชากรให้น้อยลง
- ไม่ต้องแย่งที่อยู่อาศัย หรืออาหารการกินกัน
- บริการทางด้านการศึกษา บริการด้านการแพทย์ และบริการด้านต่าง ๆ มีเพียงพอกับความต้องการของชุมชน
- ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติ
- ช่วยลดปัญหาเด็กวัยรุ่น เด็กเกเร
- ช่วยให้ชุมชนหรือสังคมไม่ต้องรับภาระแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพราะการมีประชากรมากเกินไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2

เรื่อง ปัญหาที่เกิดจากภาวะการเพิ่มของประชากรอย่างรวดเร็ว

จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2526 ประชากร 49.5 ล้านคน และเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึง 58.3 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2536 จะเห็นได้ว่าในช่วงเวลาเพียง 10 ปี ประเทศไทยมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น 8.8 ล้านคน หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 8.8 แสนคน

จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วที่ครอบครวั สังคมและประเทศ ไม่สามารถจัดสรรเครื่องอุปโภคและบริโภค ตลอดจนทั้งบริการทางด้านต่าง ๆ ให้ได้เพียงพอกับความต้องการที่เพิ่มขึ้นย่อมก่อให้เกิดปัญหากระทบกระเทือนต่อคุณภาพชีวิตในหลาย ๆ ระดับ ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และระดับประเทศชาติ

รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายอย่างเป็นทางการชัดเจนในการสนับสนุนการวางแผนครอบครัวขึ้นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนสร้างความมั่นคงของประเทศ การวางแผนครอบครัวนอกจากเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประชากร และการสร้างความสมดุลกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดแล้ว การวางแผนครอบครัวยังมีความเกี่ยวเนื่องกับการสาธารณสุข การพัฒนาเศรษฐกิจ งานอนามัยแม่และเด็กและอนามัยการเจริญพันธุ์ ซึ่งเป็นแนวความคิดที่ค่อนข้างใหม่ ที่ตระหนักถึงความต้องการพิเศษทางสุขภาพอนามัยของสตรีในช่วงก่อน ระหว่างและหลังวัยเจริญพันธุ์ ตลอดจนความต้องการพิเศษทางสุขภาพอนามัยของผู้ชาย ด้วยการวางแผนครอบครัวจึงเป็นเสมือนจุดเริ่มต้นของการแก้ปัญหาที่ปวง ด้วยเหตุผลที่ว่าผลพวงของมนุษยชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์คือ ทรัพยากรที่มีค่าเป็นอเนกประการ

1. ปัญหาเศรษฐกิจแบ่งออกได้ดังนี้
 - รายได้ไม่พอกับรายจ่าย
 - ขาดเงินทุนที่จะเก็บออมไว้เพื่อการลงทุนในการประกอบอาชีพ
 - รายได้ส่วนใหญ่ต้องนำไปเพื่อการบริโภค
 - มีหนี้สินล้นพ้นตัว
2. ปัญหาในชุมชน
 - คนว่างงาน
 - โจรผู้ร้ายชุกชุมเพราะมีคนอดอยากมาก
 - เกิดแหล่งเสื่อมโทรม
 - ปัญหาที่ทำกิน
 - ปัญหาสิ่งแวดล้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ปัญหาในระดับประเทศ

- รัฐเกิดความไม่มั่นคง เพราะประเทศชาติยากจน ต้องเสียดุลการค้า
- ขาดเงินทุนที่จะนำมาพัฒนาประเทศ
- มีปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องแก้ไขมาก

4. ปัญหาการศึกษา

ประชากรในประเทศส่วนใหญ่ที่อยู่ในครอบครัวฐานะยากจน เพราะมีลูกมาก พ่อแม่ไม่สามารถส่งเสียบุตรหลานที่มีอยู่หลายคนให้เล่าเรียนได้อย่างเต็มที่ เด็ก ๆ ที่มาจากครอบครัวที่ยากจนและมีพี่น้องมาก ย่อมขาดอุปกรณ์ทางการศึกษา เครื่องนุ่งห่ม ตลอดจนสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็น สำหรับในประเทศนั้น รัฐต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้น หากงบประมาณไม่เพียงพอจะทำให้การศึกษาขาดคุณภาพ ขาดโอกาสพัฒนาตนเองและครอบครัว ขาดครู และเกิดปัญหาที่มีผู้อ่านหนังสือไม่ออกและเขียนไม่ได้มากขึ้น มีผลทำให้ประเทศพัฒนาไปได้ช้าด้วย

5. ปัญหาการให้บริการด้านสาธารณสุข

เมื่อประชาชนมีมากขึ้นไปและส่วนใหญ่ยากจน ขาดการศึกษา โอกาสที่ประชาชนจะรู้จักดูแลสุขภาพอนามัยตนเองก็น้อยเนื่องจากไม่มีเวลาเอาใจใส่ตนเอง เวลาส่วนใหญ่จะสูญเสียไปกับการหารายได้เพื่อปัจจัย 4 ขาดการรู้จักระวังป้องกันโรค ต้องประสบปัญหาเจ็บป่วยบ่อย เสียเงินในการรักษาพยาบาลมาก อาจขาดการบริการรักษาพยาบาลที่ถูกต้องเหมาะสม ทำให้เจ็บป่วยมากขึ้น เป็นบ่อเกิดของปัญหาต่าง ๆ ตามกันเป็นลูกโซ่ต่อไป สำหรับในระดับประเทศนั้นรัฐอาจไม่สามารถจัดบริการสาธารณสุขให้ทั่วถึงได้ อัตราส่วนของแพทย์และพยาบาลตลอดจนเตียงผู้ป่วยไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ป่วย

1. ปัญหาด้านสังคม

- ปัญหาที่อยู่อาศัยแออัดไม่ถูกสุขลักษณะ
- ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม
- ปัญหาอาชญากรรม
- ปัญหาจิตใจและศีลธรรมเสื่อม

ปัญหาต่าง ๆ นี้เกิดขึ้นแล้วย่อมจะมีผลทำให้การดำเนินชีวิตมีคุณภาพที่ต่ำลง และกลายเป็นคนด้อยคุณภาพไปในที่สุด

2. ปัญหาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

เกิดมีปัญหาระบบทรัพยากรสิ้นเปลืองไปอย่างมากมาย บางครั้งก็มีการใช้ไปในทางที่ผิด เช่น มีการตัดไม้ทำลายป่า ทำไร่เลื่อนลอย ก่อให้เกิดปัญหาดินพังทลาย ปัญหาความแห้งแล้ง ปัญหาน้ำท่วม เป็นต้น นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาอื่น ๆ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็วอีกเป็นอันมาก เช่น ปัญหาขยะ ปัญหาสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ปัญหาอากาศเป็นพิษ ปัญหาการจราจรติดขัด เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลเสียที่เกิดขึ้นจากการเพิ่มประชากร

เป็นธรรมชาติของมนุษย์เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วก็ต้องแต่งงาน มีครอบครัว และมีลูกหลานสืบสกุลต่อไป แต่ครอบครัวใดมีลูกมากเกินไป จะเกิดผลเสียมากกว่าผลดี ดังนี้

ผลเสียต่อครอบครัว

เมื่อครอบครัวใดมีลูกมากย่อมมีผลกระทบดังนี้

- มีผลต่อเศรษฐกิจและรายจ่ายของครอบครัวเพราะครอบครัวที่มีลูกมากย่อมต้องการอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น

- ทำให้พ่อแม่ต้องทำงานหนักและพักผ่อนน้อย เพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว

- แม่ต้องตั้งครรถ์และผ่านการคลอดถี่ ทำให้สุขภาพแม่ทรุดโทรมลง ไม่แข็งแรงเท่าคนที่มีลูกน้อย

- เมื่อลูกเกิดมาในครอบครัวที่ยากจน ลูกมักจะขาดสารอาหารสมอง ไม่พัฒนาเท่าที่ควร ขาดความเฉลียวฉลาด ขาดทุนทรัพย์ในการศึกษาหาความรู้

- เมื่อขาดโอกาสในการศึกษาหาความรู้ ก็ต้องช่วยพ่อแม่ทำงานหนัก สุขภาพร่างกายก็ทรุดโทรมลง เกิดความเจ็บป่วย และวนเวียนอยู่ในวงจรของความยากจน

ผลเสียต่อประเทศ

เมื่อครอบครัวใดมีลูกมากไม่เพียงแต่มีผลเสียต่อครอบครัวเท่านั้นยังมีผลเสียต่อประเทศ เพราะครอบครัวเป็นหน่วยของสังคม สังคมเป็นหน่วยของประเทศ ดังนั้น เมื่อประชากรของประเทศมีลูกเพิ่มมากขึ้นก็ย่อมมีผลเสียต่อประเทศชาติดังนี้

- ทำให้เกิดปัญหาประชากรมากเกินไป ประชากรยากจนลงเจ็บป่วยมากขึ้น ขาดการศึกษา แย่งกันทำมาหากิน คนในประเทศว่างงาน การพัฒนาประเทศเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก เศรษฐกิจของประเทศจะเลวร้ายลงด้วย

- ทำให้เกิดปัญหาด้านการศึกษา เพราะเมื่อมีลูกมากก็ทำให้ขาดโอกาสศึกษาหาความรู้ ประชาชนกลายเป็นคนไร้การศึกษา ขาดคุณภาพ ก็มีผลทำให้ประเทศพัฒนาไปได้ช้าด้วย เพราะประชากรไม่สามารถหางานทำที่ดีได้ ขาดโอกาสในการพัฒนาตนเองและครอบครัว

- ทำให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ เมื่อประชากรมีมากเกินไปและส่วนใหญ่ยากจน ขาดการศึกษา โอกาสที่ประชาชนจะรู้จักดูแลสุขภาพอนามัยตนเองก็มีน้อยลง เนื่องจากไม่มีเวลาเอาใจใส่ตนเอง ต้องประสบปัญหาเจ็บป่วยบ่อย ๆ เสียเงินในการรักษาพยาบาลมากขึ้น ประเทศใดที่มีประชากรไม่แข็งแรงประเทศนั้นย่อมประสบปัญหาเศรษฐกิจ และการพัฒนาประเทศไม่ดีขึ้นเท่าที่ควร

ผลเสียต่อทั่วโลก

- เมื่อโลกมีพื้นที่อยู่อาศัย แต่ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วก็จะทำให้เกิดปัญหาการแก่งแย่งที่ทำมาหากิน แย่งทรัพยากร
- ทำให้ประเทศที่มีอำนาจมากกว่ารุกรานเอาเปรียบประเทศที่ด้อยกว่า
- ทำให้ทั่วโลกหาความสุขไม่ได้ เพราะจะมีสงครามต่าง ๆ เกิดขึ้นเรื่อย ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3

เรื่อง วิธีการวางแผนครอบครัว

กล่าวว่าการวางแผนครอบครัวมีความหมายถึง การวางโครงการระยะยาวที่เป็นประโยชน์ต่อครอบครัวมากที่สุด เริ่มตั้งแต่การวางแผนว่าจะมีบุตรเมื่อไรจะมีกี่คน เพศชายกี่คน เพศหญิงกี่คน และเว้นระยะให้เหมาะสมกับช่วงเวลาที่จะให้การเลี้ยงดูลูกได้อย่างเอาใจใส่ทั่วถึง หรือเหมาะสมกับสุขภาพความพร้อมของแม่และการตัดสินใจเลือกใช้วิธีคุมกำเนิด

การวางแผนครอบครัวที่อยู่หลายวิธี ที่ใช้กันมากคือวิธีชะลอการเพิ่มของประชากรให้ช้าลง โดยใช้วิธีการคุมกำเนิด ซึ่งจะนำมาเสนอในครั้งนี้นี้ส่วนการวางแผนครอบครัววิธีอื่น เช่น การแก้ปัญหาภาวะการมีบุตรยาก การเลือกเพศบุตร การแก้หมัน การผสมเทียม เด็กหลอดแก้ว เป็นต้น การที่จะช่วยแก้ปัญหาให้กับบุคคลบางคนที่มีปัญหาเฉพาะด้าน เช่น ผู้ที่มีบุตรยาก หรือผู้ที่ต้องการเลือกเพศของบุตร เป็นต้น ซึ่งผู้ที่มีปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องปรึกษาแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางโดยเฉพาะ

ในอดีตเมื่อคู่สมรสแต่งงานกันแล้ว ข้อมหตักเลี้ยงไม่ได้ที่จะมีลูกตามมาโดยธรรมชาติมีวิธีควบคุมป้องกัน แต่ในปัจจุบันนี้วงการแพทย์เจริญก้าวหน้าไปมาก ทำให้พบวิธีการควบคุมป้องกันไม่ให้คู่สมรสมีลูกได้ เว้นระยะการมีลูกได้ และสามารถกำหนดจำนวนลูกได้ด้วย

การคุมกำเนิด หมายถึง การที่คู่สมรสควบคุมป้องกันไม่ให้มีลูกการคุมกำเนิดเป็นวิธีอย่างหนึ่งของการวางแผนครอบครัว โดยป้องกันการตั้งครรภ์ในระยะที่ไม่ต้องการมีลูก หรือผ่าตัดทำหมันเป็นการถาวรเมื่อมีลูกพบกับความต้องการแล้ว

วิธีการคุมกำเนิดมีหลายวิธี ซึ่งแยกได้เป็น 2 ชนิด คือ วิธีคุมกำเนิดแบบชั่วคราว และวิธีคุมกำเนิดแบบถาวร เพื่อให้เลือกได้ตามความเหมาะสมของแต่ละคน

1. วิธีคุมกำเนิดแบบชั่วคราว หมายถึง วิธีที่มีผลป้องกันการตั้งครรภ์ขณะที่ใช้วิธีนี้อยู่เท่านั้น เมื่อเลิกใช้แล้วผู้ใช้ก็จะกลับตั้งครรภ์ได้ตามปกติ วิธีคุมกำเนิดแบบชั่วคราวมีหลายวิธีที่ใช้กันมากสำหรับฝ่ายหญิงคือ ใช้กินยาเม็ดหรือใช้ยาฉีดคุมกำเนิดซึ่งเป็นยาที่ป้องกันไม่ให้ไข่สุกหรือใส่ห่วงคุมกำเนิดไว้ในมดลูก สำหรับฝ่ายชายที่ใช้กันแพร่หลายมีวิธีเดียวคือ ใช้ถุงยางคุมกำเนิด

2. วิธีคุมกำเนิดแบบถาวร คือ การทำหมันหญิงและการทำหมันชาย การทำหมันหญิง หมายถึง การทำให้ท่อนำไข่ตัน ซึ่งอาจทำได้ภายหลังการคลอด หรือทำขณะไม่ตั้งครรภ์ที่มักจะเรียกกันว่า การทำหมันแห้ง ส่วนการทำหมันชายทำโดยการทำให้ท่อนำเชื้อสุจิตัน การผ่าตัดทำหมันทั้งชายและหญิงทำได้ง่ายและใช้เวลาไม่นาน หลังจากทำหมันแล้วผู้ทำหมันจะไม่สามารถมีลูกได้อีก จึงถือว่าเป็นการคุมกำเนิดแบบถาวร การทำหมันเหมาะสำหรับผู้ที่มีลูกเพียงพอแล้วหรือผู้ที่ไม่สมควรมีลูก เช่น คนที่มีโรคภัยแรงบางอย่าง หรือคนปัญญาอ่อน เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถ้าครอบครัวได้มีการวางแผนครอบครัว เด็กทุกคนที่เกิดมาจะเป็นที่รักและปรารถนาของครอบครัว เป็นเด็กที่พ่อแม่ได้เลี้ยงดูอย่างดี จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต ประเทศของเราก็จะเจริญและมั่นคงยิ่งขึ้น เพราะมีแต่คนที่มีคุณภาพ

1. การคุมกำเนิดชนิดแบบชั่วคราว

ใช้กับคู่สมรสที่ยังมีลูกไม่พอหรือยังไม่มีลูก และเมื่อใดที่ต้องการคุมกำเนิดจะมีลูกได้เมื่อใดยังไม่ต้องการมีลูกก็ใช้การคุมกำเนิด วิธีเหล่านี้ ได้แก่

1) ยาเม็ดคุมกำเนิด

ใช้สำหรับฝ่ายหญิง โดยกินยาเม็ดคุมกำเนิดซึ่งเป็นฮอร์โมนสังเคราะห์วันละ 1 เม็ดทุกวัน จะสามารถป้องกันไม่ให้ไข่สุก ไข่สุกนั้นจะไม่ตั้งครรภ์ ถ้ากินยาสม่ำเสมอ เมื่อหยุดกินยากำเนิกร่างกายจะเป็นปกติ

2) ยาฉีดคุมกำเนิด

ใช้สำหรับฝ่ายหญิง ฉีด 1 เข็มคุมกำเนิดได้ 3 เดือน ยานี้เป็นฮอร์โมนเช่นเดียวกัน มีผลทำให้ไข่ไม่สุก จึงสามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้ เมื่อหยุดยาก็สามารถมีโอกาสดังครรภ์ได้เหมือนหญิงทั่วไป

3) ยาฝังคุมกำเนิด

ใช้สำหรับฝ่ายหญิง วิธีนี้เป็นวิธีใหม่ ยังใช้กันไม่แพร่หลายนัก โดยแพทย์จะฝังยาคุมให้ที่บริเวณต้นแขนด้านใน ยาคุมชนิดนี้เป็นฮอร์โมนสังเคราะห์เช่นเดียวกัน ซึ่งจะค่อย ๆ ออกฤทธิ์ มีผลทำให้ไข่ไม่สุก สามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้นาน 5 ปี เมื่อเอายาที่ฝังออก หรือเลยเวลา 5 ปีไปแล้วฝ่ายหญิงจะมีโอกาสดังครรภ์ได้ตามปกติ

4) ห่วงอนามัย

ใช้สำหรับฝ่ายหญิง โดยแพทย์จะใส่ห่วงอนามัยขนาดเล็ก ๆ ไว้ในโพรงมดลูกฝ่ายหญิง จะป้องกันการตั้งครรภ์โดยขัดขวางการฝังตัวของไข่ที่ถูกผสมแล้วสามารถคุมกำเนิดได้ เมื่อต้องการมีลูกก็ให้แพทย์ถอดห่วงอนามัยออกจะมีลูกได้ตามปกติ

5) ถุงยางอนามัย

ใช้สำหรับฝ่ายชาย โดยใช้ถุงยางอนามัยสวมองคชาตเมื่อมีการร่วมเพศ จะป้องกันไม่ให้เชื้ออสุจิเข้าไปผสมกับไข่ของเพศหญิง สามารถคุมกำเนิดได้เช่นกัน และใช้ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น กามโรค โรคเอดส์ ได้อีกด้วย

6) หมวกยางคุมกำเนิด

ใช้สำหรับฝ่ายหญิง โดยปิดส่วนบนของช่องคลอดและปากมดลูกไว้ ไม่ให้ติดต่อกับอวัยวะสืบพันธุ์ของเพศชายในขณะที่มีการร่วมเพศกัน จึงป้องกันไม่ให้เชื้ออสุจิผ่านเข้าไปในมดลูก การใช้ถ้าหากใช้ร่วมกับครีมใส่ช่องคลอดจะได้ผลดีมากขึ้น

7) ยาเม็ดฟองฟู

ใช้สำหรับฝ่ายหญิง วิธีใช้สอดเข้าช่องคลอดให้ถึงบริเวณปากมดลูก การสอดต้องอยู่ในท่า งอเข่าขึ้นหรือนอนหงาย เมื่อขาเข้าไปถึงปากมดลูกจะเกิดฟองฟูเมื่อถูกความชื้นจะไปฆ่าเชื้ออสุจิ ที่เข้าไป ยาจะมีผลป้องกันได้นาน 1 ชั่วโมง

8) ฟองอัดในขวด

ใช้สำหรับฝ่ายหญิงใช้สอดเข้าไปในช่องคลอด แล้วดันลูกสูบน้ำอัดฟองอัดในขวด เข้าช่องคลอด จะป้องกันได้นาน 1 ชั่วโมง

9) การนับระยะปลอดภัย

เป็นวิธีธรรมชาติที่ไม่ต้องใช้ยาคุมกำเนิด เพียงแต่ร่วมเพศในระยะเวลาที่ไม่ปลอดภัย เช่น ระยะที่ไข่สุก วิธีนับระยะที่ปลอดภัยคือใช้วิธีนับหน้าเจ็ด หมายถึง ช่วงก่อนมีประจำเดือน 7 วัน และช่วงหลังวันแรกของการมีประจำเดือน 7 วัน วิธีนี้อาจพลาดได้เพราะอาจสุกผิดไปจากเวลาที่คาดเอาไว้

2. การคุมกำเนิดชนิดถาวร

หมายถึง การคุมกำเนิดในฝ่ายชายและฝ่ายหญิงที่มีลูกเพียงพอแล้ว และไม่ต้องการที่จะมีลูกอีก สามารถป้องกันการมีลูกได้ตลอดไป โดยการคุมกำเนิดแบบถาวร นั่นคือ การทำหมัน ซึ่งได้แก่ การทำหมันหญิง และการทำหมันชาย

การทำหมันหญิง

ประเทศไทยไม่มีกฎหมายบังคับเกี่ยวกับเรื่องการทำหมันหญิงโดยเฉพาะ แต่จะแตกต่างกันไปบ้างตามดุลยพินิจของแต่ละสถาบัน และมีการดัดแปลงให้เหมาะสมกับกับสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม หรือแม้แต่เหตุผลทางการเมืองในบางครั้ง อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะลดกฎต่าง ๆ ลง และมักมักมิได้ถือกฎเกณฑ์เคร่งครัดนัก เพราะเหตุผลในการตัดสินใจที่จะมีลูกก็คนนั้น ขึ้นอยู่กับความต้องการและความจำเป็นของแต่ละครอบครัวซึ่งไม่เหมือนกัน

อย่างไรก็ตาม การทำหมันหญิงควรทำเมื่อมีลูกเพียงพอแล้ว หรือทำในหญิงที่ไม่สมควรจะมีลูก เนื่องจากเหตุผลทางการแพทย์ หรือทางพันธุศาสตร์

การทำหมันหญิง แบ่งออกได้กว้าง ๆ ตามระยะเวลาทำ คือ

1. การทำหมันหลังคลอด เป็นวิธีที่นิยมทำกันมาเป็นเวลานานไม่ต่ำกว่า 50 ปี เนื่องจากในระยะ 24-48 ชั่วโมง หลังการคลอด มดลูกยังคงมีขนาดใหญ่ต่อการทำผ่าตัด

2. การทำหมันในขณะที่ไม่ตั้งครรภ์ หรือการทำหมันแห้ง ได้แก่ การทำหมันในขณะที่มิได้ตั้งครรภ์หรือการคลอด ภาษาชาวบ้านเรียกว่า “หมันแห้ง” ลักษณะของการทำหมันประเภทนี้แตกต่างจากการทำหมันในระยะหลังคลอด เพราะขณะหลังคลอดหญิงจะมีน้ำคาวปลา (Iochia)

เปราะเปื้อน หรือ “เปียก” ที่บริเวณปากช่องคลอด แต่การทำหมันในระยะที่ไม่เกี่ยวข้องกับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การคลอดนั้น อวัยวะสืบพันธุ์ภายนอก “แห้ง” คำใหม่นี้แม้ว่าฟังดูจะไม่มีเหตุผลคืบคั้น แต่วงการแพทย์ไทยก็ยอมรับคำ “หมันแห้ง” กันทั่วไป

3. การทำหมันในกรณีพิเศษร่วมกับการผ่าตัดอื่น ๆ เช่น การทำหมันร่วมกับการผ่าตัดเอาเด็กออกทางหน้าท้อง ร่วมกับการผ่าตัดทางนรีเวชวิทยา ฯลฯ

วิธีทำหมันหญิง

การทำหมันหญิงที่ทำกันโดยทั่วไป คือ การทำให้ปีกมดลูกตันทั้ง 2 ข้าง เพื่อตัดทางที่เชื้ออสุจิจะพบกับไข่ซึ่งการที่จะเข้าไปทำได้ก็มักต้องผ่านเข้าไปในช่องท้อง แยกได้เป็น 2 ตอน คือ

1. การผ่านเข้าไปถึงปีกมดลูก อาจทำได้โดย

1.1 ผ่านเข้าทางหน้าท้อง ซึ่งทำได้โดย

ก. การผ่าท้อง ซึ่งหากเป็นระยะหลังคลอด ก็จะทำได้โดยเปิดหน้าท้องเป็นแผลแถบ ๆ ประมาณ 2-3 เซนติเมตร ต่ำกว่าระดับสะดือเล็กน้อย เพราะมดลูกหลังคลอดใหม่ ยังมีขนาดใหญ่

หากเป็นการทำหมันแห้ง มดลูกอยู่ลึกในอุ้งเชิงกราน การทำโดยวิธีธรรมดาจะต้องเปิดหน้าท้องกว้างจึงใส่มือเข้าไปถึงมดลูกได้ แต่อาจผ่าเป็นแผลเล็ก ๆ เพียง 3-4 เซนติเมตรได้ โดยใช้เครื่องมือสอดผ่านเข้าทางปากมดลูก เพื่อดันและขมดลูกให้สูงขึ้นจนสามารถจับปีกมดได้โดยง่าย วิธีนี้เรียกว่า การผ่าตัดแบบย่อ

ข. การใช้กล้องส่องผ่านเข้าทางหน้าท้อง โดยใช้กล้องขนาดเล็ก ๆ สอดผ่านหน้าท้องบริเวณล่างของสะดือ เข้าไปส่องดูปีกมดลูก และสอดเครื่องมือที่จะทำให้ปีกมดลูกตันเข้าไปทางกล้องนี้ หรือเจาะผ่านทางหน้าท้องอีกรูหนึ่ง วิธีนี้นิยมทำในการทำหมันแห้ง แผลที่เกิดจากวิธีนี้เป็นเพียงแผลเล็ก ๆ เกือบมองไม่เห็น

1.2 ผ่านเข้าทางช่องคลอด ทำเฉพาะในการทำหมัน โดย

ก. การเปิดปากแผลเล็ก ๆ ที่บริเวณตอนบนของช่องคลอด ซึ่งแผลนี้จะเปิดติดต่อกับช่องท้อง และสามารถใส่เครื่องมือเข้าไปจับปีกมดลูกดึงออกมาเพื่อทำให้ตันได้

ข. การใช้กล้องส่องผ่านเข้าทางตอนบนของช่องคลอด

การปฏิบัติตัวก่อนและหลังการผ่าตัด

แม้ว่าการผ่าตัดทำหมันจะเป็นเพียงการผ่าตัดเล็ก ๆ เท่านั้น แพทย์ก็จะต้องมีการตรวจสุขภาพคนไข้ว่าสมบูรณ์พอที่จะผ่าตัดหรือไม่ ฯลฯ นอกจากนั้นคนไข้จะต้องรับคำแนะนำในการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด

หลังการผ่าตัด สำหรับการผ่าตัดทำหมันหลังคลอด การปฏิบัติตัวของคนไข้ไม่มีอะไรแตกต่างจากการปฏิบัติตัวหลังคลอดโดยทั่วไป

สำหรับการทำหมันแห้ง โดยวิธีการผ่าตัดแบบย้อนหรือโดยคล้องช่องทางหน้าท้องและทางช่องคลอดคนไข้จะรู้สึกเกือบเป็นปกติในวันรุ่งขึ้น และส่วนมากจะกลับทำงานได้ตามปกติ ยกเว้นผู้ที่ทำงานหนัก เช่น งานแบกหาม ฯลฯ ซึ่งอาจต้องหยุดพักงานหนักประมาณ 1-2 สัปดาห์

เกี่ยวกับนอนหลับกับสามี ถ้าเป็นการผ่าตัดทางหน้าท้อง หรือการใช้กล้องส่องทางหน้าท้อง ใช้เวลารักษาแผลประมาณ 1 สัปดาห์ เมื่อแผลหายแล้วก็สามารถอยู่ร่วมกันได้ตามปกติ แต่ถ้าเป็นการผ่าตัดทางช่องคลอด ควรงดการร่วมหลับนอนประมาณ 3-4 สัปดาห์หลังการผ่าตัด

สุขภาพภายหลังการทำหมันหญิง

สุขภาพของหญิงที่ทำหมันจะไม่มีเปลี่ยนแปลงใด ๆ เลย มักผู้เข้าใจผิดว่าการทำหมันจะทำให้มีการเฉื่อยชา อ้วน ฯลฯ โดยเอาไปเปรียบกับการตอนสัตว์ ซึ่งเป็นการกระทำคนละจุดมุ่งหมาย การทำหมันนั้นไม่เหมือนกับการตอน เพราะมิได้เอารังไข่ออกหญิงที่ทำหมันยังคงมีฮอร์โมนเพศตามปกติ หากจะมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้น มักเกี่ยวเนื่องจากความกังวลและความกลัวผิด ๆ เป็นเหตุ หญิงที่ทำหมันแล้ว โดยทั่วไปมักมีสุขภาพดีเพราะหมดความกังวลเรื่องกลัวตั้งครรภ์ และมีเวลาพักผ่อนมากขึ้นเมื่อลูกโตหมดแล้ว

การทำหมันชาย

การทำหมันชาย คือ การผูกตัดท่อนำเชื้ออสุจิซึ่งทำได้ง่าย สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อย และปลอดภัยมาก

บางคนของท่อนำเชื้ออสุจิอยู่ตื้น และเวลาเราสามารถคลำได้ที่บริเวณอัมชะทั้งสอง เมื่อใช้เครื่องมือจับท่อนั้นได้แล้ว จึงกรีดผิวหนังบริเวณที่คลุมท่อนั้นเป็นแผลเล็ก ๆ พอที่จะผูกและตัดท่อได้ และเย็บปิดแผลเพียง 1 หรือ 2 เข็มเท่านั้น

การทำผ่าตัดนี้ใช้เพียงยาชาเฉพาะที่เท่านั้น เมื่อทำผ่าตัดเสร็จ คนไข้จึงกลับบ้านได้ทันที และปัจจุบันนี้มีผู้พยายามคิดค้นทำให้ท่อนำเชื้ออสุจิตันโดยวิธีต่าง ๆ เช่น โดยการจี้ด้วยกระแสไฟฟ้า การคลิบหนีบท่อไว้ และการใช้สารบางอย่างอุดท่อให้ตัน เป็นต้น

อาการแทรกซ้อนของการทำหมันชาย

โดยทั่วอาการแทรกซ้อนจากการทำหมันชายมีน้อยมาก และมักเป็นเพียงอาการเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น อาการที่พบ คือ

1. อากศรเจ็บที่แผล
2. อาการบวมที่ลูกอัมชะ
3. การอักเสบหรือติดเชื้อของแผล
4. เลือดออกค้างอยู่ในลูกอัมชะ อาการนี้อาจรุนแรงได้ถ้าปล่อยทิ้งไว้นาน แต่พบน้อยมาก

ถ้าทำโดยผู้ชำนาญ

ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการทำหมันชาย

1. มีผู้เกรงไปว่า การทำหมันชายจะทำให้ฮอร์โมนเพศชายลดต่ำลง แต่จากการศึกษาพบว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลง

2. มีผู้เข้าใจไปว่า การทำหมันชายจะทำให้สมรรถภาพทางเพศหรือความรู้สึกทางเพศเปลี่ยนแปลง ความจริงไม่มีผลโดยตรงต่อสมรรถภาพหรือความรู้สึกทางเพศเลย นอกจากจะมีผลทางด้านจิตใจ เช่น เมื่อแน่ใจว่าไม่ต้องระวังเรื่องมีลูก ไม่ต้องกังวลว่าภรรยาหรือหญิงที่ตนมีความสัมพันธ์ด้วยจะตั้งครรภ์ได้ ในทางตรงกันข้าม บางรายเกิดความรู้สึกไปในทางลบ เพราะเมื่อเห็นว่าตนคนมีลูกไม่ได้อีกแล้ว จึงคิดว่าสมรรถภาพทางเพศคงจะลดตามลง

หลักเกณฑ์ในการทำหมัน

1. คู่สามีภรรยายินยอมและลงชื่อไว้เป็นหลักฐาน แต่บางครั้งก็จำเป็นต้องมีข้อยกเว้น เช่น สำหรับหญิงที่ไม่มีสามีเป็นตัวตนแน่นอน

2. จำนวนลูกที่ยังมีชีวิตอยู่ ส่วนมากมักถือจำนวน 2-3 คนเป็นเกณฑ์ บางแห่ง เช่น โรงพยาบาลศิริราช ถือจำนวนลูก 3 คน สำหรับผู้ที่จะทำหมันหลังคลอดใหม่ ส่วนการทำหมันแห่งจะอนุญาตให้ทำได้เมื่อมีลูกแล้ว 2 ลูก และลูกคนที่ 2 อายุไม่ต่ำกว่า 1 ปี ทั้งนี้เพราะระยะขบปีแรกเป็นระยะที่อัตราการตายของเด็กยังสูง

3. อายุของภรรยาหรือหญิงที่จะทำหมัน มีหลายประเทศหนดอายุขั้นต่ำไว้ด้วย แต่ในประเทศไทยถือว่าถ้ามีจำนวนลูกตามเกณฑ์แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงอายุ

4. เหตุผลทางการแพทย์หรือพันธุกรรม ในรายที่มีเหตุผลทางการแพทย์หรือทางพันธุกรรม ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงกฎเกณฑ์ทั้ง 3 ข้อ ที่กล่าวมาแล้ว

การป้องกันการตั้งครรภ์แบบฉุกเฉิน

การป้องกันการตั้งครรภ์หลังมีเพศสัมพันธ์แบบฉุกเฉินเกิดขึ้นจากการถูกข่มขืน หรือการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันหรือเกิดผิดพลาดจากวิธีกุมกำเนิด ซึ่งการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าสามารถทำได้ 2 วิธีคือ

1. การใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดชนิดฮอร์โมนรวม รับประทาน 2 เม็ด หลังจากรับประทาน 2 เม็ดแรกไปแล้ว 12 ชั่วโมง

2. การใช้ห่วงอนามัยที่มีทองแดง ซึ่งให้บริการโดยบุคลากรที่มีความชำนาญได้รับการฝึกฝนอย่างดี ในภายใน 5 วัน แล้วจากการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน

ประสิทธิผล

มีประสิทธิผลสูง อัตราความผิดพลาด 1-2 เปอร์เซ็นต์

ข้อดี

เป็นวิธีเดียวที่ใช้ป้องกันการตั้งครรภ์ในกรณีฉุกเฉิน เช่น การถูกข่มขืน หรือลี้ภัยขาคุม

ดูขงอนามัยขาด รั้ว เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสีย

- ห้ามใช้วิธีนี้เป็นประจำ
 - มีโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อ เช่น การใส่ห่วงอนามัย
- อาการข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้นได้
- คลื่นไส้
 - ปวดศีรษะ และเจ็บตึงเต้านม
 - มีเลือดไหลออกกระปริดกระปรอย 3-7 วันหลังใส่ห่วง

ข้อปฏิบัติ

ให้รับประทานยา Aspirin หรือยาแก้ปวดธรรมดาเพื่อลดอาการปวดศีรษะ หรือเต้านม

เจ็บตึง

ปัจจุบันได้มีหน่วยบริการไว้ให้บริการแก่ประชาชนในการวางแผนครอบครัว ดังนี้

1. สถานบริการสาธารณสุขในตำบลและหมู่บ้าน ได้แก่ สถานีอนามัยต่าง ๆ
2. สถานบริการสาธารณสุขในระดับอำเภอ ได้แก่ โรงพยาบาลต่าง ๆ
3. สถานบริการสาธารณสุขในระดับจังหวัด ได้แก่ ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก

และโรงพยาบาลประจำจังหวัดต่าง ๆ

4. สมาคมต่าง ๆ เช่น สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย สมาคมทำหมันแห่งประเทศไทย สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน สมาคมเร่งรัดพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นต้น
5. บุคลากรในท้องถิ่นที่ได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนสามารถให้บริการคุมกำเนิดได้ เช่น อาสาสมัคร พนักงานสุขภาพชุมชน เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบทดสอบหลังเรียน (Post-test)

เรื่อง การวางแผนครอบครัว

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบมี 30 ข้อ ให้ทำทุกข้อ ๆ ละ 1 คะแนน
2. ให้กาเครื่องหมาย X ลงในตัวเลือกที่เห็นว่าถูกที่สุด

1. การวางแผนครอบครัวหมายถึงข้อใด

- ก. การวางแผนมีคู่รัก ที่จะแต่งงานเมื่อไร
- ข. การวางแผนหรือตั้งเป้าหมายให้ครอบครัวมีความพร้อมที่จะมีลูกตามที่ต้องการในระยะเวลาที่เหมาะสม
- ค. การวางแผนการแต่งงาน ที่จะชอบคนแบบไหนอย่างไร
- ง. การวางแผนการมีบ้านมีครอบครัวเป็นของตนเอง

2. คู่สมรสเมื่อต้องการจะมีลูกคนที่สองควรเว้นระยะอย่างน้อยกี่ปี

- ก. 1 ปี
- ข. 2 ปี
- ค. 3 ปี
- ง. 4 ปี

3. ระยะเวลาที่ควรคิดเรื่องการวางแผนครอบครัว

- ก. เมื่อมีเวลาว่าง
- ข. เมื่อมีสุขภาพดี
- ค. ระยะเวลาที่เจ็บป่วย
- ง. เมื่อมีเงินมาก ๆ

4. คู่สมรสที่เพิ่งแต่งงานใหม่ควรคิดเรื่องการวางแผนครอบครัวข้อใดเป็นอันดับแรก

- ก. การร่วมเพศ
- ข. การปรับตัวให้เข้ากับชีวิตการแต่งงาน
- ค. เงินค่าเลี้ยงดูลูก
- ง. คนเลี้ยงดู

5. การเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มต้นชีวิตครอบครัวหมายถึงข้อใด

- ก. การหาเงินเพื่อแต่งงาน
- ข. การสร้างบ้าน ซื้รถ ก่อนแต่งงาน
- ค. การวางแผนการดำเนินชีวิต ในการมีลูกเท่าที่เลี้ยงดูได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่หาความสุขก่อนแต่งงาน เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. การวางแผนครอบครัว มีประโยชน์คือ
- เพื่อความต้องการมีชีวิตที่ดี มีฐานะดี มีเครื่องอำนวยความสะดวก
 - เพื่อความต้องการความสุขส่วนตัวมากขึ้น
 - เพื่อให้คนเห็นแก่ตัวมากขึ้น
 - เพื่อให้ประเทศชาติร่ำรวย
7. ครอบครัวที่มีลูกมากจะทำให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่อย่างไร
- ความเป็นอยู่ดีเพราะมีคนช่วยทำงานมาก
 - มีความเป็นอยู่แร้นแค้น
 - มีความอบอุ่นดี
 - ลูก ๆ อยู่กันแบบสนุกสนานดี
8. พื้นฐานสำคัญของครอบครัวอันเป็นประโยชน์ของการวางแผนครอบครัวที่ควรให้บุตรคือ
- การศึกษาให้สูงตามความสามารถตัวเองมี
 - การตามใจลูก
 - ทรัพย์สินเงินทอง
 - การเตรียมตัวประกอบอาชีพ
9. เราควรทำการสมรสเมื่อใดดี
- เรียนจบใหม่ๆ
 - เมื่ออายุ 25 ปี บริบูรณ์
 - มีเงินทองทรัพย์สินพอเพียง
 - เมื่อมีความพร้อม
10. ครอบครัวที่มีลูกน้อยจะทำให้มีฐานะเป็นอย่างไร
- ยากจนเพราะไม่มีคนช่วยกันทำงาน
 - ยากจนเพราะญาติ ๆ มาอยู่กันเยอะ
 - บ้านมีฐานะดี เพราะรายรับรายจ่ายมีน้อย
 - ฐานะดีเพราะรัฐบาลมีเงินสนับสนุน
11. การวางแผนครอบครัวมีความจำเป็นมากที่สุดเนื่องจากสาเหตุใด
- เพื่อลดอัตราการเพิ่มของประชากร
 - ประเทศต้องการประชากรที่ฉลาด
 - ที่ทำมาหากินไม่เพียงพอกับประชากร
 - เพื่อเลือกเพศบุตรได้ตามความต้องการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

12. การวางแผนครอบครัว มีส่วนช่วยประเทศชาติอย่างไร
- เพื่อต้องการให้เป็นคนดี
 - เพื่อความต้องการทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ
 - เพื่อให้คนเห็นแก่ตัวมากขึ้น
 - เพื่อให้ประเทศชาติร่ำรวย
13. การวางแผนครอบครัวมีความสำคัญอย่างไร
- มีลูกไว้สืบสกุล
 - มีเงินมากขึ้นจากการที่มีลูกน้อย
 - ทำให้คนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นและประสบความสำเร็จในชีวิตมาก
 - ทำให้คนมีงานทำมากขึ้น
14. หากโลกนี้มีประชากรเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยไม่หยุด ปัญหาที่ตามมาในอนาคตคือข้อใด
- สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ
 - เป็นโรคเอดส์
 - แย่งอาหารและที่อยู่อาศัย
 - แย่งงานกันทำ
15. จากการที่ประชากรของประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากคือ
- ด้านอุปโภค บริโภคไม่เพียงพอ
 - คนไปทำงานต่างประเทศมากขึ้น
 - สินค้านำเข้าไม่เพียงพอ
 - นายทุนแย่งคนทำงานกัน
16. การลดอัตราการเพิ่มประชากรที่ดีที่สุดควรทำอย่างไร
- มีสงคราม
 - โรคเอดส์ระบาด
 - ใช้การวางแผนครอบครัว
 - เกิดอุบัติเหตุ
17. ประชากรเพิ่มมากขึ้นมีผลดีและผลเสียต่อในด้านเศรษฐกิจคือ
- ผลเสียคือคนส่วนใหญ่มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย
 - ผลเสียคือตลาดแรงงานไม่พอ
 - ผลดีคือมีคนช่วยเหลือสังคมมากขึ้น
 - ผลดีคือทำให้สังคมมีความอบอุ่น

18. เจ้าตัดสินใจวางแผนครอบครัวเนื่องมาจากเหตุใด
- ครอบครัวมีลูกจำกัดจำนวนได้
 - ครอบครัวอยากมีลูกน่ารัก
 - ต้องการเลือกเพศของบุตร
 - อยากเลี้ยงลูก
19. มารดามีบุตรมาก มีผลเสียต่อสุขภาพข้อใดมากที่สุด
- ไม่มีเวลาให้สามี
 - ไม่มีเวลาช่วยเหลือผู้อื่น
 - ร่างกายอ่อนแอทรุดโทรมเร็วกว่าวัยอันควร
 - มีความวิตกกังวลต่อฐานะทางเศรษฐกิจประเทศชาติ
20. การวางแผนครอบครัวมีผลดีต่อลูกหรือไม่
- มีเพราะทำให้ลูกมีสุขภาพแข็งแรง
 - มีเพราะทำให้ลูกมีฐานะดี
 - ไม่มีเพราะทำให้ลูกเจ็บป่วยบ่อย
 - ไม่มีเพราะทำให้ลูกรู้สึกเหงา
21. ข้อใดเป็นวิธีการคุมกำเนิด
- การเร่งกำเนิด
 - การเว้นระยะการมีลูกก็คน ตามระยะเวลาเหมาะสม
 - การเลือกกำเนิดเพศชาย
 - การป้องกันการร่วมเพศ
22. ปู่แต่งงานแล้วแต่ยังไม่ต้องการมีบุตรควรเลือกใช้วิธีคุมกำเนิดวิธีใดดีที่สุด
- ไม่ร่วมเพศกับสามีเป็นครั้งคราว
 - ใช้วิธีการคุมกำเนิดชนิดชั่วคราว
 - ใช้วิธีการคุมกำเนิดชนิดถาวร
 - แยกกันนอนคนละเตียง
23. การฉีดยาคุมกำเนิด มีผลดีอย่างไร
- เสียค่าใช้จ่ายน้อย
 - ฉีดยาเพียง 1 เข็ม คุมกำเนิดได้ 3 เดือน
 - มีผลคุมกำเนิดได้เพียง 5 วัน
 - ฉีดยาแล้วร่วมเพศไม่ได้

24. การวางแผนครอบครัวชนิดชั่วคราวที่ใช้กับฝ่ายชายคือข้อใด
- การกินยาคุมกำเนิด
 - การใส่ห่วงอนามัย
 - การใช้ถุงยางอนามัย
 - การทำหมันชาย
25. ครอบครัวที่มีลูกมากจะทำให้เด็กมีสภาพความเป็นอยู่อย่างไร
- ช่วยกันทำงานมากขึ้น
 - เฉลี่ยช่วงลาตมากขึ้น
 - ขาดสารอาหาร ขาดความรู้ สมองไม่พัฒนาเท่าที่ควร
 - สบายไม่ต้องไปเรียน
26. เมื่อโลกมีพื้นที่จำกัด แต่ประชากรเพิ่มขึ้นทำให้เกิดผลดีและเสียอย่างไร
- ผลเสียคือประชากรออกไปทำงานต่างประเทศ
 - ผลเสียคือเกิดการแย่งที่ทำมาหากิน
 - ผลดีคือเศรษฐกิจของโลกดีขึ้น
 - ผลดีคือมีแรงงานเพิ่มมากขึ้น
27. วิธีกินยาเม็ดคุมกำเนิดที่ถูกต้องคือข้อใด
- กินวันที่ 5 ของการมีประจำเดือนและกินวันเว้นวัน
 - กินวันที่ 5 ของการมีประจำเดือนและกินวันละ 2 เวลา
 - กินวันที่ 5 ของการมีประจำเดือนและกินวันละ 3 เวลา
 - กินวันที่ 5 ของการมีประจำเดือนและกินไปทุกวันวันละ 1 เม็ด
28. ระยะปลอดกัย คือข้อใด
- ก่อนมีประจำเดือนและหลังมีประจำเดือน 7 วัน
 - ก่อนมีประจำเดือนและหลังมีประจำเดือนหมด 10 วัน
 - ก่อนมีประจำเดือนและหลังมีประจำเดือนหมด 15 วัน
 - ก่อนมีประจำเดือนและหลังมีประจำเดือนหมด 20 วัน
29. สมชายไม่ต้องการมีลูกแล้วควรคุมกำเนิดแบบใด
- ทำหมันชาย
 - ใส่ห่วงอนามัย
 - ฉีดยาคุมกำเนิด
 - กินยาคุมกำเนิด

30. ชายหญิงที่ได้ทำการผ่าตัดทำหมันแล้วจะมีสุขภาพอย่างไร

- ก. ทำงานไม่ไหว
- ข. ทำงานได้เหมือนเดิม
- ค. มีความต้องการทางเพศสูง
- ง. มีความต้องการทางเพศลดลง

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบประเมินชุดการสอน สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ (ด้านเนื้อหา)

คำชี้แจง

ชุดการสอน เรื่อง การวางแผนครอบครัว เป็นการสอนที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อให้ นักเรียนได้รับเนื้อหาที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ให้มากที่สุด จึงขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านและพิจารณาเนื้อหาของสื่อที่สร้างขึ้นมานี้ให้รอบคอบ แล้วแสดงความคิดเห็นของท่านลงไป ในแบบประเมินที่แนบมานี้

การแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาของท่านจะมีคุณค่าอย่างยิ่งในการปรับปรุงเนื้อหา ของชุดการสอนนี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

กรุณาใส่เครื่องหมาย (/) ลงในช่องที่ตรงกับ สภาพความเป็นจริง ตามความคิดเห็น ของท่านเกี่ยวกับชุดการสอน โดยมีค่าระดับความคิดเห็นดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ความหมาย
5	ดีมาก
4	ดี
3	ใช้ได้
2	ควรปรับปรุง
1	ใช้ไม่ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบประเมินชุดการสอน (ด้านเนื้อหา)
เรื่อง การวางแผนครอบครัว

ข้อคำถามความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ				
	5	4	3	2	1
ทางด้านเนื้อหาและการนำเสนอ 1. ความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 2. ความเหมาะสมในการนำเข้าสู่บทเรียน 3. ความเหมาะสมในการลำดับขั้นความรู้ 4. เนื้อหาความรู้ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน 5. ความสอดคล้องของเนื้อหาแต่ละตอน 6. ความเหมาะสมของเนื้อหาแต่ละตอนในการเลือกใช้สื่อ 7. ความถูกต้องของเนื้อหา					

ความคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

แบบประเมินชุดการสอน
สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ (ด้านการผลิตสื่อชุดการสอน)

คำชี้แจง

ชุดการสอน เรื่อง การวางแผนครอบครัว เป็นการสอนที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้รับเนื้อหาที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ให้มากที่สุด จึงขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านและพิจารณาเนื้อหาของสื่อที่สร้างขึ้นมานี้ให้รอบคอบ แล้วแสดงความคิดเห็นของท่านลงไป ในแบบประเมินที่แนบมานี้

การแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาของท่านจะมีคุณค่าอย่างยิ่งในการปรับปรุงเนื้อหา ของชุดการสอนนี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

กรุณาใส่เครื่องหมาย (/) ลงในช่องที่ตรงกับ สภาพความเป็นจริง ตามความคิดเห็น ของท่านเกี่ยวกับชุดการสอน โดยมีค่าระดับความคิดเห็นดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ความหมาย
5	ดีมาก
4	ดี
3	ใช้ได้
2	ควรปรับปรุง
1	ใช้ไม่ได้

แบบประเมินชุดการสอน (ด้านการผลิตสื่อชุดการสอน)
เรื่อง การวางแผนครอบครัว

ข้อคำถามความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ				
	5	4	3	2	1
1. ทางด้านภาษาและภาพ - ความเหมาะสมภาพของภาพในการสื่อความหมาย - ความเหมาะสมขนาดตัวขนาดและรูปภาพ - ความเหมาะสมของสีของตัวอักษร - ความสัมพันธ์ระหว่างภาพและเสียง 2. ทางด้านเวลา - ความเหมาะสมของเวลากับเนื้อหาแต่ละตอน - ความเหมาะสมของคำบรรยาย - ความเหมาะสมเวลากับการนำเสนอทั้งหมด					

ความคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

ตารางที่ 1 แสดงค่าคะแนนประเมินคุณภาพของสื่อ ชุดการสอน ของผู้ทรงคุณวุฒิ (ด้านเนื้อหา)

เรื่องที่ประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
	1	2	3		
ทางด้านเนื้อหาและการนำเสนอ					
1. ความสอดคล้องของเนื้อหากับ วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	5	5	4	4.6	ดีมาก
2. ความเหมาะสมในการนำเข้าสู่บทเรียน	4	5	5	4.6	ดีมาก
3. ความเหมาะสมในการลำดับชั้นความรู้	4	4	5	4.3	ดี
4. เนื้อหาความรู้ก่อให้เกิดแรงจูงใจ ในการเรียน	5	5	4	4.6	ดี
5. ความสอดคล้องของเนื้อหาแต่ละตอน	4	4	5	4.3	ดี
6. ความเหมาะสมของเนื้อหาแต่ละตอน ในการเลือกใช้สื่อ	5	5	5	5.0	ดีมาก
7. ความถูกต้องของเนื้อหา					
รวมค่าเฉลี่ยทั้งหมด	4.43	4.57	4.57	4.52	ดีมาก

ผลการประเมินเฉลี่ย จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน อยู่ในคุณภาพดีมาก โดยค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 4.52

ตารางที่ 2 แสดงค่าคะแนนประเมินคุณภาพของสื่อ ชุดการสอน ของผู้ทรงคุณวุฒิ
(ด้านการผลิตสื่อชุดการสอน)

เรื่องที่ประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
	1	2	3		
1. ทางด้านภาษาและภาพ					
- ความเหมาะสมภาพของภาพในด้านการสื่อความหมาย	5	4	4	4.3	ดี
- ความเหมาะสมขนาดตัวขนาดและรูปภาพ	4	4	5	4.3	ดี
- ความเหมาะสมของสีของตัวอักษร	5	5	5	5	ดีมาก
- ความสัมพันธ์ระหว่างภาพและเสียง	5	5	5	5	ดีมาก
2. ทางด้านเวลา					
- ความเหมาะสมของเวลากับเนื้อหาแต่ละตอน	5	5	5	5	ดีมาก
- ความเหมาะสมของคำบรรยาย	5	5	5	5	ดีมาก
- ความเหมาะสมเวลากับการนำเสนอทั้งหมด	4	5	5	4.6	ดีมาก
รวมค่าเฉลี่ยทั้งหมด	4.71	4.71	4.85	4.75	ดีมาก

ผลการประเมินเฉลี่ย จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน อยู่ในคุณภาพดีมาก โดยค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 4.6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ๑1 แสดงค่าเฉลี่ยผลการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องของข้อสอบกับวัตถุประสงค์
เชิงพฤติกรรมของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน

ข้อสอบ	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่าเฉลี่ย ความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิ (IOC)
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	1	1	1	3	1
2	1	1	1	3	1
3	1	1	1	3	1
4	1	1	1	3	1
5	1	1	1	3	1
6	1	1	1	3	1
7	1	1	1	3	1
8	1	1	0	2	0.66
9	1	1	1	3	1
10	1	1	1	3	1
11	1	1	1	3	1
12	1	1	1	3	1
13	1	1	1	3	1
14	1	1	1	3	1
15	1	1	1	3	1
16	1	0	1	2	0.66
17	1	1	1	3	1
18	1	1	1	3	1
19	1	1	1	3	1
20	1	1	1	3	1
21	1	1	1	3	1
22	1	1	1	3	1
23	1	1	1	3	1
24	1	1	1	3	1
25	1	1	1	3	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ๑ 1 (ต่อ)

ข้อสอบ	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่าเฉลี่ย ความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิ (IOC)
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
26	1	1	1	3	1
27	1	1	1	3	1
28	1	1	1	3	1
29	1	1	1	3	1
30	1	1	1	3	1

ระดับคะแนนการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ

1 = ในกรณีที่แน่ใจว่าข้อความข้อนั้นตรงกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนด

0 = เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความข้อนั้นวัดตรงกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดหรือไม่

สรุป จากค่าเฉลี่ยค่าความสอดคล้องของข้อสอบจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ

ทั้ง 3 คน ได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ตารางที่ จ 2 แสดงค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบ 30 ข้อ ที่นำไปทดลองใช้
กับนักเรียนที่ผ่านการเรียนวิชานี้มาแล้วจำนวน 30 คน

ข้อที่	R_u	R_L	R	$p = R/N$	r	$q = 1-p$	pq
1	12	4	16	0.53	0.53	0.47	0.25
2	10	6	16	0.53	0.26	0.47	0.25
3	11	7	18	0.60	0.26	0.40	0.24
4	11	7	18	0.60	0.26	0.40	0.24
5	13	7	20	0.66	0.40	0.34	0.22
6	16	5	21	0.70	0.73	0.30	0.21
7	12	4	16	0.53	0.53	0.47	0.25
8	16	4	20	0.66	0.80	0.34	0.22
9	14	5	19	0.63	0.60	0.37	0.23
10	16	4	20	0.66	0.80	0.34	0.22
11	12	7	19	0.63	0.33	0.37	0.23
12	14	6	20	0.66	0.53	0.34	0.22
13	14	4	18	0.60	0.66	0.40	0.24
14	11	6	17	0.56	0.33	0.44	0.24
15	16	6	22	0.73	0.66	0.27	0.19
16	11	6	17	0.56	0.33	0.44	0.24
17	15	5	20	0.66	0.66	0.34	0.22
18	10	3	13	0.60	0.45	0.40	0.24
19	10	5	15	0.50	0.33	0.50	0.25
20	13	3	16	0.53	0.66	0.47	0.25
21	12	5	18	0.60	0.53	0.40	0.24
22	12	8	20	0.66	0.26	0.34	0.22
23	14	6	18	0.60	0.40	0.40	0.24
24	12	6	20	0.60	0.53	0.40	0.24
25	13	3	15	0.50	0.60	0.50	0.25
26	14	4	17	0.56	0.60	0.44	0.24
27	14	4	18	0.60	0.66	0.40	0.24
28	14	4	18	0.60	0.80	0.40	0.24

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ๒ (ต่อ)

ข้อที่	R_u	R_l	R	$p = R/N$	r	$q = 1-p$	pq
29	11	6	17	0.56	0.33	0.44	0.24
30	12	7	19	0.63	0.33	0.37	0.23
เฉลี่ย			541	.60	.50		$\sum pq = 7.03$

ตารางที่ ๓ แสดงหาความเชื่อมั่นแบบทดสอบชุดการสอน

คะแนน (X)	ความถี่ (f)	fx	fx^2
26	2	52	1352
24	2	48	1152
23	7	161	3703
22	1	22	484
20	3	60	1200
19	3	57	1083
15	3	45	675
13	2	26	338
12	3	36	432
10	2	20	800
7	2	14	98
รวม	N = 30	$\sum fx = 541$	$\sum fx^2 = 11317$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

$$St = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

$$St = \sqrt{\frac{(30 \times 11317) - 292681}{30(30-1)}}$$

$$St = \sqrt{\frac{339510 - 292681}{870}}$$

$$St = \sqrt{53.826}$$

$$St = 7.33$$

$$\begin{aligned} r_{tt} &= \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right] \\ &= 1.034 \times \left[1 - \frac{7.03}{53.72} \right] \\ &= 1.034 \times 1 - 0.13 \\ &= 0.89 \end{aligned}$$

ค่าความเชื่อมั่นของชุดการสอน = 0.89

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 แสดงคะแนนการทดลองหาประสิทธิภาพของชุดการสอน

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด				แบบทดสอบ
	ตอนที่ 1 (10)	ตอนที่ 2 (10)	ตอนที่ 3 (10)	รวม (30)	
1	8	7	9	24	25
2	9	8	9	26	24
3	8	8	9	25	23
4	9	9	9	27	25
5	7	8	8	23	24
6	9	9	8	26	25
7	10	9	9	28	27
8	8	8	9	25	22
9	8	7	9	24	23
10	9	9	10	28	26
11	8	9	10	27	25
12	7	8	8	23	24
13	9	8	7	24	22
14	9	10	8	27	26
15	8	9	9	26	21
	N=15		$\sum x = 383$		$\sum F = 362$

$$E1 = \frac{\{(\sum X)/N\} \times 100}{A} = \frac{(383/15) \times 100}{30} = 85.11$$

$$E2 = \frac{\{(\sum F)/N\} \times 100}{B} = \frac{(362/15) \times 100}{30} = 80.44$$

$$\text{ประสิทธิภาพของชุดการสอน} = E1/E2 = 85.11/80.44$$

จากผลการคำนวณหาค่า E1/E2 ดังกล่าว ได้ค่าประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

ที่ตั้งไว้ แสดงว่าชุดการสอน เรื่อง การวางแผนครอบครัว มีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับ สามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนได้

เอกสารนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ๑5 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม

กลุ่มที่เรียนด้วยชุดการสอน		กลุ่มที่เรียนตามคู่มือครู	
คนที่	คะแนนเต็ม 30 คะแนน	คนที่	คะแนนเต็ม 30 คะแนน
1	27	1	24
2	25	2	23
3	25	3	20
4	24	4	19
5	26	5	19
6	23	6	20
7	23	7	22
8	26	8	25
9	24	9	20
10	28	10	15
11	25	11	21
12	20	12	18
13	25	13	18
14	22	14	19
15	19	15	17
$\sum X$	362	$\sum X$	300
\bar{X}	24.13	\bar{X}	20
S.D.	2.44	S.D.	2.67
N	15	N	15

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของกลุ่มที่เรียนด้วยชุดการสอนกับกลุ่มที่เรียนตามคู่มือครู**

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนด้วยชุดการสอนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนตามคู่มือครู
ตั้งสมมติฐานทางสถิติ H_0 และ H_1

$$H_0 : \mu_1 \leq \mu_2$$

$$H_1 : \mu_1 > \mu_2$$

โดยที่

H_0 คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนของนักเรียนของกลุ่มทดลอง
ต่ำกว่าหรือเท่ากับกลุ่มควบคุม

H_1 คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนของกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม

μ_1 คือ คะแนนผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยหลังเรียนของกลุ่มทดลอง

μ_2 คือ คะแนนผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยหลังเรียนของกลุ่มควบคุม

กำหนดระดับนัยสำคัญ

ผู้วิจัยได้กำหนดระดับนัยสำคัญ (α) = .05 หมายความว่า การทดลองครั้งนี้มีระดับ

ความเชื่อมั่นอยู่ที่ 95 เปอร์เซ็นต์ การคำนวณหาค่า t (Independent Samples t-test) ผู้วิจัยสามารถ

ใช้สูตร Pooled variance t-test ได้เลยโดยผู้วิจัยไม่ต้องหาค่าความแปรปรวน เนื่องจาก

กลุ่มตัวอย่างมีขนาดเท่ากัน (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541, 165) ผู้วิจัยได้ทำการคำนวณโดยใช้

โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 7.5 for Windows ซึ่งได้ผลการคำนวณดังนี้

ค่าเฉลี่ยของชุดการสอน (\bar{x}) = 24.13

ค่าเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม (ตามคู่มือครู) = 20

Group Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
VAR00002				
VAR00001 Test-group	15	24.1333	2.4456	.6315
Control-group	15	20.0000	2.6726	.6901

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Mean	
								Lower	Upper
VAR00001 Equal variances assumed	.059	.018	4.42	28	.00	4.133	.9354	2.2173	6.0494
Equal variances not assumed			4.42	27.78	.00	4.133	.9354	2.2166	6.0500

จากตารางที่ ๖ เป็นผลลัพธ์ที่ได้จากโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 7.5 for Windows ในการคำนวณ g เมื่อเปรียบเทียบคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังชุดการสอนของกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม

N หมายถึง จำนวนข้อมูล โดยกลุ่มทดลอง 15 คน และกลุ่มควบคุม 15 คน

Mean หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบของกลุ่มทดลอง = 24.13 และค่าเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม = 20.00

Std. Deviation หมายถึง คะแนนสอบเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกลุ่มทดลอง = 2.44

และคะแนนสอบเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกลุ่มควบคุม = 2.67

Std. Error Mean หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของกลุ่มทดลอง = 0.63

ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของกลุ่มควบคุม = 0.69

การแปลความหมายผลลัพธ์

การแปลความหมายผลลัพธ์จากตารางที่คำนวณได้จากโปรแกรม SPSS โดยดูจากผลลัพธ์ที่ได้จากตารางทั้ง 2 ในส่วนของ Independent Samples t-test ซึ่งเป็นการทดลองการเท่ากันของการแปรปรวน ของกลุ่มทั้งสองโดยวิธี Levene's Test for Equality of Variances จะเห็นได้ว่า $F = .059$ ค่า Sig เท่ากับ .018 เห็นได้ว่าค่า Sig มากกว่าระดับความมีนัยสำคัญ ($\alpha = .05$) นั่นคือความแปรปรวนของกลุ่มทั้งสองกลุ่มนั้นเท่ากัน

ดังนั้นจึงดูผลในบรรทัด Equal variances assumed ในการสรุปผล จะเห็นได้ว่า $t = 4.42$ ซึ่งเป็นค่าที่มากกว่าระดับนัยสำคัญ ($\alpha = .05$) โดยค่า t ที่โปรแกรม สำเร็จรูป SPSS ซึ่งตกอยู่ในค่าวิกฤต (เขตปฏิเสธ H_0 คือ $\mu_1 \leq \mu_2$) ดังนั้นจึงหมายความว่าผลสัมฤทธิ์ด้วยชุดการสอน กลุ่มทดลองสูงกว่า ผลสัมฤทธิ์ที่เรียนตามคู่มือครู กลุ่มควบคุม ที่คำนวณได้จากโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

จากผลดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ชุดการสอนเรื่องการวางแผนครอบครัว ใช้ในการทดลอง มีผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 กล่าวได้ว่า ชุดการสอน เรื่อง การวางแผนครอบครัว ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้สามารถจะนำไปใช้ประกอบการสอนได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เฉลยแบบฝึกหัดระหว่างเรียน

ตอนที่ 1

ข้อที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
คำตอบ	ข	ข	ค	ข	ค	ก	ข	ก	ง	ค

ตอนที่ 2

ข้อที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
คำตอบ	ข	ก	ก	ง	ค	ก	ค	ง	ค	ข

ตอนที่ 3

ข้อที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
คำตอบ	ก	ข	ค	ข	ค	ก	ข	ง	ง	ข

แบบทดสอบหลังเรียน

ข้อที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
คำตอบ	ข	ข	ค	ข	ค	ก	ข	ก	ง	ค
ข้อที่	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
คำตอบ	ก	ก	ค	ค	ก	ค	ก	ก	ค	ก
ข้อที่	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
คำตอบ	ข	ข	ข	ค	ค	ข	ง	ก	ก	ข

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายนิเวศ พุ่มอ่ำ
วัน เดือน ปี เกิด	26 ธันวาคม 2507
สถานที่เกิด	อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 160/1 หมู่ 4 ตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์
สถานที่ทำงาน	พ.ศ. 2541 โรงเรียนปอกลาง ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2544 โรงเรียนบ้านชะลอมแหน ตำบลสายลำโพง อ.ท่าตะโก นครสวรรค์
ตำแหน่ง	อาจารย์ 1 ระดับ 4
ประวัติการศึกษา	ปีการศึกษา 2530 สำเร็จการศึกษา ศึกษาศาสตร์บัณฑิต (เอกโสตทัศนศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2544 สำเร็จการศึกษา ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาทางการอาชีวะและเทคนิคศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้